

HAAPSALU LINNA ÜLDPLANEERINGU KOOSTÖÖTABEL. RIIGIINSTITUTSIOONID (ASUTUSED JA OMAVALITSUSED)

MINISTEERIUMID	2
MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM	2
RAHANDUSMINISTEERIUM	2
MAAELUMINISTEERIUM	5
KESKKONNAMINISTEERIUM	14
AMETID	20
TRANSPORDIAMET	20
TERVISEAMET	28
KESKKONNAAMET	30
MAA-AMET	59
PÕLLUMAJANDUS- ja TOIDUAMET	71
POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET	76
LENNUAMET	76
MUINSUSKAITSEAMET	76
OMAVALITSUSED	82
LÄÄNE-NIGULA VALLAVALITSUS	82

Nr	Riigiasutus/ Omavalitsus	Kirja kuupäev ja nr	Kirja sisu (lühendatult)	Omavalitsuse seisukoht
	MINISTEERIUMID			
1	MAJANDUS- JA KOMMUNIKAT- SIOONIMINISTEE- RIUM	LS ja VTK 23.09.2019 nr 1.10- 17/19- 0042/7008	Planeerimise käigus võtta võimaluse korral enam arvesse energiatootmise jaoks sobilike alade leidmise vajadust. Lisaks päikeseelektrijaamade rajamisele soovitame leida sobivaid alasid ka tuuleelektrijaamade arendamiseks. On võimalik, et linna territooriumil on teatud tingimustel ka tuuleenergia arendamiseks sobilikke alasid, mille planeerimisel on oluline silmas pidada kehtivaid piiranguid. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakond on vajaduse korral valmis täpsustama asjakohaseid piiranguid taastuvenergia arendamiseks sobilike alade leidmisel.	Arvestame üldplaneeringu koostamise käigus. Energiatootmiseks sobivate alade määratlemisel teeme koostööd Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning valdkonna ettevõtetega.
2	RAHANDUSMINIS- TEERIUM	17.09.2019 nr 14- 11/5255-2	Vastavalt PlanS § 76 lõikele 1 tuleb teha koostööd Hiiumaa Vallavalitsusega, kelle huve üldplaneering võib puudutada.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamise käigus ning kaasame edaspidi üldplaneeringu koostamisse ka Hiiumaa Vallavalitsuse. Märgime aga, et me ei pea vajalikuks Haapsalu üldplaneeringu kooskõlastamist Hiiumaa Vallavalitsusega, kuna Hiiumaa Vallavalitsus ei vasta meie hinnangul otseselt PlanS § 76 lõikes 1 toodud definitsioonile. PlanS § 76 lõike 1 kohaselt tehakse üldplaneeringu koostamisel koostööd planeeringualaga piirnevate kohaliku omavalitsuse üksustega. Hiiumaa valla ja Haapsalu linna halduspiirid ei ole piirnevad, kuna valla territoorium lõpeb rannajoonel. Rahandusministeeriumi loogikat silmas pidades tuleks Haapsalu linnal teha

				koostööd ka Muhu, Saaremaa ja Kihnu valdadega.
			Juhime tähelepanu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi soovitusel kaaluda üldplaneeringu koostamisel võimalusi energia tootmiseks vajalike alade kavandamiseks ja teha sellekohast koostööd. Vastavad soovitused ja põhimõtted on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium edastanud 13.03.2019 kirjaga nr 17-7/2019/2142 kohalikele omavalitsustele.	Arvestame üldplaneeringu koostamisel.
			Väärtuslike põllumajandusmaade (VPMM) täpsustamisel ja kasutustingimuste määramisel tuleb lähtuda Lääne maakonnaplaneeringus 2030+ toodud VPMM kasutamistingimustest ja samuti Maaeluministeeriumi 20.05.2019 kirjast nr 4.1- 3/628.	Arvestame üldplaneeringu koostamisel Lääne maakonnaplaneeringus ja Maaeluministeeriumi kirjas toodud tingimusi, arvestades üldplaneeringu täpsusastet.
			Erinevate keskuste arengu kavandamisel palume võtta lähtealuseks maakonnaplaneeringus toodud keskuste võrgustik, keskuste hierarhia ning teenustasemed. Asustust suunavate tingimuste täpsustamise osas tuleb lähtuda maakonnaplaneeringus sätestatud põhimõtetest.	Arvestame ja täpsustame maakonnaplaneeringus esitatud tingimusi üldplaneeringu koostamisel.
			Haapsalu linna üldplaneeringu aluseks olev Lääne maakonnaplaneering 2030+ ja olemasolevad maakondlikud uuringud on kättesaadavad aadressil https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud .	Arvestame maakonnaplaneeringu ja selle aluseks olevate uuringutega üldplaneeringu koostamisel.
			PlanS §-s 11 on sätestatud teabe piisavuse põhimõte, mille kohaselt planeerimisalase tegevuse korraldaja peab planeerimisel arvesse võtma asjakohaseid ruumilist arengut mõjutavaid strateegiaid, riskianalüüsi, kehtivaid planeeringuid, arengukavasid ning teisi ruumilist arengut mõjutavaid dokumente ja muud asjakohast teavet. Põhjalikumalt on planeerimisseaduse peatükis 2 sätestatud olulistest põhimõtete rakendamisest kirjutatud juhendmaterjal „Planeerimise põhimõtete rakendamine“, mis on kättesaadav aadressil https://planeerimine.ee/static/sites/2/planeerimise-pohimoted_2016.pdf .	Arvestame viidatud juhenditega üldplaneeringu koostamisel.

		Üldplaneeringu koostamisel palume kasutada nõustikku „Nõuandeid üldplaneeringu koostamiseks“, mis on kättesaadav aadressil https://planeerimine.ee/seadus-ja-juhendid/yp-noustik/. Soovitame kasutada nõustikus toodud mõisteid. Palume kasutada juhendmaterjali „Suunised kahanevate piirkondade säästlikuks ruumiliseks planeerimiseks“, mis on kättesaadav aadressil https://planeerimine.ee/seadus-ja-juhendid/kahaneva-asustusega-piirkond/. Maakonnaplaneeringus toodud rohelise võrgustiku paiknemise ja kasutustingimuste täpsustamisel palume kasutada Keskkonnaagentuuri tellimisel valminud juhendmaterjali „Rohevõrgustiku juhendmaterjal“, mis on kättesaadav aadressil https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/projektid/elme/materjalid/rohevorgustiku-toimivuse-analuus-ja-planeerimisjuhendi-koostamine. Asulate olukorda väljaspool keskuslinnu kirjeldab „Eesti väikeasulate uuring“, mis teeb ettepanekud väikeasulate elujõu hoidmiseks nii riigi kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil. Uuring pakub asustusüksuste tasemel üleriigiliselt võrreldavaid alusandmeid, mis on vajalikud asustuse arengu täpsustamiseks linnade ja valdade üldplaneeringutes ning teistes arengudokumentides. Uuring on kättesaadav aadressil https://planeerimine.ee/2019/03/eesti-vaikeasulate-uuring/. Üldplaneeringu koostamist toetavad materjalid on koondatud veebilehel planeerimine.ee alamteema „Üldplaneeringute koostamine 2019-2020“ https://planeerimine.ee/yldplaneering/.	
		Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Lääne talitust kursis valla üldplaneeringu menetlusega ja teavitada kõikidest avalikest aruteludest, teavitused saata e-posti aadressile urve.pill@fin.ee.	Kaasame Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna jooksvalt üldplaneeringu koostamisse.

3	MAAELUMINIS- TEERIUM	11.09.2019 nr 4.1- 5/2194-1	Palume üldplaneeringu koostamisel järgida Maaeluminis- teeriumi 20.05.2019 kirjaga kõikidele omavalitsustele saadetud seisukohtade ja põhimõtetega väärtusliku põllu- majandusmaa käsitlemiseks üldplaneeringus. Määrata väärtusliku põllumajandusmaa kohta sellise ulatusega ja põhimõttekindlad kaitse- ja kasutustingimused, mis taga- vad pikaajaliselt ja jätkusuutlikult nende põllumajandus- maade säilimise ja selle kaudu meie riigi toidujulgeoleku. Eelkirjeldatud põhimõtet toetab ka Lääne maakonnapla- neeringu 2030+ peatükis 3.2.1. väärtusliku põllumajan- dusmaa kohta toodud käsitlus. Väärtuslike põllumajandusmaa massiivide määramiseks soovitame üldplaneeringu koostamisse kaasata Põlluma- jandusuuringute Keskuse.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades muuhulgas teiste te- gevusvaldkondade esindajate huvide ja vaja- dustega, et leida tasakaalustatud ruumila- hendus, mis ühelt poolt kaitseb väärtuslikke põllumajandusmaid, kuid samas võimaldab maakasutuse mitmekülsust. Väärtuslike põllumajandusmaade käsitlust on üldplaneeringus täpsustatud Jõgeva maakon- naplaneeringu koostamisel välja töötatud me- toodika alusel, kuna see oli Eestis parim me- toodika, mida kasutada. Väärtuslike põlluma- jandusmaade käsitluse täpsustamiseks ja selle vastavusse viimiseks Lääne maakonnap- laneeringuga on muuhulgas konsulteeritud Rahandusministeeriumiga.
			Teeme ettepaneku, et üldplaneeringu koostamise prot- sessi kaasatakse ka MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts, kes näeb ette Läänemaa kalanduspiirkonna aren- gustrateegias investeeringuid kogu Läänemaale, sh Haap- salu linna, millega võiks üldplaneeringus arvestada.	Arvestame ettepanekuga.
		Avalikusta- mine, 09.08.2021 nr 4.1- 5/1331-1	Maaeluministeerium analüüsis Haapsalu linna üldplanee- ringuga kavandatud väärtuslikke põllumajandusmaid ka- jastavat kaardikihti ja võrdles saadud tulemit Põllumajan- dusuuringute Keskuse (PMK) poolt koostatud (2017. aas- tal täpsustatud) põllumajandusmaa massiivide kaardiki- higa. Analüüsi tulemusena selgus järgmist: - PMK poolt koostatud kaardiandmete põhjal peaks Haap- salu linna territooriumil seaduse eelnõu kohaseid väärtus- likke põllumajandusmaid (kahe hektari suurused ja suure- mad põllumajandusmaa massiivid, mille kaalutud kesk- mine boniteet on 34 hindepunkti või enam) olema kokku u 4500 hektarit. Sellest on üldplaneeringuga kavandatud	Haapsalu linna üldplaneeringu koostamise raames vaadati üle Lääne maakonnaplaneer- ingu kui kehtiva õigusaktiga kehtestatud väärtuslike põllumajandusmaade andmed ning värskendati neid reaalse kasutuse pin- nalt, sh arvestades kavandatud maakasutust, ligipääsetavust, ala tegelikku kasutust, välja arvati võsastunud alad jne. Kuna väärtuslike põllumajandusmaadega kaasnevate piiran- gute kehtestamine on üldplaneeringuga oma- valitsuse kohustus, kes peab vastutama ka piirangute proportsionaalsuse eest, on üldpla- neeringus vähendatud väärtuslike põlluma- jandusmaade hulka piirini, mis tagab omava- litsuses endiselt põllumajandusmaade

		määrata väärtuslikuks 2260 hektarit ehk u 50%. Üldplaneeringuga kavandatakse jätta kaitsemeetmeteta üle 2000 hektari maakonna keskmisest kõrgema mullaviljakusega ja põllumajanduslikus kasutuses (enamus nendest maadest on kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse) olevaid põllumajandusmaa massiive; - väärtuslike põllumajandusmaade hulgast on välja arvatud massiivid, mis paiknevad valdavalt maaparandussüsteemi maa-aladel; - väärtusliku põllumajandusmaa hulgast on välja arvatud arvukalt pindalalt suuri massiive nagu Mägari külas 60 hektari suurune massiiv (45 hindepunkti), Kilti külas 30 hektari suurune massiiv (40 hindepunkti), samuti Sarika külas 61 hektari suurune massiiv, Lannuste külas 54 hektari suurune massiiv, Jöödre külas 67 hektari suurune massiiv, Uneste külas 54 hektari suurune ja 34 hektari suurune massiiv, Haeska külas 96 hektari suurune massiiv, Kaevere külas 91 hektari suurune massiiv, Parila külas 72 hektari suurune massiiv, Vöike-Ahli külas 71 hektari suurune massiiv jne. Väärtuslike põllumajandusmaade hulgast on välja arvatud 15 üle kümne hektari suurust massiivi kogupindalaga u 400 hektarit, mille boniteet on 38–39 hindepunkti, ning 25 üle kümne hektari suurust massiivi kogupindalaga 660 hektarit, mille boniteet on 35–37 hindepunkti. Sellisel määral hulgal põllumajandusmaa massiivide väärtuslikust põllumajandusmaast väljaarvamine ei vasta üldplaneeringu seletuskirja jaotise 3.2.5 sissejuhatavates lausetes toodud mõttele, Lääne maakonnaplaneeringus 2030+ kirjeldatud nõuetele, KSH-s toodud seisukohtadele ja seaduse eelnõus sätestatud õiguslikele põhimõtetele. Maaeluministerium leiab, et seletuskirja jaotises 3.2.5 toodud väide, et väärtuslike põllumajandusmaade näol on	kriitilise piiri, kuid ei too maaomanikele kaasa ebaproportsionaalseid piiranguid. Märgime täiendavalt, et maaeluministeriumi väärtuslike põllumajandusmaade seaduse eelnõu on endiselt eelnõu ning menetluses takerdunud justnimelt ebaproportsionaalsusele. Haapsalu linna üldplaneeringuga on väärtuslike põllumajandusmaade käsitluses justnimelt säilitatud proportsionaalsus. Üldplaneeringu täiendamisel on üle vaadatud Maaeluministeriumi viidatud massiivid ning täpsustatud ka seletuskirja metoodikat. Oleme seisukohal, et maakonnaplaneeringuga määratud väärtuslike põllumajandusmaade hulgast ei ole ühtki massiivi jäetud välja meelevaldselt. Väärtuslike põllumajandusmaade ülevaatamine toimus iga üksiku massiivi kaupa, lähtudes üldplaneeringu seletuskirjas toodud kriteeriume. Seega on väärtuslike põllumajandusmaade kasutus reguleeritud põhjendatult ja proportsionaalselt – säilitatud on piisavas mahus väärtuslike põllumajandusmaid, kuid ei ole seatud ebaproportsionaalseid maakasutuspiiranguid aladel, kus põllumajanduslik tegevus ei ole perspektiivikas, kättesaadav või ei vasta teistele valla ruumilise arengu eesmärkidele. Väärtuslikuks põllumaaks määramata jätmine, ei tähenda, et need põllumaad langevad automaatselt välja põllumajanduslikust kasutusest. On ka teised tingimused, miks neil aladel põllumajanduslik maakasutus säilib. Nt kui vähemväärtuslik põllumaa on PRIA põldude registris hooldamiskohustusega või kui talunik on ise vähemväärtusliku põllumaa harimisest huvitatud jms
--	--	--	---

			tegemist ebaproportsionaalse piiranguga piirkonna maa- kasutusele, mis tekitab põhjendamata kitsendusi maa- manikele, on meelevaldne ning põhjendamatu ning nime- tatu on vastuolus ka sama jaotises sissejuhatavas lõigus toodud mõttega. Maaeluministeerium palub Haapsalu linna üldplaneeringu koostajatel määrata väärtuslikud põllumajandusmaad kooskõlas seaduse eelnõus väärtusliku põllumajandusmaa kohta antud definitsiooniga ning Lääne maakonnaplaneeringu 2030+ jaotises 3.2.1 „Väärtuslik põllumajandus- maa“ toodud alustega.	
			Seletuskirja jaotises 3.2.5 on väärtuslikule põllumajan- dusmaale seatud tingimustena muu hulgas märgitud, et väärtuslikku põllumajandusmaad kasutatakse üldjuhul üksnes põllumajanduslikuks tegevuseks, kusjuures muude tegevuste kavandamine väärtuslikele põllumajandusmaa- dele ei ole välistatud, kuid see peab olema põhjendatud ja hoolikalt läbi kaalutud, vajadusel tuleb hinnata kaasne- vaid mõjusid põllumajandusmaadele. Muu maakasutuse osas tuleb eelistada tegevusi, mis ei põhjusta väärtuslike põllumajandusmaade olulist vähenemist, massiivide kil- lustamist ega kahjusta nende sihtotstarbelist kasutamist tulevikus. Väärtuslikku põllumajandusmaad ei kasutata elamuarenduseks. Väärtuslikud põllumajandusmaad säili- tatakse avatud maastikuna ning nende alade metsasta- mine vms maastiku avatust kaotav tegevus peab olema põhjendatud ja läbi kaalutud. Maaeluministeerium on seisukohal, et ülalkirjeldatud tin- gimused ei taga väärtusliku põllumajandusmaa tegelikku kaitset. Näiteks võib kavandada väärtuslikel põllumajan- dusmaadel muud maakasutust (muud tegevused ja met- sastamine), kui need on põhjendatud ja läbi kaalutud. Maaeluministeeriumi arvates on sellised nõuded üldsõnali- sed ja ei sea kellelegi konkreetseid kohustusi või piire. Siinjuures märgime murelikult, et üldplaneeringuga on kavandatud väärtuslike põllumajandusmaade hulgast	Haapsalu linna üldplaneeringuga on määratud väärtuslikud põllumajandusmaad justnimelt esmajärjekorras põllumajanduslikuks kasutu- seks. Muu maakasutus on lubatud, kui see tagab üldplaneeringus määratud väärtuslikele põllumajandusmaadele endiselt põllumajan- dusliku kasutuse võimaluse. Seetõttu ei tohi neid alasid mh kasutada laiaulatuslikuks ela- muehituseks (lubatud on üksikud elamud), killustada põllumaa massiive laohoonetega jmt. Üldplaneeringu seletuskiri kannab ka KSH aruandes toodud mõtet, et väärtuslikule põl- lumajandusmaale ei lubata muud tegevust, va tegevused, millele ei leidu muud mõist- likku alternatiivi, nt oluline taristuobjekt. Üldplaneeringu eelnõus on toodud mitmeid tingimusi, mis annavad väärtuslikele põllu- majandusmaadele prioriteetsuse teiste kasu- tusviiside ees, nt: - Väärtuslikku põllumajandusmaad ei kasutata elamuarenduseks; - Muu maakasutuse osas tuleb eelistada tegevusi, mis ei põhjusta väärtuslike põllumajandusmaade olulist

		välja arvata ka rida metsade vahel paiknevaid põllumajandusmaa massiive. Maaeluministerium on seisukohal, et põllumajandusmaade võsastumist tuleks vältida ja hoida need avatuna, sest põllumajandusmaastik pakub metsarikastele piirkondadele teistsugust liigirikkust ja seda tuleb soodustada. See on ka üks Euroopa ühise põllumajanduspoliitika uue perioodi eesmärkidest ning põllumajandusmaade metsastamine kindlasti seda eesmärki ei toeta. Mosaiikne maastik, kus avatud alad vahelduvad metsaaladega, on elurikkuse säilitamiseks oluline meetod. Põllumajandusmaade metsastamisel kaovad avatud maastiku liigid, kes pakuvad põllumeestele vajalikke ökosüsteemi teenuseid (tolmeldamine, kahjuritõrje jne). Kuna Eestis on metsamaad võrreldes põllumajandusmaaga märgatavalt rohkem, siis on oluline tagada elupaigad ja levikukoridorid just avatud maastikualade liikidele. Olukorra nõ tagasipööramine ehk metsa muutmine põllumajandusmaaks on suure ressursikuluga, sest kasutatakse fossiilseid kütuseid, ja olulise keskkonnamõjuga tegevus. Hooldatud rohumaadel seotakse ja talletatakse mulda orgaanilist süsinikku, mis samuti toetab kliimaeesmärkide saavutamist, kuid on lisaks oluline ka avamaastike liigirikkuse jaoks. Tulenevalt eeltoodust palume seada väärtusliku põllumajandusmaa kohta sellised kaitse- ja kasutustingimused, mis oleksid konkreetset ja lähtuksid eelkõige eesmärgist tagada võimalikult suures ulatuses väärtuslike põllumajandusmaade kui piiratud ja taastumatu ressursi säilimine ja nende sihipärane kasutus.	vähendamist, massiivide killustamist ega kahjusta nende sihtotstarbelist kasutamist tulevikus.
		Väärtuslik põllumajandusmaa paikneb hajaasustusega maa-aladel ning väärtuslikule põllumajandusmaale ei kavandata määrata selle põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutamist tagavat maakasutuse juhtotstarvet. Väärtuslike põllumajandusmaade kaitsel on maakasutusküsimuste hilisemal käsitlemisel oluline mõju. Sellest tulenevalt on Maaeluministerium seisukohal, et üldplaneeringuga tuleks määrata väärtusliku põllumajandusmaa kohta	Väärtuslikule põllumajandusmaale juhtotstarbe kavandamine on ebamõistlik, kuna tähendaks näiteks põllumajanduslikuks tootmiseks vajalike tootmis- või laohoonete vajalikkuse korral mh üldplaneeringut muutva detailplaneeringu koostamise kohustust. See omakorda on piirang põllumajanduslikule

			põllumajandusmaa sihtotstarbelist kasutust tagav maakasutuse juhtotstarve ning nende maade kohta tuleb seada üheselt mõistetavad tingimused, mille täitmine annaks nii kohaliku omavalitsuse üksusele kui ka riigile kindluse, et üldplaneeringuga määratavad väärtuslikud põllumajandusmaad saavad ajatu kaitse ning nende võimalik hõlmine muul otstarbel oleks minimeeritud.	tegevusele ning tekitaks vastuolu väärtusliku põllumajandusmaa määramise eesmärgiga. Näiteks ei ole üldplaneeringus seatud juhtotstarvet ka rohevõrgustikule ja selle elementidele. Selle käsitus on üldplaneeringus sarnane väärtuslikele põllumajandusmaadele ning nende rakendumine on tagatud tingimuste seadmise ja jälgimisekaudu, mis ei eelda juhtotstarbe määramist.
			Seletuskirja jaotises 2.2 „Hajaasustusala“ on märgitud, et hajaasustusosalal on maalise iseloomuga asustus, metsa- ja põllualad, mis vahelduvad hajusalt paiknevate hoonetega ning seal ei ole üldjuhul elamumaa maakasutuse juhtotstarbeid määratud, va tihedamates külakeskustes. Muud asjakohased olemasolevad ja kavandatud juhtotstarbed (tootmine, äri, ühiskondlikud hooned, mäetööstus, riigikaitse jm) on hajaasustusosalal üldjuhul näidatud. Hajaasustuses tuleb leida tasakaal loodusväärtuste ning sotsiaalmajanduslike vajaduste vahel. Seletuskirja jaotises 2.5 „Maakasutus“ on kirjeldatud maakasutuse juhtotstarbeid ja nendele seatavaid tingimusi. Eelnevalt on aga seletuskirja jaotises 2.4.4. „Ehitustingimused uushoonestusaladel“ märgitud, et uushoonestusalana käsitletakse kompaktse hoonestusega alasid hajaasustuses, mis oma asukoha või ümbritseva keskkonna tõttu sobivad uuselamuarendusteks. Nimetatud jaotises on toodud, et uushoonestusalad on maakasutuse kaardil vastava tingimärgiga eraldatud maa-alad, millele on muuhulgas näidatud ka elamu maa-ala juhtotstarve. Märgime, et maakasutuse kaardile on kantud elamu maa-alad ja korterelamu maa-alad, kuid sealt ei nähtu uushoonestusalad nagu on seletuskirja jaotises 2.4.4 kinnitatud. Seletuskirja jaotistes 2.2 ja 2.4.4 toodud kirjeldustest võib seega kaude järeldada, et uushoonestusalad hajaasustusse kavandatakse üksnes tihedamatesse külakeskustesse.	Üldplaneeringu maakasutuse kaardile on kantud ka uushoonestusalad.

			Oleme seisukohal, et uushoonestusalade asukoha valikul on hajaasustuses maakasutusega seotud küsimuste käsitlemisel ja hindamisel oluline tähendus. Sellest tulenevalt ja üheselt mõistetavuse tagamise eesmärgil peaksid kavandatud uushoonestusalad olema maakasutuse kaardilt üheselt nähtavad.	
			Lääne maakonnaplaneeringu 2030+ jaotises 3.2.1 „Väärtuslik põllumajandusmaa“ on toodud klausel, et kuna maakonnaplaneeringu koostamise ajal toimus Maaeluministeeriumi poolt väärtuslike põllumajandusmaade määramise tingimusi täpsustava ja kasutamistingimusi reguleeriva seaduseelnõu koostamine, on väärtuslike põllumajandusmaade konkreetsemad kasutamistingimused ja kaardi kiht täpsustamisel. Vastava õigusakti kehtestamisel tuleb järgida sellega sätestatavaid tingimusi ja nõudeid. Palume nimetatuga arvestada ning soovitage üheselt mõistetavuse tagamise eesmärgil täiendada seletuskirja jaotist 3.2.5 või jaotist 6 „Üldplaneeringu elluviimine“ tingimusega, et võimalike vastuolude puhul üldplaneeringu ja õigusakti vahel lähtutakse õigusaktist.	Üldplaneeringu koostamise ajal on viidatud õigusakti menetlus peatatud, mistõttu ei ole võimalik üldplaneeringus sellist tingimust sõnastada, kuna see ei tagaks õiguskindlust maaomanikule üldplaneeringu kehtestamisel.
		16.03.2022 nr 4.1- 5/445-	Täname Teid küsimuste eest ning vastame neile Teie poolt esitatud küsimuste kaupa. 1. 22.03.2018 kehtestatud Lääne maakonnaplaneeringu 2030+ jaotises 3.2.1 „Väärtuslik põllumajandusmaa“ on märgitud, et Lääne maakonna põllumajandusmaa keskmine reaaloniteet on 33 hindepunkti. Maaeluministeerium kooskõlastas maakonnaplaneeringu ligi kaks aastat varem 20.06.2016 kirjaga nr 4.1-5/5106-2 ehk ajal, kui väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu, sealhulgas väärtuslike põllumajandusmaade parameetrite, väljatöötamine oli pooleli. Viimased arvestused põllumajandusmaa massiivide ja maakondade põllumajandusmaade kaalutud keskmise boniteedi kohta tehti Põllumajandusuuringute Keskuse poolt 2017. aastal. 2017. aastal tehtud arvestuste kohaselt osutus Läänemaa põllumajandusmaa kaalutud keskmiseks boniteediks 34	Haapsalu Linnavalitsus e- kiri 08.03.2022 Seoses Haapsalu linna üldplaneeringu koostamisega palume Maaeluministeeriumilt järgmist teavet: 1.Lääne maakonnaplaneeringus on Lääne maakonna põllumajandusmaa keskmine reaaloniteet on 33, mille järgi moodustavad VPM massiivid maakonna põllumajandusmaa kogupindalast 52%. Kui uute maakonna piiride järgi on keskmine boniteet muutunud (seaduse eelnõus 34), siis kui suure % VPM massiivid maakonna põllumajandusmaa kogupindalast moodustavad? 2.Kas on olemas analüüs või arvestuskäik kuidas maakonna keskmist

		hindepunkti. Maakonnapiiride muutmise järel ei ole uut põllumajandusmaa kaalutud keskmist boniteeti arvutatud nagu ka ei ole tehtud asjakohaseid muudatusi Lääne maakonnaplaneeringus 2030+. Planeerimisseaduse § 55 lõike 2 kohaselt on maakonnaplaneering üldplaneeringu koostamise alus. Meie arvates ei ole Lääne maakonnaplaneeringus 2030+ märgitud ja Põllumajandusuuringute Keskuse poolt koostatud analüüsis toodud kaalutud keskmise boniteedinäitaja ühe hindepunkti suurune erinevus määrava tähendusega. Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 14 kohaselt määratakse väärtuslikud põllumajandusmaad ja seatakse nende kaitse- ja kasutustingimused kohaliku omavalitsuse üksuse poolt üldplaneeringuga. Sellele põhimõttelisele alusele toetatakse ka väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevas seaduse eelnõus. Põllumajandusuuringute Keskuse mullateadlaste poolt koostatud kaardikiht ja selle andmestik on koostatud nii maakonnaplaneeringute kui ka üldplaneeringute koostamisel abistava materjalina. Maaeluministeerium on seisukohal, et väikeses riigis nagu Eestis saaks ja peaks väärtuslik põllumajandusmaa olema määratletud ning kaitse- ja kasutustingimused seatud võimalikult ühetaolisena, mis ei tähenda, et kohaliku omavalitsuse üksus ei võiks üldplaneeringuga põhjendatud avaliku huvi korral, kui see kaalub üles väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise avaliku huvi, kavandada väärtusliku põllumajandusmaa hõlmamist muul otstarbel. 2. Maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmise boniteedi arvutamisel võeti aluseks kõikide põllumajandusmaa massiivide kaalutud keskmised boniteedinäitajad, millest omakorda arvutati maakonna kaalutud keskmine boniteet. Meie andmetel on Läänemaal alla kahe hektari suuruseid põllumajandusmaa massiive u 1000 hektari ulatuses, mis moodustab kõikide massiivide kogupindalast u 3%. See tähendab, et alla kahe hektari suuruste massiivide boniteet mõjutab kogu maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmist boniteeti minimaalselt.	põllumajandusmaa boniteeti arvestati? Kui suur oli väiseim arvesse läinud massiiv - 1 ha või 2 ha vms? Kas on arvestatud ka põllumajandusmaale juurdepääsetavust? Kas Läänemaal puhul on arvestatud põllumajandusmaa keskmise boniteedi arvestamisse ka nt ligi 70 väikesaart ja laidu, millele puudub juurdepääs, millel ei elata ning ei toimu põllumajanduslikku kasutust, kuid valdavalt on tegemist kõlvikuna loodusliku rohumaaga? 3. Kas on Maaeluministeeriumil arvestust, kui palju põllumajandusmaad on vaja säilitada väärtusliku põllumajandusmaana Eestis/Lääne maakonnas/Haapsalu linnas 1 elaniku kohta, et tagada riigi viljasalv jms toiduvaru väärtuslike põllumaade määratlemise kontekstis? Haapsalu linn (OV) elanike arv on 12 851 (01.03.2022). 4. Kas on üldplaneeringuga vajalik määrata väärtuslikuks põllumaaks põllumaad, mis jäävad NATURA ja looduskaitsealadele, kus majandustegevus/põllumajandustegevus on sätestatud juba NATURA ja LK alade kaitse-eeskirjaga? Kas olete väärtuslike põllumajandusmaade määratlemisel ja neile kasutustingimuste kavandamisel neid tingimusi kaitsealade kaitse-eeskirjadega kohandanud? NB! Oleme teadlikud, et eelnõu „Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seadus“ menetlemine peataks, kuid siiski on põhimõtteliselt seesama eelnõu olnud aluseks maakonnaplaneeringute koostamisel. Maakonnaplaneeringus on siiski märges: Väärtuslike põllumajandusmaade konkreetsemaid kasutamistingimused on täpsustamisel,
--	--	--	--

		Põllumajandusmaale juurdepääsetavust arvesse ei võetud, kuid põllumajandusmaa massiivide õigsuse hindamisel vaadeldi ka Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris arvele võetud massiive. Põllumajandusmaaks loetakse maatulundusmaa sihtotstarbega haritava maa või loodusliku rohumaa või mõlema maa kõlvikut ehk tegemist on lagedate maa-aladega. Sellest tulenevalt oleme seisukohal, et üldjuhul peaks omama vähemalt kahe hektari suurune põllumajandusmaa juurdepääsu, kuna vastasel juhul oleks see tänaseks võsastunud või metsastunud. Põllumajandusmaa massiivide määramisel vaadeldi ka väikesaartel ja laidudel olevaid põllumajandusmaid. 3. Maaeluministerium ei pea sellist arvestust, kui palju on vaja põllumajandusmaad säilitada ühes või teises paikonnas. Teie poolt selliselt tõstatatud küsimuse puhul peame vajalikuks anda täiendavaid selgitusi. Maaeluministerium on üldisel seisukohal, et põllumajandusmaa, eriti väärtuslik põllumajandusmaa, ja selle mullastik on taastumatu loodusressurss, mida tuleb ja saab kaitsta eelkõige sellesse maasse teadliku suhtumisega, seejuures võttes kasutusele meetmed, mis tagaks selle maa võimalikult suures ulatuses säilimise ja selle kaudu toidujulgeoleku. Selline põhimõte tugineb Põhiseaduse §-le 5, mille kohaselt on Eesti loodusvarad ja loodusressurssid rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult. Lisame, et ka säästva arengu seaduse §-s 3 sätestatakse, et Eesti Vabariigi põhiseaduse järgi on igaüks kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda ning hoiduma sellele kahju tekitamast (vt Põhiseaduse § 53). Euroopa Komisjon väljastas 17.11.2021 teatise „ELi mullastrateegia 2030. aastaks Heas seisundis muld inimeste, toidu, looduse ja kliima hüvanguks“ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0699&from=ET. Dokumendis on visioonina ja ühe eesmärgina toodud, et saavutada tuleb maa netohõive puudumine ning maa-hõive ja mulla katmise piiramine.	kuna planeeringu koostamise ajal toimub väärtuslike põllumajandusmaade kasutamistingimusi reguleeriva seaduseelnõu koostamine. Vastava õigusakti valmimisel tuleb järgida seal sätestatavaid tingimusi ja nõudeid. 5. Milline lähteülesanne, uuring ja/või eelnõu tekst oli aluseks maakonnaplaneeringutes väärtuslike põllumaade kavandamisel?
--	--	--	---

			Kokkuvõtvalt, tulenevalt eeltoodust, märgime, et üldplaneeringute koostamisel tuleks arvestada eelkõige põhimõttega, et tänapäevane maakasutus eeldab uusi ja kõiki looduskeskkonna aspekte säästvaid, läbimõeldud ning tulevikku vaatavaid väga põhjalikult kaalutud lahendusi. Millised need lahendused saavad olema Haapsalu linnas, seda saab otsustada eelkõige kohaliku omavalitsuse üksus ise, kellel on planeerimisseadusest tulenevalt antud ulatuslik planeerimisautonoomia ja otsustamisvabadus. 4. Eesti maaelu arengukavas 2014-2020 https://www.agri.ee/sites/default/files/content/arengukavad/mak-2014/mak-2014-arengukava-9-1.pdf (lk 340) määritud andmete kohaselt on Natura 2000 alal Eestis u 60 000 ha põllumajandusmaad. Võib eeldada, et nendel aladel on väärtuslikke põllumajandusmaid ilmselt väga tagasihoidlikus ulatuses. Osalt sellel põhjusel, aga eelkõige lähtuvalt ka sellest, et väärtusliku põllumajandusmaa kaitsemeetmed pigem tõhustavad Natura ja looduskaitsealadele kehtestatud meetmete rakendamist, peame me vajalikuks, et ka nendel aladel paiknevate väärtuslikke põllumajandusmaade kohta seatakse asjakohased kaitse- ja kasutustingimused. 5. Maakonnaplaneeringutes väärtuslike põllumajandusmaade kohta nende säilimiseks üldiste kasutustingimuste määramisel tegid Maaeluministeerium, Rahandusministeerium (varem Siseministeeriumi vastavad osakonnad) ja tollased maavalitsused tihedat koostööd. Nõ maakonnaplaneeringutes oli lähteülesandeks planeerimisseaduse § 56 lõike 1 punktist 7 tulenev ülesanne – väärtuslike põllumajandusmaade säilimiseks üldiste kasutustingimuste määramine. Maakonnaplaneeringute koostamise ajaks olid välja töötatud alused väärtusliku põllumajandusmaa määramiseks ja meetmed nende kaitsmiseks (vältida nende maade ehitamist, nende maade metsastamist ja sihtotstarbe muutmist). Ettevalmistava tööna tehti kaks uuringut:	
--	--	--	---	--

			„Maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksuste tegeliku kasutamise ning võimalike meetmete välja selgitamine põllu- ja metsamajanduse taristu arendamiseks kuni aastani 2020“ ja Põllumajandusuuringute Keskuse uuring, mille käigus loodi põllumajandusmaa massiive, sealhulgas eeldatavaid väärtuslikke põllumajandusmaa massiive, kajastav kaardikiht ja teostati asjakohased analüüsid väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu väljatöötamiseks ja seletuskirjas kasutamiseks.	
4	KESKKONNAMI-NISTEERIUM	Avalikustamine, 12.08.2021 nr 7- 15/21/3360-3	Oleme tutvunud linna veebilehel https://www.haapsalu.ee/uldplaneering üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu materjalidega ning soovime kinnisasjadele, mille riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ning volitatud asutus Maa amet, kavandatud maakasutusega seoses märkida järgmist: 1. Teeme ettepaneku määrata Parila külas asuval tootmismaa sihtotstarbega Põldmündi (katastritunnus 18401:001:0516) kinnisasjale, Uuemõisa alevikus asuval tootmismaa sihtotstarbega Akna (katastritunnus 67401:009:0276) kinnisasjale ja Kiltsi külas asuval maatulundusmaa sihtotstarbega Vabriku (katastritunnus 67401:002:0648) kinnisasjale tootmise maa-ala juhtotstarve, kuna nende lähedusse jäävad mitmed tootmismaa sihtotstarbega kinnisasjad, millele on tootmise maa-ala juhtotstarve määratud.	Üldplaneeringu koostamisel kujundasime järgmised seisukohad teie kirjas toodud ettepanekute osas: 1. Põldmündi (KÜ 18401:001:0516) oleme määranud tootmise maa-alaks. 2. Akna (KÜ 67401:009:0276) oleme määranud tootmise maa-alaks. 3. Vabriku (KÜ 67401:002:0648) määramist tootmise maa-alaks ei pea me põhjendatuks, kuna tegemist on Kiltsi määratletud tööstusala, kus riigimandis olevatele maaüksustel on piisavas mahus realiseerimata tootmisalad.
			Teeme ettepaneku määrata Rohukülas asuval elamumaa sihtotstarbega Krahvi tee 2 (katastritunnus 18401:001:0136), Krahvi tee 4 (katastritunnus 18401:001:0137), Krahvi tee 6 (katastritunnus 18401:001:0142), Krahvi tee 8 (katastritunnus 18401:001:0138), Krahvi tee 12 (katastritunnus 18401:001:0139), Krahvi tee 14 (katastritunnus 18401:001:0141) ja Krahvi tee 16 (katastritunnus 18401:001:0140) kinnisasjale elamu maa-ala juhtotstarve. Kinnisasjadele on Ridala Vallavolikogu 28.02.2013 otsusega nr 243 kehtestatud Riigimaantee nr.16120 (Paralepa tee lõik Ungru oja - Ungru loss) äärse elamukvartali detailplaneering, mille alusel on elumumaad	Selgitame, et me ei pea piirkonna üldist ruumilist arengut silmas pidades vajalikuks antud ala kavandamist üldplaneeringus elamu maa-alana. Omavalitsus on üldplaneeringu koostamisel asunud seisukohale, et kuna piirkond asub Paralepa-Pullapää-Topu väärtuslikul maastikul, siia on lähedusse kavandatud matkaradu, lähedale jääb kohaliku kaitse alla kavandatav Paralepa parkmets, ei sobi maa-alale tiheasustuse põhimõtetest lähtuv kompaktse hoonestusega ala. Alal kehtiv detailplaneering aga jääb kehtima ning sellega kavandatud ehitusõigus on realiseeritav kuni

			moodustatud.	selle kehtetuks tunnistamiseni. Kui detailplaneeringut ellu ei viida ning see tunnistatakse kas omavalitsuse või huvitatud isiku soovil kehtetuks, tuleb ala arendada üldplaneeringus kavandatud hajaasustuse eesmärges silmas pidades.
			Haapsalu linna asustusüksuses asuvale elamumaa sihtotstarbega Aida tn 6 (katastritunnus 18401:001:0079) ja Männiku tee 24 (katastritunnus 18401:001:0075) kinnisasjale on määratud puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarve. Teeme ettepaneku Aida tn 6 ja Männiku tee 24 kinnisasjale määrata kinnisasja sihtotstarbele vastav juhtotstarve.	Üldplaneeringu koostamisel kujundasime järgmised seisukohad teie kirjas toodud ettepanekute osas: 1. Aida tn 6 (KÜ 18401:001:0079) on määratud elamu maa-alaks. Ala edasisel arendamisel või müümisel on oluline silmas pidada, et kuna tegemist on vahetult Morobell OÜ külmuhoone kõrval asuva katastriüksusega on külmuhoone tööga põhjustatud müra põhjustanud piirkonnas mitmeid kaebusi. 2. Männiku tee 24 (KÜ 18401:001:0075) määramist elamu maa-alaks ei pea me põhjendatuks, kuna maa-ala moodustab olemasoleva haljasvööndi suhteliselt suure liikluskoormusega tänava ning elamumaade vahel.
			Kiltsi külas asuvatele 55% tootmismaa ja 45% ärimaa sihtotstarbega Römli tee 1 (katastritunnus 67401:001:0848), Römli tee 2 (katastritunnus 67401:001:0849), Römli tee 3 (katastritunnus 67401:001:0846), Römli tee 4 (katastritunnus 67401:001:0847), Römli tee 6 (katastritunnus 67401:001:0845), Römli tee 7 (katastritunnus 67401:001:0844), Römli tee 8 (katastritunnus 67401:001:0842), Römli tee 9 (katastritunnus 67401:001:0837), Römli tee 10 (katastritunnus 67401:001:0841), Römli tee 12 (katastritunnus 67401:001:0838), Römli põik 1 (katastritunnus 67401:001:0852), Römli põik 3 (katastritunnus 67401:001:0853), Römli põik 4 (katastritunnus 67401:001:0851), Tihu tee 1 (katastritunnus 67401:001:0839) ja Tihu tee 2 (katastritunnus 67401:001:0843) kinnisasjale ja Uuemõisa alevikus	Üldplaneeringu koostamisel kujundasime järgmised seisukohad teie kirjas toodud ettepanekute osas: 1. Kiltsi ja Uuemõisa külas asuvatele tootmismaa ja ärimaa kinnistutele on üldplaneeringuga määratud segafunktsiooniga maa-ala juhtotstarve. Samaaegselt kehtib alal Kiltsi tööstusala detailplaneering, mis näeb alale muuhulgas ette tootmismaaade kavandamise. Üldplaneeringuga määratud segafunktsiooniga maa-ala juhtotstarve ning detailplaneeringuga määratud sihtotstarbed suhestuvad omavahel selliselt, et detailplaneeringu elluviimine kavandatud kujul on endiselt võimalik kogu detailplaneeringu kehtivuse ajal. Kui detailplaneering tunnistatakse kehtetuks ning

		asuvale tootmismaa sihtotstarbega Haudejaama tee 32 (katastritunnus 67401:009:0288) kinnisasjale on määratud segafunktsiooniga maa-ala juhtotstarve. Kiltsi külas asuvad kinnisasjad paiknevad Ridala Vallavolikogu 06.12.2012 otsusega nr 221 kehtestatud Kiltsi tööstusala detailplaneeringu alal ja Haudejaama tee 32 kinnisasi paikneb Ridala Vallavolikogu 06.05.2010 otsusega nr 47 kehtestatud Haudejaama detailplaneeringu alal ning kinnisasjade sihtotstarbed on määratud vastavalt detailplaneeringutele. Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 6. Üldplaneeringu elluviimine kohaselt senist maa kasutamise sihtotstarvet ei muudeta üldplaneeringu kehtestamisega. Üldplaneering annab üldise suuna tulevikuks. Maa omanik saab ala kasutada kehtiva sihtotstarbe kohaselt kuni ta seda soovib. Peatükis 2.5. Maakasutus on täpsustatud, et juhtotstarbe määramisel on tegemist perspektiivse maa kasutusega, millega ei kaasne kohest katastriüksuse sihtotstarbe muutust. Olemasolevat maakasutust saab jätkata seni, kuni omanik olulisi ehituslikke või ruumilisi muudatusi ellu viia ei soovi. Kehtivate detailplaneeringute kohta on peatükis 6. Üldplaneeringu elluviimine märgitud, et enne käesoleva üldplaneeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringute elluviimist üldplaneeringu kehtestamine ei mõjuta. Detailplaneeringu kehtetuks tunnistamine toimub vajaduse korral seaduses ette nähtud alustel ja viisil. Keskkonnaministeerium nõustub eeltooduga, kuid toome välja, et üldplaneeringu seletuskirja peatüki 2.5.4. Segafunktsiooniga maa-ala kohaselt segafunktsiooniga maa-alal on lubatud korterelamud, majutus-, toitlustus-, büroo-, kaubandus-, teenindus, spordi-, meelelahutus- ja ühiskondlikud hooned ning neid teenindavad rajatised, puhkealad ning teed ja väljakud. Peatükis on esitatud segafunktsiooniga maa-ala tingimused, mille kohaselt segafunktsiooniga alale ei või kavandada olulisi keskkonnamõju põhjustavaid tootmis- ja laohooneid, hoidlaid, põllumajanduse-, metsa-, jahi- ja kalamajandushooneid, sest neid tegevusi ei ole häiriva mõju tõttu võimalik teiste otstarvetega kombineerida. Antud tingimusest on võimalik aru saada, et kõik tootmis- ja laohooned ei ole keelatud, lubatud on sellised hooned, mis ei põhjusta olulisi	selle elluviimisest soovitakse loobuda, kehtib alal üldplaneeringuga määratud segafunktsiooniga maa-ala juhtotstarve. 2. Segafunktsiooniga maa-alale on lubatud tootmistegevused, mis ei põhjusta olulisi keskkonnamõju põhjustavaid tootmis- ja laohooneid. See tähendab, et tootmistegevus ei tohi mõjutada naaberkinnisasju ja nende kasutust – näiteks ei tohi tootmistegevusest lähtuv müra mõjutada naabruses asuvaid elamumaid, tootmistegevusega kaasnevad transpordivood ei tohiks läbida lähedal asuvaid elamu- või ühiskondlike hoonete maid jmt. Seetõttu on ka näiteks Haudejaama tee 32 katastriüksus kavandatud segafunktsiooniga maa-alana, et pigem hoida puhvrit suuremahulise tootmistegevuse ning kortermajade ja üksikelanute vahel.
--	--	---	---

			keskkonnahäiringuid. Samas ei ole tootmis- ja laohooneid peatükis toodud hoonete hulgas, mis on segafunktsiooniga maa-alal lubatud nimetatud. Palume antud ebaselgus parandada. Lisaks peatüki 6. Üldplaneeringu elluviimine kohaselt maakasutuse puhul on üldplaneeringu lisana esitatud juhtotstarvete ja sihtotstarvete seoste tabel, mis ilmestab juhtotstarvete sisu – millised katastriüksuse sihtotstarbed on lubatud üldplaneeringus toodud juhtotstarvete puhul. Lisa 1 kohaselt segafunktsiooniga maa-ala juhtotstarbe puhul tootmismaa sihtotstarve ei ole lubatud. Oleme seisukohal, et segafunktsiooniga maa-ala juhtotstarbe puhul ei peaks välistama kõiki tootmishooneid ehk tööstushooneid ja hoidlad ning laohooneid, mis eeldavad ka tootmismaa sihtotstarbe määramist.	
			Palume selgitada Uuemõisa alevikus asuvale elamumaa sihtotstarbega Ehitajate tee 19a (katastritunnus 67401:009:0278) kinnisasjale osaliselt transpordi maa-ala juhtotstarbe määramise vajadust.	Selgitame, et transpordi maa-ala juhtotstarbe kavandamine on vajalik kavandatava Riisipere-Rohuküla raudtee peatuse toimimiseks vajaliku parkla jmt rajatiste kavandamiseks.
			Uuemõisa alevikus asuvale tootmismaa sihtotstarbega Kaevu tn 1 (katastritunnus 67401:008:0267) kinnisasjale on määratud puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarve. Maa-amet on oma 23.07.2021 kirjas nr 7-1/21/11760-3 vastanud Haapsalu Linnavalitsuse 08.07.2021 pöördumisele, milles teavitatakse, et Kaevu tn 1 kinnisasjaga piirneval alal algatati Haapsalu Linnavalitsuse 16.06.2021 korraldusega nr 528 Tehnika tänava ja raudteetammi vahelise piirkonna detailplaneering, mille üheks eesmärgiks on kaubaveoks vajaliku perspektiivse raudteeharu kavandamine Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassilt planeeringualale, ja võimaliku planeeringuala laiendamise osas olnud seisukohal, et juhul kui kohaliku omavalitsuse hinnangul on parema terviklahenduse tagamiseks vajalik detailplaneeringuala laiendada Kaevu tn 1 kinnisasjale, ei esita Maa-amet otsusele vastuväiteid, kuid palub täpsustada, mis eesmärgil Kaevu tn 1 kinnisasi kaasatakse ning mida kinnisasjale kavandatakse. Oleme seisukohal, et kui Kaevu tn 1 kinnisasi kaastakse detailplaneeringusse, siis peaks üldplaneeringuga kavandatav Kaevu tn 1 kinnisaja	Ettepanekuga on arvestatud. Kaevu tn 1 on üldplaneeringus kavandatud tootmismaana.

			maakasutus vastama detailplaneeringu koostamise eesmärkidele.	
			Teeme ettepaneku Herjava külas asuvale elamumaa sihtotstarbega Kassi (katastritunnus 67401:008:0266) kinnisasja maantee kaitsevööndist välja jäävale osale määrata elamu maa-ala juhtotstarve, kuna see piirneb elamumaa-dega, millele on elamu maa-ala juhtotstarve määratud.	Elamumaa juhtotstarbe kavandamine maa-alale ei ole vajalik. Alale on võimalik elamuehitus hajaasustuse ehitustingimusi silmas pidades.
			Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 2.4. Piirkondlikud ehitustingimused kohaselt on üldplaneeringuga vastavalt piirkondade väljakujunenud asustus- ja hoonestusstruktuurile ja piirkondlikule ilmele määratletud järgmised ehitustingimuste piirkonnad: Haapsalu linnastu tiheasustusalad, Jõõdre ja Panga tiheasustusalad, Herjava, Nõmme, Pusku, Mäeküla ja Tanska endised aiandusühistud ja Uushoonestusalad. Peatüki 2.4.4. Ehitustingimused uushoonestusaladel kohaselt uushoonestusalad on maakasutuse kaardil vastava tingmäärgiga eraldatud maa-alad, millele on muuhulgas näidatud ka elamu maa-ala juhtotstarve. Märgime, et Haapsalu linna veebilehel avalikustatud joonisel 1. Maakasutus kuupäevaga 13.07.2021 ei ole uushoonestusalad eraldi tingmäärgiga tähistatud.	Parandame maakasutuse joonist.
			Üldplaneeringu joonisel 1. <i>Maakasutus</i> kuupäevaga 13.07.2021 on esitatud maakasutuse tingmäärgid, millest üks on rohelist värvi puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarve. Lisaks on joonisel leppemärkide all esitatud roheline viirutusega puhke ja looduslik maa-ala leppemärk. Joonisel on see leppemärk märgitud mõnes kohas nii puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarbega aladele, kui näiteks elamu maa-ala juhtotstarbega aladele. Üldplaneeringu seletuskirjas selgitusi, millega on puhke ja loodusliku maa-ala puhul tegemist, mis ei ole puhke ja looduslik maa-ala juhtotstarve, ei ole esitatud. Palume selgitada, millega on antud leppemärgi puhul tegemist.	Parandame maakasutuse joonist ja üldplaneeringu seletuskirja. Rohelise viirutusega puhke- ja loodusliku maa-ala all on peetud silmas seletuskirjas kirjeldatud asula kaitseks müra, tuulte jm mõjutajate eest säilitatava kaitsevööndiga.

			Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 3.2.1.3. Kohaliku kaitse aluste metsade kaitse- ja kasutustingimused on II kaitsekategooria kohaliku kaitse aluse metsa maa-ala kaitse- ja kasutustingimustes välja toodud tingimus, millal loetakse mets uuenuks. Palume selgitada, millele tuginedes on paika pandud väljatoodud kriteeriumid. Metsa uuendamise ja uuenuks lugemist reguleeritakse juba metsaseaduse (§ 24 ja § 25) ning metsa majandamise eeskirjaga (§ 16).	Metsa uuendamise tingimuse sõnastamisel on lähtutud metsaseadusest ning omavalitsuse hinnangul kohaliku kaitsealuse metsa eesmärgi säilitamiseks vajalikest tingimustest teiste maastikukaitselade näitel. Nt Viljandi. Samuti juhendusime Eestimaa Looduse Fondi poolt koostatud kogukondi ja omavalitsusi metsaotsustes abistavatest juhenditest https://elfond.ee/mets/metsaotsuste-juhendid (november 2021).
			Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 3.2.3. Rohevõrgustik seatakse üldtingimused rohevõrgustiku alale, kus on sätestatud, et rohevõrgustiku tugevdamiseks säilitada põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad, kuna met-saalad on olulise tähtsusega ökoloogilistes protsessides ja inimese kultuurilises taustas ning elulaadis. Palume täpsustada, millega on antud juhul tegemist – kas põllumas-siive ja -tükke omavahel eraldava puittaimestikuga kae-tud ribadega või on tegemist metsamaaga metsaseaduse tähenduses ning mida tähendab selles kontekstis nende alade säilitamine. Oluline on silmas pidada, et juhul, kui planeeritakse seada omandile kasutustingimusi, siis pea-vad need olema selgelt välja toodud ja üheselt arusaada-vad. Seetõttu leiame, et selles punktis tuleb sõnastust täpsustada.	Põllumaade vahel paiknevate metsaga kaetud alade all on silmas peetud metsamaad met-saseaduse tähenduses, kuhu metsasiilud on jäetud maaparanduse käigus tuulekoridoride vältimiseks viljade kaitseks.
			Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 3.2.3. Rohevõrgustik seatakse rohekoridoridele tingimused, milles on välja too-dud, et metsa majandamisel rohekoridoris vältida üle 2 ha suuruseid raielanke. Sellest tingimusest ei selgu, kas te-gemist on soovitusel või kohustusega.	Sõna „vältida“ sätestab üheselt, et üle 2 ha suurused raielangid ei ole rohekoridoris ette nähtud. Sõnastust on täpsustatud nii, et lu-batud on kuni 2 ha suurused raielangid, et tingimuse sõnastus oleks üheselt arusaadav.
			Ehituskeeluvööndi suurendamise ja vähendamise ettepa-nekutel on üldplaneeringus aluseks võetud Maa-ameti in-fokiht, kus veel 2020. aasta lõpus kuvati informatiivne ehituskeeluvöönd, mis ei läinud kokku looduskaitseadu-sest tuleneva ehituskeeluvööndiga. Suur osa ehituskee-luvööndi ettepanekutest langeb suuremal või vähemal määral kokku seadusjärgse ehituskeeluvööndiga, mille	Ehituskeeluvööndi käsitlus ja selle suurenda-mise ja vähendamise ettepanekud on esita-tud planeeringu Lisas 9. Märgime, et ehituskeeluvööndi määramise aluseks on AS Maves läbiviidud uuring, kehti-vad üldplaneeringud ning detailplaneeringud. Määratud on ehituskeeluvööndi lähtejoon

			lähetejooneks on Haapsalu linnas vastavalt looduskaitse-seaduse § 35 lõikele 31 ja kehtivale Ridala valla üldpla-neeringule üks meeter kaldajoone kõrgusväärtusest. Pa-lume korrigeerida ehituskeeluvööndi ettepanekud võttes arvesse seadusjärgset ehituskeeluvööndi piiri ning Maves AS 2019 uuringut "Korduva üleujutusega ala piiri määra-mise ja vajadusel ehituskeeluvööndi suurendamine või vähendamine".	ning ehituskeeluvööndi määratlemisel tuleb lähtuda mh seaduses toodud tingimustest.
			Üldplaneeringu seletuskirja peatükk 4.2.8. Taastuvener-geetika toob välja, et Haapsalu linna territooriumil loobuti suurte, tööstuslikuks tootmiseks ette nähtud tuuleparkide rajamiseks sobivate alade kavandamisest, kuid peatükis 2.3 on määratud, et väljaspool detailplaneeringu koosta-mise kohustusega alasid on detailplaneeringu koostamine nõutav tuuleparkide kavandamise juhul üldplaneeringuga kavandatud tuuleenergia tootmiseks põhimõtteliselt sobi-vatele aladele. Antud peatükkides toodu on üksteisega näivalt vastuolus. Palume täpsustada, kas on olemas üldplaneeringuga kavandatud tuuleenergia tootmiseks so-bivad alad või mida täpselt on peatükis 2.3 mõeldud.	Parandame seletuskirja. Kuna Haapsalu linna üldplaneeringuga ei ole kavandatud tuulepar-kide kavandamiseks sobivaid alasid, ei sätes-tata üldplaneeringuga ka vastavat detailpla-neeringu koostamise kohustust.
	AMETID			
5	TRANSPORDIA-MET	16.09.2019 nr 15- 2/18/47881- 5	Maanteeamet esitas Haapsalu linna üldplaneeringu koos-tamiseks omapoolsed seisukohad 06.11.2018 kirjaga nr 15-2/18/47881-2. Palume Maanteeameti 06.11.2018 kir-jas esitatud seisukohtadega arvestada planeerimislahen-duse koostamise käigus. 1. Teedevõrgustiku, sealhulgas riigiteede ja kohalike teede üldise asukoha määramine: 1.1. Integreerida planeeringusse üleriigilise planeeringu mereala teemaplaneeringuga kavandatu (nt püsiühenduste trassid ja taliteede koridorid).	Arvestame Transpordiameti märkustega üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu täpsusastet, kohalikke vaja-dusi ning teiste kavandatavate tegevustega kaasnevaid tingimusi. Muuhulgas märgime, et mereala planeerin-guga kavandatud püsiühenduste trasse me-realal saame omavalitsuse üldplaneeringus kujutada üksnes informatiivselt, kuna omava-litsuse territoorium merealale ei ulatu.

			1.2. Integreerida planeeringusse maakonnaplaneeringuga kavandatud teedevõrgustik - perspektiivsed trassid, sh ristumiskohad, kogujateed jms. 1.3. Analüüsida kohaliku teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel ning määrata perspektiivsete kohalike teede (sealhulgas jalgratta- ja jalgteede) üldised asukohad. 1.4. Määrata olemasolevate ja kavandatud teede funktsioonid: näiteks kohalik tee, avaliku kasutusega eratee. Riigiteedeks määramine ja riigiteede kohalikeks teedeks määramine toimub koostöös Maanteeametiga.	
			2.1. Riigitee kaitsevööndi laiuse kajastamisel lähtuda EHS § 71 lõikest 2 ja tänava puhul määrata kaitsevööndi ulatus sama paragrahvi lõike 3 alusel. 2.2. Maanteeamet esitab järgnevad ettepanekud riigitee kaitsevööndite suurendamiseks ja vähendamiseks üldplaneeringus: 2.2.1 Riigitee 16121 Valgevälja tee km 0,0-0,37 (vasakul teeküljel) määrata Paralepa alevikus riigitee kaitsevööndi laiuseks 30m lähtudes asjaolust, et tegemist on hoonestamata alaga asulavälises liikluskeskkonnas ning situatsioon riigitee mõlemal küljel on analoogne (paremal küljel on tegemist Kiltsi külaga, kus riigitee kaitsevööndi ulatuseks on 30m). 2.2.2 Riigitee 31 Haapsalu-Laiaküla km 2,44-4,36 (vasakul teeküljel) määrata asustusüksus Haapsalu linn ulatuses riigitee kaitsevööndi laiuseks 30m lähtudes asjaolust, et tegemist on hoonestamata alaga asulavälises liikluskeskkonnas ning situatsioon riigitee mõlemal küljel on analoogne. 2.2.3 Riigitee 9 Ääsmäe - Haapsalu – Rohuküla km 69,93-70,48 (paremal teeküljel) määrata Uuemõisa külas riigitee kaitsevööndi laiuseks 10m, kuna Haapsalu linna ja Uuemõisa aleviku vahele jäävas lõigus jätkub analoogne hoonestusjoon ning linnaline liikluskeskkond.	Oleme seisukohal, et riigimaantee kaitsevööndite suurendamine ja vähendamine ei ole üldplaneeringu ülesanne, sest neid ei määra kohaliku omavalitsuse volikogu. Teave on informatiivne.

			2.2.4 Riigitee 9 Ääsmäe - Haapsalu – Rohuküla km 68,7-69,37 (paremal teeküljel) määrata Uuemõisa alevikus riigitee kaitsevööndi ulatuseks 30m lähtudes asjaolust, et tegemist on põhimaanteeaga, riigiteega külgnev ala on hoonestamata ning seal jätkub eelnev Uuemõisa külale sarnane asulavälise iseloomuga liikluskeskkond. 2.3. Peale planeeringu kehtestamist tuleb kaitsevööndi laiuseid kajastav ja määrav joonis esitada Maanteeametile GIS või CAD formaadis.	
			3. Planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste määramine: 3.1. Määrata tingimus, et riigitee kaitsevööndisse üldjuhul hooneid ei kavandata. Juhul, kui hoonete kavandamine on põhjendatud väljakujunenud hoonestusjoonega, määrata tingimus, et arendaja peab arvestama liiklusest tulenevate häiringute (müra, saaste, vibratsioon) kahjuliku mõjuga. Normidele vastavuse tagamine, leevendavate meetmete kasutusele võtmine ja finantseerimine on arendaja kohustus. 3.2. Soovitame müratundlikke alasid/objekte riigiteede mõjupiirkonda mitte planeerida. 3.3. Juurdepääsu tagamiseks riigiteele määrata tingimus mitut kinnistut teenindava eratee avalikult kasutatavaks määramiseks, vajadusel transpordimaa kavandamiseks ja vastavalt EhS-le teeregistrisse kandmiseks. 3.4. Juurdepääsu tagamiseks riigiteele määrata tingimus, et kinnistute maakorralduslikul jagamisel tuleb juurdepääs tagada seni kinnistut teenindanud juurdepääsu kaudu ühiselt ning uutel moodustatavatel katastriüksustel puudub õigus igaühel eraldi juurdepääsu saamiseks riigiteelt. 3.5. Määrata tingimus, et riigiteega külgneva ehitustegevuse kavandamisel detailplaneeringu koostamise kohusteta alal, tuleb reeglina kasutada juurdepääsuks kohalikke teid ja olemasolevaid ristumisi riigiteega.	Kaalume ettepanekutega arvestamist üldplaneeringu koostamise käigus, arvestades kohalikke vajadusi ning teeme selleks muuhulgas koostööd Transpordiametiga.

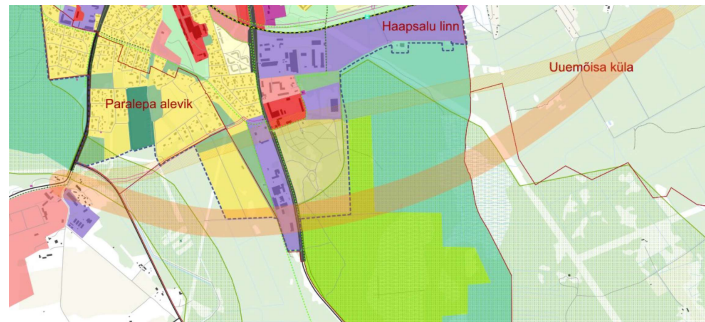
			3.6. Terviklike ruumilahenduste saavutamiseks riigiteedelt juurdepääsude kavandamisel selgitada välja avalik huvi, määrata kohustus detailplaneeringu koostamiseks juhul kui arendusalale puudub olemasolev juurdepääs ja / või on vajalik juurdepääsude tagamine / säilitamine avalikult kasutatavalt teelt ala lähinaabritele. 3.7. Jalgratta- ja jalgteed tuleb üldjuhul kavandada välja-poole riigitee transpordimaad. Juhul kui üldplaneering ei täpsusta ruumivõimalusi kergliiklustee rajamiseks eramaadel, määrata tingimus, et projekteerimistingimused kergliiklustee rajamiseks antakse läbi avatud menetluse. 3.8. Määrata tingimus, et põhjendatud juhul tuleb suurendada kaevandatavatele aladele juurdepääsuteede, kaasa arvatud riigiteede, kandevoimet. Juhul kui riigitee olemasoleva kandevoimega ei arvestata, tuleb leida kaevandatavate alade teenindamiseks alternatiivne juurdepääsulahendus, mis on vastavuses liikluskoormusega. 3.9. Määrata rajatise asukoha kooskõlastamise vajadus riigitee omanikuga juhul, kui rajatise kõrgus (tuulikute puhul lisada labade pikkus) on suurem kui kaugus äärmise sõiduraja välimisest servast. 3.10. Integreerida planeeringusse maakonnaplaneeringuga kavandatud riigitee tehnoloogiline vöönd (teekoridor) tee ohutuse tagamiseks, perspektiivseteks teede õg-vendusteks ja laiendusteks, koguja- ja kergliiklusteede välja ehitamiseks, avalikes huvides vajalike tehnovõrkude- ja rajatiste paigutamiseks ning teede püsivust tagava veerežiimi parandamiseks. Tehnoloogilise vööndi laius mõlemal pool äärmise sõiduraja välimisest servast määrata 20 m. Kuni 10 m laiuse riigitee kaitsevööndi puhul lugeda tehnoloogilise vööndi laiuseks kuni 10 m. Maakasutustingimuseks seada, et koridoris ehitustegevuse planeerimisel tuleb tee ohutuse tagamiseks kaasata Maanteeamet. 3.11. Uute arendus- ja elamualade kavandamisel analüüsida olemasoleva teedevõrgu võimekust ja vastavust. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et Maanteeamet ei	
--	--	--	---	--

		võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust. Tingimuste määramisel tagada ühistranspordiga ligipääsetavus. 3.12. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et riigitee kui rajatise püsivuse ja toimimise tagamiseks üldjuhul ei juhitata arendusalade sademevett riigitee kraavidesse. 3.13. Tehnovõrkude kavandamist riigitee transpordimaale tuleb vältida kuna transpordimaa on vajalik eelkõige tee ja selle koosseisu kuuluvate rajatiste paigutamiseks. 3.14. Planeeringut koostades tuleb soodustada ühissõidukite eeliskasutamist, vähendades sellega transpordi negatiivset mõju keskkonnale ja sellest põhjustatud tervisekahjustusi ning aidates kaasa liiklusõnnetuste ja liiklusummikute ärahoidmisele	
		4. Liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine: 4.1. Lähtuda riigitee funktsioonist teenindada eelkõige läbivat liiklust ja arvestada, et kohalikku liiklust teenindab eelkõige kohalik tee. Planeeringulahendusega vältida kohaliku liikluse suunamist transiitliiklusega teele. 4.2. Arendusalade juurdepääsud lahendada läbi kogujateede, mis on ühendatud riigiteega ühise ristumiskoha kaudu. Määrata perspektiivse ja olemasoleva suletava juurdepääsu asukoht avalikult kasutatavale teele. 4.3. Pendelliikluse vältimiseks on soovitatav kavandada piirkonna liiklussagedust suurendavad arendused keskustesse. 4.4. Vältida planeeringulahendust, mis tingib vajaduse hajakasutusega piirkonnas riigitee pidevaks ületamiseks. 4.5. Põhimaantee 9 Ääsmäe - Haapsalu - Rohuküla uusi samatasandilisi ristumiskohti mitte kavandada. Kohalike teede liitumine põhimaanteedega toimub ainult üldplaneeringuga kavandatud eritasandiliste ristumiskohtade (sõlmede) kaudu. Arvestada, et olemasolevad üksikute	Kaalume ettepanekutega arvestamist üldplaneeringu koostamise käigus, arvestades kohalikke vajadusi ning teeme selleks muuhulgas koostööd Transpordiametiga.

			kinnistute ristumiskohad säilivad senise maakasutuse tarbeks ega jää pikas perspektiivis kasutusele. 4.6. Liiklejate ohutuse tagamiseks ja riigitee korrakohaseks kasutamiseks ei ole parkimine riigiteel lubatud. Arendusalade, sh avaliku kasutusega alade, planeerimisel (puhkealad, supluskohad jm) kavandada lahendus, kus parkimine toimub väljaspool riigiteed ja alaga samal tee-poolel.	
			Palume pöörata tähelepanu riigitee kaitsevööndi kui kitsenduse kajastamise vajadusele üldplaneeringu kaardimaterjalil (esitatud kaardimaterjal sisaldab nt veekogude ehituskeelu- ja veekaitsevööndi, elektripaigaldise kaitsevööndi kajastamist, samas riigiteede kaitsevööndid puuduvad). Maanteeamet leiab, et kitsendused ei tohiks olla kajastatud valikuliselt, kuna see võib luua segadust tekitava pildi ruumilise arengu põhimõtetest ja suundumustest: planeeringu alusel otsust langetav isik ei saa täit selgust, kas ja milliste dokumentidega ta peab täiendavalt tutvuma. Soovitame jooniste tingmärkides ning planeeringu seletuskirjas eristada kehtivast EhS § 71 lg-st 2 ja 3 tuleneva piirangu kajastamist ning muudetava kaitsevööndi ulatuses üldplaneeringuga muudatuse kehtestamist.	Märgime, et lähteseisukohtade ja väljatöötamiskavatsuse lisadena kujutatud joonised ei ole planeeringulahendus, vaid olemasoleva olukorra (kitsendused, piirangud, sh planeeringutest tulenevad) koond, et visualiseerida Haapsalu linnas hetkel kavandatud ruumilisi arenguid. Neid asume täpsustama ja täiendama üldplaneeringu koostamise käigus, sh koostöös Maanteeametiga teie pädevusse kuuluvate teemade osas.
		Avalikustamine, 13.08.2021 nr 7.1- 2/21/16117-2	Planeeringu loetavuse parandamiseks palume kaartidel kajastada riigitee numbreid.	Parandame üldplaneeringu jooniseid.
			Planeeringu kaartidel ja seletuskirjas on vajalik käsitleda ka jääteid.	Üldplaneeringu joonistel on kuvatud jääteede pealesõidukohad. Kuna omavalitsuse haldusterritoorium ei ulatu merealale, ei ole nende kavandamine üldplaneeringuga võimalik.

			Planeeringus pole arvestatud Transpordiameti (Maanteeameti) kirja punktidega 2.2.1, 2.2.2 ega 2.2.4, milles oleme käsitlenud kaitsevööndite laiendamist riigitee lõikudel, kus hoonestus ja/või asulasisene liikluskeskkond pole välja kujunenud. Soovime nimetatud riigitee lõikudes teekaitsevööndi laiendamise kaudu olla kaasatud ruumiliste otsuste tegemisse ulatuses, mis on vastavuses liikluskeskkonnast või -keskkonnale avalduvate negatiivsete mõjudega (nt kiirusrežiimile vastav külgnähtavus, müra ja vibratsiooni leviku ja liiklussagedusega arvestamine jms).	Oleme seisukohal, et riigimaantee kaitsevööndite suurendamine ja vähendamine ei ole üldplaneeringu ülesanne, sest neid ei määra kohaliku omavalitsuse volikogu. Arvestame üldplaneeringus punktidega 2.2.1. ning 2.2.2. Punktis 2.2.4. toodud kaitsevööndi laiendamine on ebamõistlik, kuna tegemist on küll hoonestamata piirkonnaga, kuid tegemist on juba linnalise keskkonnaga, kus asulavälise teekaitsevööndi rakendamine ei vasta üldprintsiibile, kus linnalises elukeskkonnas on ka riigitee kaitsevööndi ulatus 10 meetrit. Üldplaneeringu kaartidel kuvatud kaitsevööndite teave on informatiivne.
			Palume KSH-s analüüsida, kas planeeringuga on sobilik ja vajalik luua eeldusi rohevõrgustiku ja Haapsalu lõunapoolse ümbersõidu konfliktiala lahendamiseks. Näiteks seada tingimusi teekoridoriga külgnevate puistute siduse säilitamiseks võimaliku ulukiläbipääsu tarvis.	KSH aruandes on teemat käsitletud ÜP täpsustamises. Täpsemate meetmete seadmiseks on vajalik täpsema info olemasolu kavandatava tegevuse kohta ning tihtilugu ka asukohapõhiseid uuringuid. ÜP-ga näidatakse aga vaid trassikoridori põhimõtteline asukoht, ümbersõidu kavandamine toimub eraldi planeeringu või projektiga. Millised on täpsed lahendused konfliktide lahendamiseks, tuleb välja töötada tee kavandamisel teostatava mõju hindamise käigus. Vastavalt on see sätestatud ka KSH aruandes (ptk 7.5, ptk 9.13.1).
			Planeeringu kaardil ning seletavas osas on vajalik koostöös meiega täpsustada Läänemaa maakonnaplaneeringus määratud perspektiivsete või rekonstrueeritavate, sh oluliselt muudetavate teede maanteekoridoride põhimõtteid. 5.1. Tiheasustusaladel tuleks määrata perspektiivsete ja oluliselt muudetavate riigiteede teekoridori laiuseks 150 m. Asulavälistel lõikudel määrata teekoridori laiuseks 250	ÜP rakenduses kajastatud Haapsalu ümbersõidu trassikoridori on KSH aruandes käsitletud. Selgitame, et kuna ÜP-ga näidatakse trassikoridori põhimõtteline asukoht, siis on mõju hinnatud ka vastavas täpsustamises. Mõjude täpsemaks hindamiseks on vajalik rohkem infot tegevuse kohta. Täpsem mõju hindamine tuleb läbi viia tee kavandamisel (asjakohase planeeringu või ehitusprojekti

		m. Liiklussõlmede teekoridori laius määrata vastavalt ruumivajadusele, kuid arvestuslikult 250 m riigitee teljest. Seejuures soovime, et laiendaksite teekoridori laiust ja ulatust perspektiivsete ristmike/liiklussõlmede asukohas, kuna pole teada täpsemaid ruumilisi lahendusi. Oleme seisukohal, et Haapsalu lõunapoolse ümbersõidu käsitlemisel üldplaneeringus võiks kaaluda ning üldplaneeringus kajastada kahte erinevat varianti. Üheks variandiks oleks Teie poolt pakutud lahendus, mis läbib teed nr 1830018 Kalmistu tänav. Leiame, et antud perspektiivse tee koridoris on suhteliselt keeruline saavutada kokkuleppeid maaomanike või avalikkusega, tulenevalt olemasolevast hoonestusest ja planeeringutest. Lisaks jääb perspektiivse tee lõunaküljele kalmistu, mis kitsendab maantee paigutamist koridorisse veelgi. Pakume kaalumiseks välja ka joonisel nr 1 kujutatud lahenduse, millega oleks võimalik vältida väljakujunenud elamualasid ning tagaks kalmistu suhtes sobivama ümbersõidu. Leiame, et tulenevalt olulisest mõjust keskkonnale tuleks mõlemat varianti kaaluda ning analüüsida ka KSH aruandes. Sealhulgas tuleks võtta arvesse ka perspektiivsest teest tulenevaid häiringuid (müra, saateained, vibratsioon jne).	koostamise raames). Selliselt on see toodud ka KSH aruandes (ptk 9.13.1). Märgime täiendavalt, et üldplaneeringus ei ole reserveeritud maanteekoridori vaid näidatud selle põhimõtteline suund – selle täpne kulgemine tuleb määrata detailsema planeeringu või projekti koostamise raames, sh saavutada kokkulepped maaomanikega.
--	--	---	--

			Transpordiametil praegusel hetkel Haapsalu linnastu ja Pürksi vahelise püsiühenduse kavandamiseks huvi puudub. Tegutseme riigiteede ehitamisel, rekonstrueerimisel ja hooldamisel teehoiukava alusel, mis kinnitatakse Vabariigi Valitsuse poolt. Haapsalu linnastu ja Pürksi vahelist püsiühendust meie kavades pole ning puudub ka nägemus, kus täpselt peaks antud teeühendus kulgema. Oleme seisukohal, et Haapsalu linnastu–Pürksi vaheline püsiühendus tuleks märkida riigi eriplaneeringu koostamise vajadusega objektiks, kuna üldplaneeringu elluviimise perioodi (10-15 aastat) jooksul tõenäoliselt poliitilist otsust püsiühenduse rajamiseks ei langetata ning selle rajamiseks ei ole otstarbekas hankida Natura hindamiseks vajalikku teavet (uuring, eskiis vms).	Teadmiseks võetud. Haapsalu linna üldplaneeringus on püsiühendus näidatud strateegilise vajadusena, reserveerimata maid ning hindamata täpseid mõjusid. Selle kavandamise huvi korral tuleb läbi viia riigi eriplaneering või muu sobiv planeeringumenetlus koos mõjuhindamisega.
			Palume planeeringu seletuskirja jaotises 4.1.5. „Jalg- ja jalgrattateed“ ja/või graafilises osas täpsustada, et perspektiivsete jalg- ja jalgrattateede paigutus (sh poolsus – kummal pool sõiduteed kergliiklustee paikneb) on üldplaneeringus tähistatud indikatiivselt.	Täiendame vastava märkusega üldplaneeringu jooniseid ja seletuskirja.
			Peame vajalikuks täpsustada seletuskirjas, et vastavalt Majandus- ja kommunikatsiooniministri 06.12.2002 vastu võetud määrusele nr 26 „Ehitustegevuse kord veeteel või navigatsioonimärgi vahetus läheduses või mõjupiirkonnas“ §1 lg2 tuleb ehitustegevus navigatsioonimärkide vahetus läheduses ning mõjupiirkonnas kooskõlastada Transpordiametiga.	Teadmiseks võetud. Üldplaneeringu täiendamine ei ole vajalik, kuna tegemist on kehtiva õigusaktiga, mille järgimine on kohustuslik üldplaneeringust sõltumata.
6	TERVISEAMET	LS ja VTK 13.09.2019 nr 9.3 4/19/4740 2	Nii olemasolevate asustuspiirkondade kui ka uute planeerimisel tuleks arvestada joogivee ressursi olemasolu ja joogivee kvaliteedi nõuetega. Inimese tervise kaitseks, on vajalik tagada kvaliteetne joogivesi, nõuetekohane reoveekäitlus ning vajadusel rakendada meetmeid joogivee kvaliteedi parandamiseks. Hajaasustuses toimib veevarustus enamasti individuaalsetest salv- või puurkaevudest. Salvkaevude reostustundlikkuse tõttu ei soovita amet planeerimisel uute salvkaevude rajamist joogiveeallikadena.	Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu koostamisel, arvestades muuhulgas kohapõhiste vajadustega. Teeme joogivee ressursi käsitlemisel koostööd Terviseametiga.

			Kui piirkonnas asuvad veekogud, mida kasutatakse elanike poolt suveperioodil suplemiseks, siis supluskohad, nii ametlikud kui ka mitteametlikud, peavad vastama Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määruse nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ nõuetele. Vastavalt Euroopa Direktiivi nõuetele ja eeltoodud määruse § le 5 korraldab supluskoha omanik või valdaja suplusvee seire vastavalt seirekalendritele. Kui supluskohas ei teostata suplusvee uurin-guid, siis tuleks suplejaid teavitada, et kasutatav veekogu ei ole supluskoht ning suplusvee kvaliteeti ei kontrollita. Maakasutuse kavandamisel tuleb silmas pidada, et tegevuste planeerimisel ei halvendataks seisu- ja vooluveeko-gude seisundit.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Üldplaneeringuga on võimalik ette näha ruumilised eeldused supluskohtade kasutuselevõtuks või säilitamiseks, sh suplus-vee kvaliteeti mõjutavate eelduste osas.
			Välisõhus levivat müra reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus ja müra normtasemed on määratud sama seaduse § 56 lõike 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016. a määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (KeM määrus nr 71). Planeeringus arvestada olemasolevate ja planeeritavate maanteede ning raudteedega, tootmishoonetega, paigutades müra- ja saastetundlikud objektid (elamud, mänguväljakud, las-teasutused, koolid, hooldekodud) neist piisavalt kaugale, tagamaks KeM määruses nr 71 toodud normtasemetele vastavus. Elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ei tohi müratasemed ületada sotsiaalministri 04.03.2002 määru-sega nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamu-tes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõt-mise meetodid“ kehtestatud normtasemeid.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu üle-sandeid ja täpsusastet. Ka Haapsalu linna üldplaneeringu lähteseisukohtades ja KSH väljatöötamiskavatsuses on välja toodud, et üheks Haapsalu linna üldplaneeringu alusuu-ringuks on mürauuring. Uuringu teostamine on käimas, esimesed mõõtmised on toimunud ning uuringu tulemusi arvestatakse maakasu-tuse kavandamisel. ÜP KSH ühe väljundina määrame nõuded ja tingimused, millega üldplaneeringule järgnevates planeerimise etappides tegevuse kavandamisel arvestada, et tagada vastavus kehtestatud müra norm-tasemetele.
			Varasemale kogemusele tuginedes juhib amet tähele-panu, et ka keskkonnasõbraliku tootmise puhul on toot-misprotsesse, mida tehakse tootmisettevõtte territooriumil: kauba või toorme toomine, ladustamine, suuremõo-duliste detailide kokkupanek või töötlemine, jäätmete ja valmistoodangu laadimine, väljavedu ja muud müra ning õhusaastet põhjustavad tegevused. Tootmistegevuse müra on reeglina kaootiline ja keeruline hinnata. Müra muutlik iseloom võib müraallika lähipiirkonnas elavatele inimestele põhjustada häiringuid ka siis, kui tööstusmüra	Arvestame üldplaneeringu koostamisel müra- ja saastetundlike objektide, uute teede ja sotsiaalobjektide asukoha planeerimisel ole-masolevast keskkonnast ning kavandatavast lahendusest tulenevate võimalike negatiiv-sete mõjudega. Tööstus- ja tootmisalade pla-neerimisel lähtutakse asjaolust, et tööstu-sest/tootmisest tulenev oluline negatiivne

			vastab KeM määruses nr 71 toodud normtasemetele. See tõttu soovitab amet uute objektide planeerimisel mainitud olukordade teket ennetada ning vältida tootmisalade ja müratundlike alade (eeskätt elamualade) kõrvuti planeerimist ka siis, kui tegemist on keskkonnasõbraliku tootmistevõimega. Elamu-ja tootmisala vahele rajatav puhverala võib olla kõrghaljastusega haljasala, äri- või muu müra suhtes mittetundlike hoonete ala, kuid tuleb arvestada, et ühe- või kaherealine kõrghaljastus ei oma puhveralana müra vähendamisel praktilist väärtust, vaid on pigem viisakuse leevendusefektiivne. Müra vähendamise eesmärgil rajatav kõrghaljastus peaks müra leevendava efekti tagamiseks olema vähemalt 30-50 meetri laiune.	mõju müratundlikele aladele peab olema välistatud. ÜP raames on võimatu määrata, milline peab olema konkreetne vahemaa elamuala ja tööstus-/tootmisala vahel, sest tootmistevõime on väga erinevad ning omavad väga erinevat mürataset. Võimalik kaasnev keskkonnamõju ning mõju ulatus sõltub konkreetsetest planeeritavatest tegevustest, mis selguvad üldplaneeringu elluviimisel. Nendele tegevustele seatakse tingimused ja hinnatakse tegevuste elluviimisega kaasnevat mõju arenduse järgmistes etappides (detailplaneeringu koostamine, loamenetlus vms). ÜP KSH väljundina määratakse nõuded ja tingimused, millega DP-de koostamisel arvestada, et välistada võimalik negatiivne mõju tiheasutusaladele.
			Uute kergliiklusteede planeerimisel arvestada võimaliku valgusreostusega ja vajadusel kavandada leevendavaid meetmeid.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel.
			Tervist toetava ja parendava elukeskkonna loomisel soovitame lähtuda põhimõttest, et kaitsevöönditesse (riigimaanteed, kohalikud teed, elektriliinid jne) ei planeeritaks uusi elamuid ega sotsiaalobjekte.	Arvestame ettepanekuga võimalusel üldplaneeringu koostamisel.
		Avalikustamine, 26.07.2021 nr 9.3-4/19/4740-5	Terviseameti lääne regionaalosakond on tutvunud esitatud Haapsalu linna üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõuga ning ei esita täiendavaid ettepanekuid ega vastuväiteid.	Teadmiseks võetud.
7	KESKKONNAAMET	20.09.2019 nr 6 5/19/176-2	Keskkonnaamet toob kokkuvõtlikult välja teemad, mis peaksid veevaldkonnas olema käsitletud: hüdrogeoloogia, põhjavee kaitse, veealade (veekogude) üldised kasutamise- ja ehitamistingimused, põhiliste tehnovõrkude trasside, joogiveeallikate (sh sanitaarkaitsealad), reoveepuhastite (sh kujade), maaparandussüsteemide asukoha määramine, veekogude kalda ulatus ja ehituskeeluvöönd,	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu ja selle elluviimisega kaasnevate mõjude hindamise täpsusastet. Üldplaneeringuga on võimalik ette näha meetmed erinevate

			kallasrajad, vajadusel maasoojuspuurkaevud. KSH aruan-des peaks olema käsitletud põhjavesi, pinnavesi, sade- vesi, üleujutuspiirkonnad, jääkreostus ja neile arendusest tulenev mõju.	veevaldkondade teemadega tegelemiseks ning vajadustega arvestamiseks.
			Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015-2021 ja meetmeprogrammis olevaid suuniseid ja piiranguid tuleb arvestada ka planeeringutes ning üldpla- neeringu koostamisel tuleb arvestada veemajanduska- vaga seatud eesmärgid, meetmeid ja veekogumite seisun- dit. Seisundite aluseks võtta 2017. aasta veekogumite seisundi koondhinnang, mis on kinnitatud veemajandus- komisjoni 12.12.2018 protokolliga. Keskkonnaministee- riumi kodulehel on kehtivate veemajanduskavade juures esitatud meetmeprogrammid, kus lisas 1 on esitatud voo- luveekogumid, neile rakendatavad meetmed ja välja too- dud ka meetme rakendaja. Osadel veekogumitel on mär- gitud meetme rakendajaks ka kohalik omavalitsus. Seega tuleb üldplaneeringu koostamise käigus üle vaadata Haapsalu linna territooriumile jäävad vooluveekogumid ja meetmed selles osas, kui rakendajaks on märgitud oma- valitsus.	Üldplaneeringu koostamisel erinevate tege- vuste ja maakasutuse kavandamisel on või- malik arvestada vooluveekogumite ja meet- metega, mis omavad ruumilist mõju. Seega arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu täp- susastet.
			Samuti vajavad käsitlemist olemasolevad reoveekogu- misalad, asukoha muutmise vajadus (laiendamine, vähen- damine), perspektiivis ühiskanalisatsiooniga kaetavad alad ja seonduvad kitsendused, veehaarete asukohad ja seonduvad kitsendused, sh heitvee suublasse juhtimine veehaarete läheduses. Kuna veekogud võivad läbida mit- meid omavalitsusi, siis võib ühes omavalitsuses kavan- datu mõjutada terve veekogu seisundit, sh ka teises maa- konnas. Seetõttu tuleb veekogu hea seisundi säilitamiseks või saavutamiseks teha koostööd ka teiste kohalike oma- valitsustega, mida veekogu läbib.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu ja selle elluviimisega kaasnevate mõjude hinda- mise täpsusastet.
			Arvestada ja käsitleda põhjaveemaardlate kinnitatud põh- javeevarusid (millised on peamised kihid, kust vett tarbi- takse, kui suured on kogused, palju see suureneka võiks jms), veekaitseliste kitsendustega alasid (sh nitraaditund- likud alad ja kaitsmata põhjaveega alad) ja üleujutusega seonduvaid riske (üleujutusohuga seotud riskide	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu ja selle elluviimisega kaasnevate mõjude hinda- mise täpsusastet.

			maandamiskavad). Tuua välja tehnovõrkude ja -rajatiste üldised asukohad, seonduvad kitsendused ja probleemkohad.	
			LSK ja KSH VTK lisas 2 „Ülevaade Haapsalu linnast“ (edaspidi <i>lisa 2</i>) lk 80 on kirjas: „Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenust Haapsalu linnas pakub Haapsalu Veevärk AS. Piirkondades, kus ühiskanalisisatsioon puudub, kogutakse reovesi kogumiskaevudesse“. Soovitame lause lõppu lisada: „või kasutatakse septikut või biopuhastit“. Veel soovitame arvestada, et ühiskanalisisatsiooniga ühendamata tiheasustusaladel (nt Herjava küla) olevad septikud ja biopuhastid ohustavad samas asuvate puurkaevude veekvaliteeti, samas kogumiskaevude kasutamine on pideva tühjendamisvajaduse tõttu majapidamistele ülemäära kulukas.	LS ja KSH VTK Lisa2 on ettepanekuga täiendatud. Kaalume tiheasustusaladele antud soovitusel arvestamist üldplaneeringu koostamisel, arvestades muuhulgas kohalikke vajadusi ja võimalusi.
			Teeme ettepaneku arvestada KSH-s ka ühisveevärgiga liitumata tiheasustusalade olemasoleva reovee kogumishenduste mõju loodus-ning sotsiaal-majanduslikule keskkonnale (piirkonna joogivee ohustatus septikute-biopuhastite kasutamisel, kogumiskaevude tühjendamise kulukus) ning leida ÜP-s lahendus.	Üldplaneeringu koostamisel saame arvestada ÜVK aladega uute elamualade kavandamisel või olemasolevate alade tihendamisel. Üldplaneeringuga on võimalik kavandada üldised põhimõtted olemasolevatel aladel reoveekogumise kavandamiseks. Vastav ülesanne on ette nähtud ka üldplaneeringu ülesannete ptk-is üldplaneeringu lähteseisukohtades.
			PlanS§ 75 lõike 1 punkti 15 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine. Sellest tulenevalt tuleb üldplaneeringuga määrata maardlate ja maavara kaevandamisega kaasnevad mõjud maakasutusele ning ehitiste ehitamisele. Läbi tuleks mõelda, kuidas võiks kaevandamine aidata kaasa piirkonna arengule ning milline võiks olla maakasutus peale maavara ammendumist (nt lasketiir, tuulikupark, puhkeala, sõudekanal, mets). Samuti võiks kaaluda uute perspektiivsete alade määramist, kuhu võiks tulevikus kaevandamine vajadusel laieneda või otsustada, kuhu uusi alasid enam ei lisandu. Samuti mitte kanda planeeringusse kohustus, et maavara kaevandamise loa taotluse menetlemisel tuleb teha keskkonnamõju hindamine. Planeerimisel peaks vältima kaevandamisele	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel ja selle KSH läbiviimisel, arvestades üldplaneeringu ja selle mõjude hindamise täpsusastet. Muuhulgas peame silmas pidama üldplaneeringu ja kaevandamislubade omavahelisi seoseid ja piire. Maakasutuse planeerimisel tuleb arvestada maavaravaru kaevandamise vajadusega, kuid ka vastupidi – maavarade kaevandamisel tuleb samuti arvestada juba väljakujunenud maakasutuse ja piirkondlike väärtuste ning võimalustega.

		tundlike alade (näiteks elamu- ja rekreatsioonialad) kaevandamist kasutuses või veel avamata maardlate vahetusse lähedusse ning samuti potentsiaalsete maardlate lähedusse. Samas peaks planeeringu koostamisel aga arvestama kindlasti sellega, et maavara on vajalik kaevandada ja kuskil peab seda tegema, et tagada varustuskindlus. Lisaks tuleb käsitleda ala kaevandamisjärgset maakasutust. Kaevandatud maa korrastamise (planeeringus mitte kasutada sõna „rekultiveerimine“) suund määratakse juba kaevandamisloa andmisel igale mäeeraldisele individuaalselt. Eelkõige lähtutakse senisest maakasutusest ning edasisest visioonist. Kui KOV on eelnevalt sobiva korrastamise suuna läbi mõelnud ja nt planeeringus kajastanud, on võimalik sellega arvestada loa andmise menetluse protsessis. Turbatootmisalad korrastatakse enamasti soodeks, liiva- ja kruusakarjäärid metsa või rohumadeks. Kaevandades allpool põhjaveetaset korrastatakse veekooguks. Enne kaevandamise lõppu antakse ettevõttele korrastamistingimused ja selle alusel tehakse korrastamisprojekt.	
		Üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada MaaPS § 15 lg 7, mis sätestab, kui planeeritaval maa-alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse üldplaneering, detailplaneering ja kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS-is sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega.	Arvestame koostöövajadusega üldplaneeringu koostamisel.
		Seletuskirjas ja maakasutusplaanil ja/või piirangute/keskkonna/looduskaitse joonisel palume käsitleda üldplaneeringu alal paiknevaid looduskaitseaduse (edaspidi LKS) § 4 tähenduses kaitstavaid loodusobjekte, sh tuua välja üleeuroopalisse kaitsealade võrgustikku Natura 2000 kuuluvad linnu- ja loodusladad. Käsitleda tuleb ka LKS alusel kaitstavate liikide püsielupaikasad ja kasvukohti, kusjuures juhime tähelepanu, et LKS § 53 tulenevalt on I ja II kaitsekategooriasse kuuluva kaitstava liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud.	Arvestame kaitstavate loodusobjektidega üldplaneeringu koostamisel, ennekõike teiste tegevuste ja maakasutuse kavandamisel. Kehtestataval üldplaneeringu lahendusel kaitstavaid loodusobjekte, nii nagu teisi riiklikes andmebaasides sisalduvaid objekte, ei kuvata – fikseeritakse viimane väljavõtte aeg. Kaitstavad loodusobjektid kuvatakse ÜP väärtuste ja piirangute kaardil. Eelistame versiooni, kus liigi leiupaigad ja püsielupaigad on kaardil olemas ka avalikus

				versioonis, et ka selle kasutajad omaksid ülevaadet ja oskaksid nende paiknemisega arvestada. Kaitsekategooriaid kaardil ei eralda, näitame kõik ühe tingmärgiga.
			Lisa 2 ptk-i 7 (lk 19) palume lisada kaitstavate loodusobjektide keskkonnaregistri väljavõtte aeg, märkides, et andmed võivad olla ajas-ruumis muutuvad. Kaitstavate loodusobjektide osas tuleb lähtuda kehtestatud kaitseeeskirjadest ja neis seatud tingimustest (sh rahvusparkides ja maastikukaitsealadel arvestada pärandkultuuriliste, maastikuliste jne väärtustega), seejuures soovitame seletuskirjas nimetada ka Vabariigi Valitsuse määruse, millega ala kaitsekord ja kaitse-eesmärk on kehtestatud, number ja vastuvõtmise kuupäev.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu ja selle KSH läbiviimisel. LS ja KSH VTK Lisa 2 ptk 7 on täiendatud keskkonnaregistri väljavõtte ajaga ning andmete ajas-ruumis muutumise osas.
			LSK ja KSH VTK kohaselt hinnatakse KSH käigus planeeritava tegevuse võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku aladele kõigepealt eelhindamise etapis ning kui ÜP staadiumis puudub kavandatava eeldatavalt ebasoodsa mõjuga tegevuse kohta piisav teave Natura asjakohase hindamise läbiviimiseks, siis märgitakse eelhindamise järel dustes ära need objektid ja juhud, mille puhul tuleb asjakohase hindamisega liikuda ÜP-le järgnevasse tegevuse kavandamise etappi. Hindamisel tuleb välja tuua ka kaitstavate loodusobjektide kattuvus puhke- ja virgestusala-dega, külastustaristu ning arvestada ka projekteeritavate kaitstavate loodusobjektidega.	Arvestame ettepanekuga ÜP KSH koostamisel. KSH raames viiakse läbi Natura hindamine. Planeeritava tegevuse võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku aladele hinnatakse kõigepealt eelhindamise etapis ning vajadusel liigutakse asjakohase hindamise etappi. Asjakohase hindamise vajalikkus selgub ÜP koostamise käigus. Natura hindamise tulemusena määratletakse objektid ja juhud, mille puhul on edaspidi vajalik asjakohane Natura hindamine.
			Planeeringus tuleb käsitleda kalda piiranguvööndi (LKS § 37), ehituskeeluvööndi (edaspidi EKV; LKS § 38) ja veekaitsevööndi (veeseaduse § 29) ulatust, samuti EKV lähtejoone määramist. Veekogude ehituskeeluvööndite ulatuses (LKS § 38) on vajalik käsitleda ka asjakohaseid erandeid, mis tulenevad LKS § 38 lg 4 ja 5, samuti metsamaa erisus LKS § 38 lg 2 ja erisus tiheasustusalal LKS § 38 lg 1 p 3. Metsamaa erisust ei ole vajalik planeeringujoonistel graafiliselt kujutada seetõttu, et olukord on ajaliselt muutuv, kuid vajalik on lisada vastav märkus seletuskirja.	Arvestame üldplaneeringu koostamisel veekogude kalda piiranguvööndite, ehituskeeluvööndite ja veekaitsevöönditega, täpsustades vajadusel seadusest tulenevatel alustel kaitsevööndite ulatust. Üldplaneeringu koostamise käigus analüüsitakse varasemate üldplaneeringutega, kuid ka detailplaneeringutega antud EKV vähendamisi ning kaalutakse nende kehtima jäämist või EKV vähendamise tühistamist.

		Üldplaneeringu seletuskirjas ja joonistel määratleda ühe- selt olemasolevad, laiendatavad ja moodustatavad tihea- sustusalad, kusjuures palume juhendada ka LKS §-st 41. Üldplaneeringu mastaapi arvestades tuua välja olulisemad LKS § 38 lg 4 ja 5 erisuste alla kuuluvad objektid, nt ti- heasustusalal olemasolev ehitusjoon, supelrannad, pla- neeritavad avalikult kasutatavad teed (sh kergliiklusteed), planeeritavad tehnovõrgud ja rajatised, sadamate, sildu- mis- ja randumiskohtade võrgustik ning juurdepääsud neile. Kuna uue üldplaneeringu koostamisel kaotab senine sama territooriumi hõlmav üldplaneering kehtivuse, siis ei kehti ka sellele antud nõusolekud (kaasa arvatud planeeringus käsitletud EKV vähendamised). Kohalikud omavalitsused võivad viia uue üldplaneeringu koostamise raames läbi varasemate üldplaneeringutega antud EKV vähendamise kaardistamise, millega kehtestuksid varasemate EKV vä- hendamise nõusolekud ja need kanduksid uude planee- ringusse. Seega tuleb EKV vähendamise kaardistamisel (joonisel) ning seletuskirjas või lisas kujutada/loetleda va- rasemad EKV vähendamised. Üldplaneeringu tööprotsessi ja/või kooskõlastamise käigus annab Keskkonnaamet sei- sukoha, kas varasemad EKV vähendamised jäävad keh- tima ja nendega võib uue ÜP puhul arvestada (kui olud on muutunud, siis võib erandjuhul olla vajalik uus EKV vä- hendamise kaalumine). Juhul kui koostatava üldplanee- ringu raames ei viida läbi EKV kaardistamist ja/või ei tooda välja veekogusid, kus eelmiste üldplaneeringutega on EKV-d vähendatud, siis automaatselt varasemad nõu- solekud EKV vähendamiseks uude planeeringusse üle ei kandu.	
		PlanS § 75 lg 1 p 9 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne korduva üleujutusega ala piiri määramine mererannal ja kõrgveepiiri märkimine suurte üleujutusalaadega sisevee- kogul. Mererannal korduva üleujutusega alade määramisel konk- reetsed looduskaitseadusest tulenevad	Üldplaneeringu koostamisel on üheks alusuu- ringuks üleujutusala piiri määramine, mille tulemustega arvestatakse üldplaneeringu koostamisel. Uuring valmis oktoobris 2019.

			alused/kriteeriumid puuduvad. EKV lähtejoone määramisel tuleks aluseks võtta rannikul üleujutatavatele aladele iseloomulik looduslik taimkate (sh roostik ja rannaniidud) ja mullastik (sooldunud rannikumullad). Võimalik on rakendada ka teisi meetodeid (nt veetasemetest või maa-pinna kõrgusest lähtumine), kuid rakendatavad meetodid ja põhimõtted peaksid olema ÜP-s selgelt lahti kirjutatud (sh kui kavandatakse mingit erilahendust, siis tuleb selgitada, kuidas see on kooskõlas LKS-ga). Kriitilistes kohtades tuleks teostada täiendavate uuringuid-analüüse. ÜP-s tuleks määratleda üleujutusohhtlikud alad (mis ei võrdu LKS § 35 lg 4 kohaste korduvate üleujutustega aladega ega piirdu vaid maandamiskava alusel määratud üleujutusohuga riskipiirkondadega) ja seada üleujutusohuga aladel ehitustingimused.	
			PlanS § 75 lg 1 p 11 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine. Keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 39 lg 3 kohaselt otsustatakse kallasraja sulgemine üldplaneeringuga.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel ja selle KSH läbiviimisel.
			Määratleda rohevõrgustiku (rohetaristu) paiknemine, vajadusel selle ruumikujude korrigeerimine ja kaitse ning kasutustingimuste seadmine. Ruumikujude puhul lähtuda eelkõige kehtestatud maakonnaplaneeringutest. Looduskaitselist tähelepanu omavate kooslustega (sh vääriselupaigad ehk VEP-id, poollooduslikud kooslused ehk PLK-d, märgalad) arvestamine, nt nendega arvestamine rohevõrgustiku korrigeerimisel.	Üldplaneeringu koostamisel viiakse läbi rohevõrgustiku analüüs, hindamaks rohevõrgustiku toimimist, võimalikke konfliktikohti ning leidmaks lahendusi, kuidas maakasutuse suunamise kaudu tagada ka pärast üldplaneeringu kehtestamist rohevõrgustiku toimimine. Rohevõrgustiku analüüsi koostamisel võetakse muuhulgas aluseks Keskkonnaagentuuri koostatud rohevõrgustiku planeerimisjuhend.
			Riikliku looduskaitse tähtsuse minetanud loodusobjektide ja teiste kohalikke tähtsust omavate objektide kohaliku kaitse alla võtmine.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel ja selle KSH läbiviimisel, arvestades muuhulgas kohalikke vajadusi ja võimalusi, samuti looduskaitse seaduses sätestatud nõudeid objektide kaitse alla võtmiseks.

			Nagu eelnevalt märgitud, tuleb üldplaneeringu koostamisel arvestada ka kliimamuutuste ja üleujutusega. Keskkonnaamet palub üldplaneeringu koostamisel ja KSH-s arvestada haldusterritooriumil esineda võivate üleujutusohutudega ning kliimamuutustega kaasnevate võimalike riskidega (veetaseme tõusust ja sademete rohkusest tingitud üleujutuste võimendumine, tormide tugevnemine ja sagemine, kaldaerosiooni kiirenemine, maalihete esinemine ning linnaliste asumite soojussaarte efekt) ja nende maandamise võimalustega. Lisaks Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud üleujutusega seotud riskide maandamiskavale soovitame muu hulgas tutvuda ka kliimamuutustega kohanemise arengukavaga.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel ja selle KSH läbiviimisel, arvestades üldplaneeringu täpsusastet.
			Üldplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda Eesti Keskkonnanstrateegiast aastani 2030, milles on ühe probleemina välja toodud transpordist tulenev saaste. Kohalikud omavalitsused, eriti just tihedama asustusega linnad, peaksid sellele hakkama tähelepanu pöörama. Näiteks peaks eelistama kaugküttesüsteemi kohtküttele, kuna kohtküttega piirkondades esineb kütteperioodil suurem õhusaaste, seda just osakeste näol, mis on kuulutatud vähki tekitavaks. Teid ja maanteid tuleks planeerida targalt ja liikluskoormust reguleerida. Põhiline probleem on saasteained, aga ka müra. Lisaks tuleks üldplaneeringu koostamisel arvesse võtta, et tööstuspiirkonnad tuleks planeerida tiheasustusest piisavalt eemale (piisav vahemaa selgitada välja KSH käigus). Näiteks puidu- ja mööblitööstus (müra, lõhn), ka värvimisega tegelevad remonditöökodad (kemikaalide lõhn), linna- ja loomakasvatused (lõhn), igasuguste vedelproduktide (kütuste, kütusekomponentide) laadimine ning hoiustamine (lõhn, müra) aga ka tahkekütusel katlamajad (nn toss või suits, lõhn, müra), karjäärid (tolm, müra) tekitavad probleeme, kui need on elanikele lähedal. Samas tuleks teha vahet aastavahetuse tööstusel/tootmisel/tegevusel (vt eelpool näiteid) ja vähemsaastavamal (nt erinev käsitöö-, teatud väiksem toiduainetööstus), see ära defineerida ning kasutada vähemsaastavama tööstuse ala nn	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, arvestades üldplaneeringu ja selle elluviimisega kaasnevate mõjude hindamise täpsusastet ning lähtudes sealjuures olemasolevatest andmetest välisõhu saaste ja müra osas. KSH käigus analüüsitakse ja hinnatakse planeeritava tegevusega kaasnevat olulist mõju välisõhu kvaliteedile ja müratasemele ning vibratsiooniga seotud mõju, keskendudes eelkõige tootmisest (olemasolevad ja planeeritavad tööstusalad) ja liiklusest tulenevale (sh transiitliiklus läbi Haapsalu, kaevandused, Kilti lennuvälja kasutuselevõtt, Tallinna-Haapsalu raudteetrass). ÜP raames on aga võimatu määrata, milline peab olema vahemaa tiheasutusala ja tööstus-/tootmisala vahel, sest tootmistegevused on väga erinevad ning omavad väga erinevat mürataset. Võimalik kaasnev keskkonnamõju ning mõju ulatus sõltub konkreetsetest planeeritavatest tegevustest, mis selguvad üldplaneeringu elluviimisel. Seejuures tuleb arvestada õigusaktidest tulenevaid nõudeid, sh müra ja õhusaaste osas ning tagada normidele vastavus tootmisterritooriumi piiril. Nendele

			puhveralana. Pargid, terviserajad jms ei sobi selleks puhveralaks.	tegevustele seatakse tingimused ja hinnatakse tegevuste elluviimisega kaasnevat mõju arenduse järgmistes etappides (detailplaneeringu koostamine, loamenetlus vms). ÜP KSH väljundina määratakse nõuded ja tingimused, millega edasistes planeerimise etappides arvestada, et välistada võimalik negatiivne mõju tiheasutusaladele.
			PlanS § 75 lg 1 p 22 kohaselt on üldplaneeringu ülesanne müra normtasemetega kategooriate määramine. Seejuures tuleb tähelepanu pöörata erinevate piirkondade praegustele müra tasemetele ning tekkinud probleemidele. Samuti tuleb kaaluda, millistele aladele milliseid mürakategooriad määrata arvestades kavandatavaid arenguid ning kas kavandatavad müra normtasemed on saavutatavad. Kui müra normtasemed saavutatavad ei ole, peab kaaluma maa reserveerimise (nt müratõkkeks, müravalliks) otstarbekust. Samuti tuleb analüüsida vaiksuse alade planeerimise vajalikkust ning üldisemalt kõigi kavandatavate maakasutuse juhtotstarvete sobilikkust müra arvesse võttes.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel, pidades silmas üldplaneeringu täpsusastet. Mürakategooriate määramisel lähtutakse atmosfääriõhu kaitse seaduse §-st 57. Haapsalu linna üldplaneeringu lähteseisukohtades ja KSH väljatöötamiskavatsuses on välja toodud, et üheks Haapsalu linna üldplaneeringu alusuuringuks on mürauuring. Uuringu teostamine on sügisel 2019 käimas, esimesed mõõtmised toimunud. Ekspertühing koostatakse seoses transiitliiklusega läbi Haapsalu, kaevandamisega, lennuvälja kasutuselevõttuga. Tulemusi arvestatakse üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel, sh maakasutuse kavandamisel.
			PlanS § 75 lg 1 p 2 kohaselt on üldplaneeringu üks ülesanne kohaliku tähtsusega jäätmeäitluskohade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Sellega seoses on olulisimad järgmised küsimused: 1) Kas ja kuhu oleks vaja kohaliku tähtsusega jäätmeäitluskohat? 2) Kas ja milliseid tingimusi on vaja seada? 3) Kui täpselt tuleks kohaliku tähtsusega jäätmeäitluskohat üldplaneeringus määrata? Võimalik on kirjeldada kas ainult tekstis, näidata mingi juhtotstarbe kõrval juhtotstarbena, näidata eraldi juhtotstarbega või kasutada kõiki neid vastavalt piirkondade eripäradele. Keskkonnaamet lisab, et jäätmeäitlusobjektid tuleb planeerida selliselt, et need ei tekitaks keskkonnamõju (müra, vibratsioon, tolmu, eba-meeldiv lõhn jms) ja negatiivset mõju elanikkonnale, väljast sellega hilisemaid probleeme. Üldplaneeringu	Pullapää prügilavälja avamise või maa-ala arendamise vajaduse all on silmas peetud erinevate lahendusvariantide, sh ala uuesti avamise (sealsete jäätmete nt jäätmeäitlustehases põletamiseks ja maa-ala korrastamiseks), kaalumist. Võtame üldplaneeringu koostamisel kindlasti arvesse Keskkonnaameti viidatud jäätmeseaduse hierarhiat ja põhimõtteid.

			koostamisel tuleb võtta arvesse riigi jäätmekavaga 2014-2020 seatud eesmärgid. Märgime, et oluline on planeeringu koostamise käigus analüüsida, kas omavalitsuse territooriumil on vajadus täiendavate jäätmejaamade ja/või omavalitsuse poolt rajatavate käitlusrajatiste (nt biojäätmete kompostimisplat-sid, reoveesette käitluskohad jms) järele. Sealjuures tuleb arvestada ka Läänemaa omavalitsuste ühtses jäätme- kas seatud eesmärgid. KSH-s tuleb hinnata planeeritavate käitluskohtade võimalikke mõjusid. LSK ja KSH VTK ptk-s4 on lahendamist vajava ülesandena märgitud: "Suletud Pullapää prügila avamise või maa-ala arendamise vajaduse kaalumise". Selle ülesande mõte jääb mõneti ebaselgeks -kas mõeldud on prügila avamist uuesti jäätmete ladestamiseks? Juhime tähelepanu sel- lele, et jäätmehooldusmeetmete väljatöötamisel ning ra- kendamisel tuleb juhinduda jäätmeseaduse 22¹ lõikes 1 toodud jäätmehierarhiast ning eelistada jäätmete taaska- sutamist kõrvaldamisele, ühtlasi peab prügila vastama keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 „Prügila ra- jamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ nõuetele.	
			Keskkonnaministri 16.01.2009 määruse nr 2 „Metsa kor- raldamise juhend“ § 7 lg 7 kohaselt takseerikirjelduses märgitakse eraldi kehtivad metsa majandamise kitsen- dused. Metsamajandamise kitsenduste aluseks on õigu- saktid või planeeringud. Sama määruse § 21 lg1 p 3 järgi metsa takseerikirjeldus on metsamajandamiskava osaks. Seega on võimalik ka eelnimetatud määrusest tulenevalt üldplaneeringuga seada tingimusi metsa majandamiseks. Üldplaneeringu alusel võib kinnisomandile seada kitsen- dusi, st üldplaneeringuga omandiõiguse kasutamise kit- sendamine on legitiimne. Seejuures iga kitsendus peab olema põhjendatud, proportsionaalne ja üheselt mõistetav (arusaadav, sh kinnisasja omanikule).	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Oleme teadlikud, et iga kitsen- dus peab olema põhjendatud, proportsio- naalne ja üheselt mõistetav. Samas tuleb ka aduda, et üldplaneeringu eesmärk on kokku leppida tasakaalustatud ruumiline areng, mis arvestaks kõikide ühiskonnaliikmete huvide ja vajadustega. Kõiki huvisid tuleb arvesse võtta, kaaluda ja sellest lähtuvalt kujundada üldplaneeringu lahendus.

			Esialgse Eesti radooniriski levilate kaardi kohaselt asub Haapsalu linn madala või normaalse radooniriski alal. KSH koostamise käigus tuleks siiski selgitada välja, kas on esinenud radooniga probleeme ja kas mingis piirkonnas vajaks teema täpsustamist.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Üldplaneeringu ja selle mõjude hindamise ühe alusuuringuna viiakse läbi radooniteemaline eksperthinnang. Hinnangu käigus täpsustatakse võimalikke probleeme seoses pinnase radoonisisaldusega. Niivõrd kui võrd olemasolevad andmed võimaldavad, tuuakse radooni osas välja teadaolevad probleemsed piirkonnad ning piirkonnad, mis vajavad täiendavat uurimist. KSH väljundina määratakse tingimused, millega tuleb radooniriskiga piirkondades arenduse järgmistes etappides arvestada.
			Juhime tähelepanu, et lisa 2 sisukorras ei ole käsitletud kõiki alapeatükke, nagu seda on tehtud näiteks peatükidega 7, 13, 18 ja 19.	Tähelepanek on arvesse võetud, lisa 2 sisukord on korrigeeritud.
			LSK ja KSH VTK ptk-s 6 osas „Lääne maakonna arengustrateegia 2035+“ on nimetatud taristu kavandamise üheks eesmärgiks „kiire ja probleemideta ligipääsu tagamine elamutele, elamualadele“. Teeme ettepaneku määrata aastakümneid kasutatud (jalgsi) juurdepääsuteed, mis on ka praegu tihedalt kasutatavad, avalikeks (jalg)teedeks, nt katastriüksusel 67401:008:0221 olev metsaala läbiv jalgte Herjava küla elamualade (Kase tn) ühendamiseks maanteega, et tagada ka tulevikus jalgsi liikuvate inimeste juurdepääs ühistranspordile.	Kaalume ettepanekuga arvestamist üldplaneeringu koostamise käigus, arvestades muuhulgas kohalike vajadusi ja üldplaneeringu täpsustatust.
		Avalikustamine, 13.08.2021 nr 6 5/21/14652 2	I Looduskaitse 1.1 ÜP ja KSH aruanne ei käsitle sisuliselt projekteeritavaid kaitstavaid alasid, nt Kiltsi jumalakäpa püsielupaika (edaspidi PEP). ÜP peaks kajastama ka projekteeritavaid alasid ning arvestama kavandatava kaitsekorraga.	Arvestame ja täiendame KSH aruannet.

			1.2 ÜP seletuskirjas ja kaardil ei ole välja toodud kaitstavaid loodusobjekte. Need on küll nimetatud ja käsitletud KSH aruandes. ÜP seletuskirja tuleks lisada viide KSH aruande vastavale peatükile, kust võib kaitstavate loodusobjektide info leida. ÜP kaardi „Maakasutus“ legendis on küll „kaitsealune maa ala“, aga neid alasid kaardilt välja ei loe ja nimetatud ei ole. Ka ei ole kaitstavaid loodusobjekte kaardil „Väärtused ja piirangud“.	Arvestame ja täiendame üldplaneeringu seletuskirja. Seletuskirja on lisatud viide KSH aruandele. Selgitame, et üldplaneeringu joonistel me riiklikest andmebaasidest tulenevat infot ei kajasta, kuna see ei ole üldplaneeringu kehtestatav osa. Üldplaneeringu joonisel kujutatud kaitsealune maa-ala ei ole seotud looduskaitsealuste objektidega, sh Haapsalu linnus ja seda ümbritsev park, Ungu lossi varemed ja seda ümbritsev maa-ala ning Haapsalu linnas asuv Võllamägi.
			1.3 ÜP peatükis 2 on öeldud: Ehitustegevuse kavandamisel tuleb arvestada Natura elupaikade paiknemisega ning kavandada ka üldplaneeringu juhtotstarbega määratud aladel ehitustegevus väljapoole Natura elupaiku. Nendel juhtudel tuleb läbi viia mõju hindamine, kuna ehitustegevus väljapool Natura elupaiku võib mõjutada elupaiga soodsat seisundit “. Kas siin punktis on mõeldud kõiki inventeeritud Natura elupaiku või ainult kaitstavatel loodusobjektidel asuvaid elupaiku? Soovitame punkt ümber sõnastada, kuna ehitustegevuse puhul tuleb arvestada kõigi kehtivate looduskaitsealuste piirangutega, mis ei pruugi olla seotud ainult Natura 2000 aladega või loodusdirektiivi elupaigatüüpidega.	Korrigeerime sõnastust seletuskirjas.
			1.4 ÜP ga KOV tasandil kaitse alla võetava Paralepa metsa välispiir on ebaselge. ÜP kaardil on küll toodud I ja II kaitsekategooria kohaliku kaitse alune metsaala, kuid seletuskirjas on öeldud, et KOV kaitstav ala (maastikukaitseala) hõlmab ka Lääne Eestile omase üleujutatava rannaala.	Korrigeerime kohaliku kaitse aluse metsa piire üldplaneeringu joonistel. Hõlmab ka Lääne Eestile omase üleujutatava rannaala Paralepa metsa I kaitsekategooria alal asuvate katastriüksuste piires. St, et ala ulatub rannajooneni.
			1.5 Paralepa metsa planeeritav kaitsekord ei arvesta kehtiva kaitsekorraga. Kavandatavasse I kaitsekategooria kohaliku kaitse alusesse metsaalsse jääb kaitstav looduse üksikobjekt Peetrikivi ja selle piiranguvöönd. II kaitsekategooria kohaliku kaitse alusesse metsaalsse	Täiendame seletuskirja sõnastust.

			jääb Kiltse kobartoriku PEP. Viimase puhul läheb kavandata kaitsekord vastuolule kehtivaga. Kuigi arvestama peab alal kehtiva kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndi kaitsekorraga kaitsekorraga ning Kiltse kobartoriku PEP puhul kehtiva rangema kaitsekorraga, siis ÜP seletuskirjas Paralepa metsa kaitsekorra juures peab see olema ka selgelt välja toodud.	
			1.6 Palume korrigeerida ÜP lisa 4 (lk 47) sõnastust ning „väike laukahane“ asendada „väike laukhane“ ja „laukahane elupaigaks olevad“ asendada „väike laukhani elupaigaks olevad“.	Korrigeerime sõnastust.
			1.7 ÜP seletuskirja peatükki 3.2.1. lisada, et arendustegevuse kavandamisel tuleb arvestada kaitstavate loodusobjektide kaitsetingimustega.	Parandame üldplaneeringu sõnastust.
			1.8 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.1 on märgitud: Käesoleva üldplaneeringuga võetakse maastikukaitsealadena looduskaitseaduse § 10 lg 7 p 1 alusel kohaliku kaitse alla Paralepa parkmets ja Valgevälja mets “. Maastikukaitseala on kaitseala LKS § 4 lg 2 p 3 mõistes ja kaitsealade menetluse algatamine ja läbiviimine kuulub LKS § 9 lg 1 alusel Keskkonnaministeeriumi pädevusse. Samuti on üldplaneeringu mitmetes kohtades kasutatud terminit „kaitseala“. Keskkonnaamet teeb ettepanek üldplaneeringus kasutada termineid kaitstav loodusobjekt, kaitstav ala, kaitstav maastik või täpsemalt kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt/maastik.	Korrigeerime sõnastust.
			1.9 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.1.1. on märgitud “Omavalitsuse hinnangul tuleb nii puhke- kui ka looduskaitsealasid kaitsta kohaliku omavalitsuse poolt täiendavalt just metsade majandamise eest “. Looduskaitseala on kindel kaitstav loodusobjekt LKS § 4 lg 2 p 2 mõistes, mis on juba kaitse all. Keskkonnaamet teeb ettepaneku sõnastada lause järgmiselt: „Omavalitsuse hinnangul tuleb puhkealasid ja looduslikult väärtuslikke paiku kaitsta	Korrigeerime sõnastust.

			kohaliku omavalitsuse poolt just metsade majandamise eest".	
			1.10 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.1.3 on üheks keelatud tegevuseks majandustegevus. Kohaliku omavalitsuse üldplaneeringuga ei saa majandustegevust keelata tulenevalt LKS §st 44 ja §st 31. LKS § 44 ja § 31 lg 1 alusel on kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstaval loodusobjekti majandustegevus lubatud, arvestades üldplaneeringus sätestatud piirangutega. Soovitame korrigeerida sõnastust.	Korrigeerime sõnastust.
			1.11 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.1.3 on üheks keelatud tegevuseks raietööde teostamine lindude pesitsemis ja nahkhiirte poegimisperioodil. Selline keeld tuleneb juba LKS § 55 lg-st 6 1 ja kohalikul omavalitsusel kaalutusõigus puudub. Soovitame kõnealuse keelu ÜP seletuskirjast välja jätta.	Üldplaneeringu seletuskiri on vastavuses looduskaitseseadusega ning vajadus muutmiseks puudub. Üldplaneeringu seletuskirja on lisatud viide looduskaitseseadusele. Meie hinnangul vajab see LKS tingimus rõhutamist, kuna seda sätet praktikas ei järgita. Kui selline info oleks lihtsalt leitav, oleks probleeme looduskaitseseadusest tulenevate nõuete täitmiseks oluliselt vähem.
			1.12 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.1.3 on üheks tingimuseks, et liikumine (sportimine, matkamine, ratsutamine vms) väljaspool olemasolevaid jalgradu, v.a. koriluse eesmärgil, pole soovitatav. Soovitus ei sea isikutele õigusi ega kohustusi, seega ei ole sellel eesmärki. Lisaks, ei saa LKS § 44 ja § 31 alusel inimeste liikumist ka keelata. Keskkonnaamet soovib keelu mitte liikuda väljaspool jalgradu üldplaneeringust välja jätta.	Ettepanekuga arvestatakse. Märkime aga, et üldplaneeringuga on täiesti asjakohane esitada soovitusi, mis annavad praktikas võimaluse paremini täita ala kaitse-eesmärke. Tegemist ei ole piiranguga isikute õigustele ega sea isikutele täiendavaid kohustusi vaid annab suunise heausklikuks käitumiseks.
			1.13 ÜP seletuskirja peatükis 2.3. on väljaspool detailplaneeringu koostamise kohustusega alasid detailplaneeringu koostamine nõutav järgmistel juhtudel Väärtuslike maastike (vt jaotis 4.2.4) ning võimalike konfliktalade (uute hoonestusalade, maakasutuse muutmise kavade, tuulikute (va jaotises 4.2.8 kirjeldatud mikrotootmise tarbeks rajatavad tuulikud) ja teiste maastikul	Detailplaneeringu koostamise kohustus ei puuduta ajalooliselt hoonestatud alal hoonestuse taastamist või selle lisamist. Viidatud detailplaneeringu koostamise kohustus on sätestatud üksnes tekkivate <u>konfliktalade</u> planeerimiseks – nt kui kavandatav hoone ei järgi piirkondlikke ehitustingimusi või ehitustava, on oluliselt mastaapsem vmt. Võimalike

			domineerima jäävate objektide arendamise suunamiseks. Kas detailplaneeringut on vaja ka ajalooliselt hoonestatud kinnistul hoonestuse taastamisel või hoone lisamisel? Või pigem puudutab väärtuslikul maastikul domineerima jäävaid ehitisi, suuremaid hoonete gruppe jms, mitte üksikut talu?	konfliktalade kavandamine läbi planeerimismenetluse võimaldab terviklikult läbi mõelda kavandatava tegevuse sobivuse piirkonda või sätestada tingimused, mis juhtudel ala piirkonda sobib.
			1.14 ÜP seletuskirja peatükis 3.1.8 (lk 44) soovib Keskkonnaamet järgmist sõnastust: Miljööväärtusega hoonestusaladega vahetult piirnevatel aladel peab ehitustegevusel arvestama, et sealsed hooned ei hakkaks oma mahult ja värvilahendusest maastikul domineerima. Tagada läbimõeldud ja avalikku ruumi sobiv haljastuse lahendus, säilitada põlispuud.	Parandame seletuskirja sõnastust.
			1.15 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.4. (lk 60) on II klassi, maakondliku tähtsusega väärtuslikuks maastikuks määratud Puise Põgari Tauksi piirkond Matsalu rahvusparkis ning mille kaitstavaks väärtuseks on maakondliku tähtsusega põllumajandus ja loodusmaastik. Keskkonnaamet teeb ettepaneku käsitleda kogu Matsalu rahvusparki ala Haapsalu linna väärtusliku maastikuna, kuna nende kaitse väärtused ja kaitse meetmed on sarnased.	Selgitame, et kogu Matsalu rahvusparki väärtuslikuks maastikuks ei ole linna üldplaneeringuga kavandatud. Kattuvatel aladel tuleb järgida muuhulgas ka Matsalu rahvusparki kaitse-eeskirja tingimusi.
			1.16 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.4 (üldtingimused väärtuslike maastike säilitamiseks ja väärtuste suurendamiseks) soovib Keskkonnaamet järgmist sõnastust: Väärtuslikel maastikel asuvatel niitudel on vajalikud pool looduslike koosluste hooldustööd niitmine ja/või karjatamine, võsa raiumine, maha langenud puude ja okste koristamine ja põletamine. Puisniitudel ja puiskarjamaadel on oluline säilitada vanad (s.h ka jämedamad seisvad ja surnud) puud.	Täiendame seletuskirja.
			1.17 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.4 määratakse kohaliku tähtsusega väärtuslike maastikena kõrge loodusliku ning kultuuripärandilise väärtusega rohumaad Tuuru, Sinalepa ja Kiideva külates ning Haeska külas, et vältida alade kasutuselevõttu intensiivete põllumaadena ning säilitada rohumaade looduslik ja kultuuriline säilimine meie	Korrigeerime tingimusi. Ettepanek on, et vältida intensiivset kasutamist põllumaana - vältida kündmist, liiga varast niitmist jms. Karjatamine ja hiline niitmine lubatud ja soovitatav.

			maastikel. Peatükis öeldakse, et väärtuslikel maastikel asuvad põllumajandusmaad ja kultuurrohumaad tuleb hoida kasutuses, ja käesoleva üldplaneeringuga kohaliku väärtusega maastikeks määratud looduslikel rohumaaadel. Keskkonnaamet on seisukohal, et kui kohaliku tähtsusega väärtuslikke maastikke ei hoita kasutuses siis need võsastuvad ja ei säili looduslikukult ega kultuuriliselt. Eeldatavalt on mõeldud, et väärtuslikel maastikel asuvad põllumajandusmaad ja kultuurrohumaad tuleb hoida kasutuses, ja intensiivse kasutusega kultuurrohumaa ja põllumaana käesoleva üldplaneeringuga kohaliku väärtusega maastikeks määratud looduslikel rohumaaadel.	
			1.18 ÜP seletuskirja peatükis 3.2.4 on öeldud "Tööstus ja ärihooned kavandatakse piirkonda, kus nad avaldavad võimalikult vähe negatiivset mõju väärtusliku maastiku üldilmele." Soovitame lõiku korrigeerida järgmiselt: „Tööstus-, põllumajandus- ja ärihooned kavandatakse ..."	Täiendame seletuskirja.
			1.19 ÜP seletuskirja peatükki 2.3 „Detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ja juhud" tuleb lisada , et detailplaneeringu koostamine on vajalik ka ranna ja kalda ehituskeeluvööndi vähendamise taotlemiseks.	Tegemist on looduskaitseseadusest tuleneva kohustusega, mille kopeerimine üldplaneeringus ei ole vajalik. Juhul kui looduskaitseaduse sõnastust üldplaneeringu eluajal muudetakse, kehtib seejärel üldplaneeringus koormavam tingimus kui looduskaitseseadusest tulenevalt.
			1.20 Kuna üldplaneeringuga seatakse erinevad maakasutuse tingimused rohevõrgustiku koridorides ja tuumaladel, peaksid need olema kantud ka üldplaneeringu joonisele, et oleks selge, kus on tuumala ja kus koridor. Hetkel on need joonisele kantud ühise mõiste „rohevõrgustik" alla. Joonisel on küll märgitud tähised „T" ja „K", mida võib mõista kui tuumala ja koridor, kuid selguse huvides võiks need alad olla tähistatud erinevalt.	Täiendame üldplaneeringu jooniseid.

			1.21 Keskkonnaamet soovib maakasutuse joonisel kasutada tingmärke, et oleks võimalik paremini kavandatud objekte ja maakasutust eristada. Näiteks kasutada supelrandade, sadamate jt kujutamiseks lisaks ka vastavaid sümbboleid, kasutada erinevaid viirutusi jmt. Sarnase tooniga värve (maakasutust) on joonisel vastasel juhul raske eristada. Soovitame eristada ka olemasolevad objektid kavandatud objektidest.	Täiendame üldplaneeringu jooniseid.
			1.22 Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi osas tuleb joonisele kanda korduva üleujutusega ala piir, mis on aluseks piirangu-, veekaitse ja ehituskeeluvööndi ulatuse määramiseks määramiseks.	Täiendame üldplaneeringu joonist.
			1.23 Planeeringujoonisele tuleb kanda ehituskeeluvööndi seaduslik ulatus ja ehituskeeluvööndi vähendamist taotlevad alad	Üldplaneeringu joonistele kantakse üksnes kehtestatav osa üldplaneeringust. Ehituskeeluvööndi seaduslik ulatus tuleneb seadusest ning see ja kavandatavad muudatused kokku moodustavadki üldplaneeringu kohase ehituskeeluvööndi ettepaneku. Muudatused kehtivast ehituskeeluvööndist on esitatud üldplaneeringu Lisas 9.
			1.24 Joonisele „Väärtused ja piirangud“ on kantud nõlva ja kaldakindlustused, kuid seletuskirjas ei ole kavandatud tegevusi täpsemalt selgitatud.	Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja.
			1.25 ÜP s eletuskirjas on kirjeldatud kahte matkarada, kuid joonisele „Väärtused ja piirangud“ on neid kantud rohkem. KSH aruandes tuleb hinnata uute radade (nt Matsalu rahvusparki kavandatav uus Haeska Kiideva matkarada kavandamisega seotud mõjusid.	Korrigeerime üldplaneeringu jooniseid selliselt, et kuvatud oleks üksnes käesoleva üldplaneeringuga kavandatavad matkarajad.
			1.26 Keskkonnaamet teeb ettepaneku, et kõik kaitstavad alad võiks jääda tervikuna rohevõrgustiku alale. Nt, Kiltsi kobartoriku PEP on osaliselt roheline võrgustiku alalt väljas, samuti kavandatav Paralepa metsa ala kaitseala.	Üldplaneeringu koostamisel on kaitstavate alade paiknemisega üldjuhul arvestatud. Peamised erisused tulenevad külakeskustes ja nende vahetus läheduses, et võimaldada külakeskuste arengut. Edasise arendustegevuse käigus peame silmas, et looduskaitsealised

				tingimused kehtivad ka väljaspool rohevõrgustikku ning neid tuleb silmas pidada.
			1.27 KSH aruande peatükis 7.1.1. on käsitletud Aamse looduskaitseala kui kavandatavat ala. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et kaitse alla võtmise menetlus on lõpetatud ja ala projekteeritavate alade kaardikihilt eemaldatud.	Korrigeerime KSH aruannet.
			1.28 KSH aruande peatükis 6.1.1. on Väinamere loodusala eesmärkide lõpus lause: Siseriiklikul tasandil on ala kaitstav Väinamere hoiualana. Väide ei ole korrektne, sest loodusala katab ka Matsalu rahvusparki, Silma looduskaitseala, Vormsi maastikukaitseala, ja Puhtu Laelatu looduskaitseala, Nehatu looduskaitseala, Hiiumaa laidude maastikukaitseala, Kesselaiu maastikukaitseala, Käina lahe Kassari maastikukaitseala. Lisaks veel mitmed püsielupaigad. Samuti mõned hoiualad, nagu Kangruaadu, Kapa, Karjatsimere, Oademetsa, Pammana, Porsiku, Puiskarjamaa, Pullapää panga, Haeska, Mõisaküla panga.	Korrigeerime KSH aruannet.
			1.29 KSH aruande pea tükis 7.1.3. on nimetatud Kuusemetsa Suuremetsa PEP, korrektne nimi on Kuusemaa Suuremetsa metsise PEP	Korrigeerime KSH aruannet.
			1.30 KSH aruande peatükis 7.6.1 (lk 56) on läbivalt kirjas Jõõrde küla, kuid peaks olema Jõõdre.	Korrigeerime KSH aruannet.
			1.31 KSH aruande peatükis 9.7 on välja toodud meetmed Tagalahe seisundi parandamiseks. Muuhulgas on öeldud: „Kaaluda Haapsalu linna heitvee väljalasu viimist uude asukohta. Mida lääne poole paigutatakse potentsiaalse uue väljalasu asukoht, seda suurem on ainete segunemine ja laialivalgumine; Kaaluda kanalitega Tagalahest vee liikumise avamist läbi Sutlepa mere või	Selgitame, et KSH aruandes (ptk 7.7) on analüüsitud võimalikke meetmeid Tagalahe seisundi parandamiseks, tuues osade juures välja, et eraldivõetuna on need eeldatavalt väiksema mõjuga, kuid aruandes ei väideta, et neid pole otstarbekas teha. KSH aruandes on toodud, et Haapsalu laht on oma

			Tahu lahe Vööla merre ja sealt Hanekivi madalale (nn Noarootsi kanal). Kanali rajamiseks on tarvis vähemalt kahte aastat hõlmavaid täiendavaid mõõtmisi kanali algus ja lõpp punktis. Ilmselt on kanali kavandamisel tarvis läbi viia Natura asjakohane hindamine". Viidatud uuringus (kust on meetmed pärit) ja ka KSH aruande peatükis 7.7. (lk 64) on selgelt välja toodud, et nimetatud töid pole otstarbekas teha, sest need ei aita Tagalahe seisundit parandada.	koondseisundi poolest probleemne mereala, mille seisundi parandamisse tuleb igakülgsest ja kõigi võimalike vahenditega panustada. Kuigi Haapsalu lahe seisundi halvenemise põhjuseks on eelkõige looduslikud protsessid, on vajalik iga väiksemgi pingutus, mis olema-soleva olukorra parendamiseks annab ära teha. Vajadus KSH aruande muutmiseks puudub.
			1.32 KSH aruande peatükist 7.3 on öeldud: „ÜP lahenduse realiseerumisel toimub väärtusliku taimkattega alade ehk Natura elupaigatüüpide kadu kokku kuni ca 20 ha suurusel alal. Arvestades elupaigatüüpide üldist pindala omavalitsuse alal (515 8 ha) on kadu väike" väike". KSH aruandest ei selgu, milliste planeeritavate tegevuste tõttu Natura elupaikade vähenemine kaasneb ja milliseid elupaigatüüpe see hõlmab. Juhul, kui Natura elupaikade vähenemine toimub ÜP alusel, tuleb planeeringu koostamise käigus läbi viia Natura asjakohane hindamine.	Selgitame, et tegemist ei ole Natura võrgustiku aladele jäävate elupaikadega. Täpsustame KSH aruande sõnastust, et see selgem oleks.
			1.33 KSH aruande ptk s 6.2.2. ja 6.2.3. on hinnatud võimalikku mõju Väinamere loodusalale ja linnualale ja kirjeldatud ÜP ga kavandatud tegevusi Natura 2000 aladel. Loodus ja linnualale nähakse ette mitmeid perspektiivseid jalg ja jalgrattateid, mis paiguti läbivad ala kaitse eesmärgiks olevaid elupaigatüüpe. Perspektiivse vajadusena näeb ÜP ette Noarootsi püsiühenduse, mis kattuks suures osas loodus ja linnualaga ning tõenäoliselt põhjustaks alale olulisi mõju sid. Rohuküla sadama osas näeb ÜP ette selle perspektiivse laienemise, milleks ÜP ga laiendatakse sadama juhtotstarbega maa ala. See kattub lõunaosas väikesel alal loodus ja linnualaga, sealhulgas ala kaitse eesmärgiks oleva taimeliigiga. Põhjaosas on sadama maa-ala kavandatud loodus ja linnuala piirini. ÜP ga kavandatakse mõned uued elamu maa alad, mis paiknevad põhiosas loodus ja linnualast väljas, kuid	Selgitame, et üldplaneeringuga kavandatud juhtotstarve on üldjuhul määratud aladele, kus on näiteks detailplaneeringuga antud aladele ehitusõigus ning tegemist ei ole üldplaneeringuga täiendavalt kavandatud tegevus. Rohuküla sadama perspektiivne laiendus on üldplaneeringus näidatud strateegilise võimalusena – täpne sadama laiendamine ei ole üldplaneeringuga kavandatud. See täpsustatakse, sh looduskaitse tingimusi silmas pidades, läbi detailsema planeerimisprotsessi pärast üldplaneeringu kehtestamist. Sama kehtib ka perspektiivse Noarootsi püsiühenduse kohta. Siin on näidatud võimalik strateegiline areng, kuid püsiühendust ei ole üldplaneeringuga kavandatud. Seetõttu ei ole

		ulatuvad väiksemas osas ka loodus ja linnualale, sh Natura elupaikadesse. ÜP ga kavandatakse loodus ja linnualale ka mõned uued, kuid suhteliselt väikesed tootmise maa alad või laiendatakse olemasolevaid, enamasti olemasolevate sadamate juures paiknevaid. Peatükis on öeldud, et maakasutuse juhtotstarvete määramine ei tähenda automaatselt ehitamist elupaiga alale. Maakasutuse juhtotstarbe kavandamine ja ehituskeeluvööndi vähendamine iseenesest ei sea linnuala terviklikkust ja selle kaitse eesmärke ohtu. Keskkonnaamet esitatud järeldusega ei nõustu. Üldplaneeringuga Väinamere loodus ja linnualale maakasutuse juhtotstarvete ja perspektiivsete taristuobjektide ette nägemine ilma mõjusid asjakohaselt hindamata ei ole lubatud arvestades Natura hindamise juhendmaterjale. Asjakohast hindamist ei pea tegema üksnes juhul, kui igasugune oluline mõju Natura 2000 aladele ehk ebasoodne mõju kaitse eesmärkidele on välistatud. Hiljutiste kohtulahendite kohtulahendite valguses tuleks asjakohane hindamine läbi viia võimalikult varajases staadiumis ja seda ei saa lükata edasistesse etappidesse. Arvesse tuleb võtta maksimaalselt negatiivne mõju ja selgitada asjakohases hindamises siis selle alusel elluviimise võimalikud mõjud. Alternatiiviks on maakasutuse juhtotstarvete ja perspektiivsete taristuobjektide planeerimisest loobumine Natura aladel.	tegemist üldplaneeringuga kavandatava tegevusega ning puudub mõjuhindamise kohustus. Püsiühenduse kavandamiseks tuleb läbi viia näiteks riigi eriplaneeringu menetlus koos vajaliku mõjude hindamisega.
		II Maavarad 2.1 -ÜP peatükis 3.2.6. punktis 5 asendada „kaevandus” sõnaga „karjäär”.	Korrigeerime seletuskirja sõnastust.
		2.2 ÜP peatükis 3.2.6. punktis 6 ja ptk 3.2.3. Tingimused rohevõrgustiku rohealal punktis 2 asendada „rekultiveerimine” sõnaga korrastamine	Korrigeerime seletuskirja sõnastust.

			III Vesi 3.1 KSH aruandes on analüüsitud ÜP ga kavandatud uusi ja laiendatavaid tootmisalasid, põllumaade kasutamist jm võimalikke tegureid, mis võiksid mõjutada põhjavee ja pinnavee keemilist ja/või koguselist seisundit ning olla vastuolus Lääne Eesti vesikonna veemajanduskavas toodud keskkonnanäesmärkide ga ja nende saavutamiseks koostatud meetmeprogrammidega. Meetmeprogrammis kavandatud meetmeid tuleb arvesse võtta, kui koostatakse, ajakohastatakse ja muudetakse m h PlanS kohaseid planeeringuid planeeringuid. Kuna üldplaneeringu koostamine ja kehtestamine jääb veemajanduskavade uue perioodi 2021-2027 algusesse, soovitame jälgida ja vajadusel täiendada meetmete võimalikke muutusi keskkonnaministeeriumi kodulehelt kodulehelt.	Võetud teadmiseks ja arvestatakse.
			3.2 Palume KSH aruandes anda ülevaade nii Kambrium Vendi kui ka Ordoviitsium Kambriumi põhjaveekogumi koguselisest ning keemilisest seisundist viimaste uuringute tulemuste põhjal.	Korrigeerime KSH aruannet.
			3.3 Haapsalu linnas on põhjavee varud määratud. Peame vajalikuks parandada lisa 2 põhjaveevarude kinnitamise kirjeldust järgmiselt: keskkonnaministri 20.01.2021 käskkirjaga nr 1 2/21/21 on kinnitatud Haapsalu linna põhjaveevarud aastani 2050. Samuti palume vastavalt parandada tabelit 8. Sama korrektuur teha KSH aruande lk 57 lõigus 3 ja tabelis 7.	Täiendame KSH aruannet. Viidatud Lisa 2 korrigeerimist ei vaja, kuna selles esitatud andmed on selle koostamise seisuga korrektsed. Juhime tähelepanu, et Lisa 2 on koostatud seisuga juuli 2019. Kui üldplaneeringu koostamise käigus ilmneb uusi asjaolusid, mis mõjutavad planeeringulahenduse koostamist, arvestatakse nendega planeeringu koostamise käigus, kuid dokumenti ennast pärast selle koostamist ei uuendata. Vastavalt on see kirjas ka Lisa 2 dokumendis endas.

			3.4 KSH aruandes tuleb analüüsida kaldaalade maakasutuse võimalikku mõju veekeskkonnale ning pakkuda välja kallasraja kasutamisega seonduvad tingimused veekogude kaitset silmas pidades.	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel. KSH aruandes on käsitletud kavandatava maakasutuse (sh kaldatsooni jääva) mõju pinnaveekogudele (aruande ptk 7.7). Kallasraja kasutamist reguleerib keskkonnaseadustiku üldosa seadus, millest tulenevate nõuetega on KSH aruandes arvestatud ja millele ka viidatud. Täpsemate tingimuste seadmine ei ole ÜP ja selle KSH ülesanne ega keskkonnamõju hindamise eksperdirühma pädevuses. ÜP ja KSHA-ga ei saa seada rangemaid tingimusi kallasraja kasutamiseks, kui on seaduses. Kui KeA on seisukohal, et midagi olulist on käsitluses puudu, siis palume puudused konkreetselt välja tuua, praegusel kujul on märkus liiga üldsõnaline.
			3.5 Kajastada üldplaneeringu kaardil ka perspektiivis ühiskanalisisatsiooniga kaetavat ala, mis ei ole reoveekogumisalaks määratud või sellega hõlmatud.	Haapsalu linna territooriumil taolisi alasid ei ole. Herjava küla osas on Keskkonnaministeerium andnud reoveekogumisala moodustamise eitava vastuse. Reoveekogumisala saab määrata ka ilma seda ÜP-s kajastamata.
			3.6 ÜP s kajastada reoveepuhastite asukohtade ja nendest tekkivate kitsenduste (kujade) kandmist üldplaneeringule üldplaneeringule.	Korrigeerime üldplaneeringu kaarte.
			3.7 Palume üldplaneeringu tehnilise taristu joonisele kanda veehaarete asukohad ja kitsendused.	Korrigeerime üldplaneeringu kaarte.
			3.8 KSH aruande Lk. 62 on märgitud: Paadisilla ja lautrite rajamisega võib kaasneda vajadus veekogu süvendamiseks ". Palume lisada, et vastavalt VeeS § 187 p 8 ja 10 ning § 196 p 2, 3 ja 5 järgi võib süvendamisel või tahkete ainete vette paigutamisel olla vajalik veeluba või veekeskkonnariskiga tegevuse registreering.	Täiendame KSH aruannet.

			3.9 Lisasse 6 palume lisada, kelle halduses on planeeringualal olemasolev sademeveetorustik.	Sademeveetorustik on üldjuhul linna, osaliselt ka eraomandis.
			3.10 Palume tehnilise taristu kaardile kanda ka Silmaallikas (Laheva Silmaallikas) VEE4600900).	Korrigeerime üldplaneeringu kaarte.
			3.11 Üldplaneeringu seletuskirjas ei ole käsitletud lautrite temaatikat. Lauter on paadi veeskamiseks sobiv koht, mis on kividest puhastatud. Lautri rajamine lubatud kui see on kooskõlas LKS § 38 lõikega 6. Lauter ei ole isiklik väike sadam ega paadikanal. Isiklikus kasutuses oleva sadama/paadikanali paadikanali rajamiseks on vajalik ehituskeeluvööndi vähendamine, väikesadamatel detailplaneering.	Lisame lautri mõiste ÜP seletuskirja.
			3.11 KSH aruande eelnõu lk 8, lk 13, lk 60, lk 106: Sadamate rajamine, laiendamine ja rekonstrueerimine toimub vast avate tegevuslubade (keskkonnaluba vee erikasutuseks, ehitusluba) ja detailplaneeringute alusel _____. Rõhutame, et sadamate rajamisel ja laiendamisel on esmalt vajalik detailplaneering ja alles siis tegevusluba. Seega peaks muutma sõnastust järgnevalt: Sadamate rajamine, laiendamine ja rekonstrueerimine toimub detailplaneeringu ja vastavate tegevuslubade (keskkonnaluba vee erikasutuseks, ehitusluba) alusel. Tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise vajalikkust vastavalt KeHJS ses sätestatule	Korrigeerime ja täiendame KSH aruannet.
			3.12 KSH aru ande peatükis 7.15.3 on toodud olemasolevad ja planeeritud sadamad. Juhime tähelepanu, et sadamaregistrisse tuleb kanda ka väikesadamad, kus ei osuta tasulist sadamateenust (ka need sadamad tuleb lugeda sadamateks ja käsitleda planeeringus). Haapsalu linnas on sobivaks näiteks Haeska sadam.	Selgitame, et viidatud Haeska sadam on lauter eramaal, kus sadamateenuseid ei osutata.

			3.13 KSH aruande peatükis 7.7 (lk 62) on öeldud : Veekogude kaldatsoonis toimuvad arendustegevused ja veekogude kasutamine ei tohi halvendada veekogude seisundit ". Looduskaitseaduse § 38 kohaselt ei tohi paadisilda rajada rannale või kaldale, kui see on vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkide ja veeseaduse § 8 lõikega 2. Palume siin käsitleda ka lautri mõistet. Viidatud on vana veeseaduse sättele.	Korrigeerime ja täiendame KSH aruannet.
			3.14 KSH aruande peatükis 7.7 on öeldud, et paadisildade rajamise lähtetingimuste väljastamisel tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise vajalikkust vastavalt KeHJS ses sätestatul. Teematika on analoogne ka sadamate rajamise, laiendamise ja rekonstrueerimisega.	Täiendame KSH aruannet.
			IV Metsandus 4.1 ÜP seletuskirja peatükis 2.5.10. on sõnastus : „Tagada kõrghaljastuse või metsa säilimine. Raiete kavandamisel peab säilima ala puhke ja loodusväärtus". Kuna selle sihtotstarbega aladel on ka metsamaad, siis on Keskkonnaameti hinnangul oluline teada, millised raied on metsamaal lubatud? Mille alusel määratakse alale puhke ja loodusväärtuste nõuded? Kas kavandatavad raied vajavad eelnevat kooskõlastamist Haapsalu Linnavalitsusega?	Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja.
			4.2 ÜP peatükis 2.5.11. on öeldud: „ Tagada kõrghaljastuse või metsa säilimine. Raiete kavandamisel peab säilima ala puhkeväärtus ning liigirikkus ". Palume täpsemalt kirjeldada, kuidas toimub nende tingimuste täitmine?	Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja.
			4.3 ÜP peatükis 3.2.1 . tuuakse kaitseala loomise põhjenduseks järgnev: „ Omavalitsuse hinnangul tuleb nii puhke kui ka looduskaitsealasid kaitsta kohaliku omavalitsuse poolt täiendavalt just metsade majandamise eest. Selle ilmekaks näiteks on Paralepa Pullapää metsa kavandatud erinevad uuendusraied, sh mitmesse vääriselupaika ajal, kui riiklik kaitsekord uuendusraied seal keelas." Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole	Selgitame, et Haapsalu Linnavolikogule on esitletud RMK metsade majandamise kava. Alljärgneval joonisel on ristiga märgitud alad vääriselupaikadel.

			kõneluses piirkonnas ühelegi Keskkonnaregistrisse kantud vääriselupaigale raiet kavandatud.	 Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puis-tute kaitse-eeskiri § 7. Tegevus pargis (2) Pargi valitseja nõusolekuta on pargis kee-latud:12) uuendusraie; Uuendusraie on nii lageraie kui ka turberaie erinevad liigid. Keskkonnaameti kui kaitseala valitseja 2018. aasta 11. septembri seisuga nõusolekust pole linnavalitsus teadlik. Teadaolevalt on RMK viidatud kava nüüdseks muutnud, kuid Haapsalu Linnavalitsusele ja volikogule pole seda tutvustatud. Taoliste tegevuste vältimiseks peab Haapsalu Linnavalitsus oluliseks Paralepa parkmetsa kohaliku kaitse alla võtmist muuhulgas met-sade majandamisel ala puhke- ja loodusväärtuste kaitsmiseks. Metsamajanduskava muudetud 2020, vääriselupaigad välja jäetud. Linnavalitsusele esi-tatud 2022.
--	--	--	--	---

			4.4 ÜP peatükis 3.2.1.1. on toodud väide: „ Kuigi nahkhiirte elupaigad on Paralepa metsas tuvastatud juba enne 2013. aastat, pole raietegevuse kavandamisel sellega arvestatud nahkhiirte elupaigametsa on kavandatud suuremaid kui 1 ha suuruseid lageraielange “. Nahkhiirte elupaigas ei ole õigusaktidega seatud piiranguid raieliikidele ja pindalale.	Selgitame, et viidatud väide tuleneb Keskkonnaameti peadirektori 15.03.2017 käskkirjaga nr 1-1/17/150 määratletud põhimõtted nahkhiirte elupaigapuistute (mets, park jm) hooldamiseks ja majandamiseks, kus on välja toodud järgmist: 1. eelistada nahkhiirte elupaigapuistute majandamist püsimeetsana; 2. vältida nahkhiirte elupaigametsades suuri raielange (>1 ha) ja tagada nahkhiirte elupaigapuistu sidusus; 3. vältida metsatööde teostamist 1. maist kuni 15. augustini; 4. jmt
			4.5 ÜP peatükis 3.2.1.3. on seatud tingimus, et raietöid ei teostata lindude pesitsemise ja nahkhiirte poegimisperioodil. Siin palume täpsustada, kas mõeldud on aega kui nahkhiirte sünnivad pojad või seda perioodi mille jooksul pojad suureks kasvatatakse? Palume seatava tingimuse osas konsulteerida liigiekspertidega.	Konsulteerime liigiekspertidega tingimuse sõnastamisel.
			4.6 ÜP peatükis 3.2.1.3. on tingimus, et uuendusraiet ei teostata vääriselupaikades. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et vastavalt keskkonnaministri 04.01.2007 määrusele nr 2 212 § 26 1 punkti 2 kohaselt on avalik õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas keskkonnaregistrisse kantud vääriselupaigas keelatud raie, välja arvatud erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul. Seega ei ole sellise tingimuse seadmine uuendusraie kohta vajalik.	Selgitame, et kuna praktikas on selle tingimuse vastu eksinud nii KOV kui ka RMK raiete kavandamisel, siis peame vajalikuks ka üldplaneeringus seda rõhutada, et raieteatiste esitaja oleks kursis juba enne metsateatise esitamist vääriselupaiga raiekeelust.
			4.7 ÜP peatükis 3.2.2 on sõnastatud: „ Keskkonnaministri käskkirja alusel on kõik riigimetsas asuvad vääriselupaigad kaitstud. Eraomanikule kuuluvas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik “. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et vastavalt keskkonnaministri 04.01.2007 määruse nr 2 § 26 1 punkti	Selgitame, et kuna praktikas on selle tingimuse vastu eksinud nii KOV kui ka RMK raiete kavandamisel, siis peame vajalikuks ka üldplaneeringus seda rõhutada, et

			2 kohaselt on avalik õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas keskkonnaregistrisse kantud vääriselupaigas keelatud raie, välja arvatud erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusoleku l. Seega on vääriselupaigad kaitstud ka kohalikule omavalitsusele kuulavas metsas.	raiateatiste esitaja oleks kursis juba enne metsateatise esitamist vääriselupaiga raie-keelust.
			4.8 ÜP peatükis 3.2.1.3. on esitatud tingimus, et uuendusraie pärandkultuuri objekti läheduses kooskõlastatakse Haapsalu Linnavalitsusega. Palume selguse huvides määrata vööndi ulatus, mille piires raie kooskõlastada tuleb?	Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja sõnastust.
			4.9 ÜP peatükis 3.2.1.3. on tingimus, et uuendusraiet ei teostata elamualade kaitseks elamutega piirneval metsaalal 100 m laiuselt. Kas seda ulatust mõõdetakse elamust, õueala piirilt või katastriüksuse piirilt?	Korrigeerime seletuskirja sõnastust nii, et oleks selge, et ulatust mõõdetakse katastriüksuse piirilt.
			4.10 ÜP peatükis 3.2.1.3. on tingimus, mille järgi uuendusraie langid turberaiete korral on lubatud kuni 2 ha suurustel raielankidel, lageraiete korral kuni 1 ha suurustel raielankidel. Soovitame lihtsamat sõnastust turberaiet on lubatud kuni 2 ha ja lageraiet kuni 1 ha raielankidena.	Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja sõnastust.
			4.11 ÜP peatükis 3.2.3 on tingimus, et rohekoridoris tuleb metsa majandamisel vältida üle 2 ha suuruseid raielanke. Mererannikul paiknevates rohekoridorides tuleb metsa majandamisel kasutada lageraiest erinevaid majandamisvõtteid. Millised raieliigid on rohevõrgustiku koridorides lubatud? Kui on erisusi, siis peaks need eraldi lahti kirjutama. Kui suurt ulatust on mõeldud mereranniku all, sest tulenevalt LKS § 37 lõikele 2 on ranna piiranguvööndis (200 meetrit) lageraie keelatud? Seejuures tuleb arvestada, et tulenevalt LKS § 35 lõikest 4 koosnevad korduva üleujutusega veekogude ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd üleujutatavast alast ja sama seaduse § des 37-39 sätestatud vööndi laiusest.	Korrigeerime seletuskirja sõnastust lähtuvalt looduskaitseseadusest.

			4.12 KSH aruande peatükis 7.2 on öeldud: „Haapsalu linnastus, Uuemõisa alevikus jääb kaitstav vääriselupaik (VEP nr 137050) kavandatavale segafunktsiooniga maa alale ning tõenäoliselt raadatakse. Nõmme külas jäävad vääriselupaigad (VEP nr 2 06935 ja VEP nr 206936) suuremas osas tehnoehitise maa alale ning tõenäoliselt raadatakse osaliselt“ osaliselt“. Millisest tehnoehitist Nõmme külas on mõeldud? Kaardil ei ole toodud sellel alal ühtki tehnoehitist, tegu on RMK maal asuva vääriselupaigaga ja üldjuhul riigimaal vääriselupaiku ei raadata.	Korrigeerime KSH aruannet ja eemaldame tehnoehitist puudutava info.
			4.13 KSH aruande peatükis 7.2 on öeldud: „Haapsalu linna kui asustusüksuse alal jäävad kavandatava Haapsalu Rohuküla raudtee trassikoridori suures osas kaks vääriselupaika (VEP nr 146091 ja 146092). Kiltsi küla alal jääb samasse raudteekoridori väikeses osas VEP nr 206929. Kuna nimetatud vääriselupaigad jäävad kunagise raudteega samale joonele jääva raudtee äärde, siis tõenäoliselt pole nende raadamine trassikoridori ulatuses vajalik, kuid mõningast raadamist vääriselupaikade servades välistada ei saa“. Keskkonnaamet märgib, et raudtee trassikoridori äärde jääb ka Rohuküla külas asuval katastriüksusel 67401:001:0032 asuv vääriselupaik nr L00129. Riigimaal asuvaid metsa vääriselupaiku ei raadata.	Täiendame KSH aruannet vääriselupaiga nr L00129 osas. Märkus, et riigimaal asuvaid metsa vääriselupaiku ei raadata, jääb arusamatuks. Keskkonnaministri 04.01.2007 määruse nr 2 kohaselt ei ole avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas keskkonnaregistrisse kantud vääriselupaigas raie 100%-liselt keelatud. Määruse § 26¹ lg 2 ütleb: <i>avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas keskkonnaregistrisse kantud vääriselupaigas on keelatud raie, välja arvatud erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul.</i>
			4.14 KSH aruande pea tükis 7.2 on öeldud, et Haapsalu ümbersõidukoridori trassi serva jääb Haapsalu linna kui asustusüksuse alal väiksemas osas VEP nr 207193, mille serva võib olla tarvis tee rajamisega seoses raadata. Keskkonnaamet märgib, et antud VEP on 10.06.2020 registris arhiveeritud kuna see oli inventeerija poolt sinna ekslikult määratud ning ala ei vastanud vääriselupaiga tunnustele.	Korrigeerime KSH aruannet.

			V Jäätmed 5.1 KSH aruande eelnõu lehekülgedel 14 ja 114 on öeldud, et ÜPga planeeritakse Vätse külasse jäätmeheidla maa-ala juhtotstarvet. ÜP eelnõus (peatükk 2.5.7.) on maakasutuse juhtotstarbeks määratud jäätmekäitluse maa ala.	Korrigeerime KSH aruannet.
			5.2 KSH aruande peatükis 7.17 . on öeldud , et on loodud võimalused biolagunevate jäätmete töötlemiseks. Järgnevates lõikudes arutletakse aga võimaliku komposteerimisväljaku rajamise asukoha üle. Seega võib järeldada, et võimalused biolagunevate jäätmete töötlemiseks on ebapiisavad.	Selgitame, et KSH aruande viidatud peatükis on antud soovitus komposteerimisväljaku välja arendamiseks endise suletud Pullapää prügilaterritooriumile ning toodud, et täiendada jäätmekäitluse maa-ala juhtotstarvet määramiseks rohkematesse asukohtadesse või konkreetsete jäätmekäitluskohtade kavandamiseks ÜP koostamise raames vajadust ei ole. Kui edaspidi vajadus tekib, siis on seda võimalik kavandada tootmismaa-ala või juhtotstarbeta alale ÜP-s toodud maakasutus- ja ehitustingimuste alusel. KSH aruandes on selleks antud ka vajalikud meetmed. Vajadus KSH aruande muutmiseks puudub.
			VI Välisõhk 6.1 KSH aruandes joonisel 4 (punkt 7.14.2.1 ..) on toodud omavalitsuse territooriumil asuvad heiteallikad seisuga 07.07.2020. Märkime, et peale nimetatud kuupäeva on heiteallikate registris toimunud järgmised muudatused: 1. Uuemõisa katlamaja käitajaks on seoses aktsiaseltsis Tootsi Turvas (registrikood 10021374) toimunud äriühingu jagunemisega, mille käigus soojusenergia tootmisega seotud tegevus läks üle jagunemise käigus loodud uuele äriühingule, Nevel Eesti OÜ (registrikood 14866648). 2. Lisandunud on kaks uut heiteallikat: Tandem Kaubandus OÜ (paikse heiteallika käitaja registreeringu tõend nr PHRR/335003), üks heiteallikas (asukoha koordinaadid X=6533484, Y=475854) ja Parila Auto OÜ (paikse heiteallika käitaja registreeringu tõend nr PHRR/335081), üks heiteallikas (X=6525326, Y=478051).	Märkime, et viidatud joonisel toodud heiteallikad on väljavõtte KOTKAS heiteallikate registrist seisuga 11.01.2021, joonealusest viites olev kuupäev on ebakorrektne. Korrigeerime joonealust viidet, kontrollime heiteallikad üle ja vajadusel parandame andmed.

8	MAA-AMET	05.09.2019 nr 6 3/19/12894 3	Seisuga 22.08.2019 asuvad Haapsalu linna üldplaneeringu territooriumil osaliselt või täielikult 5 keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat ja 4 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist ning menetluses on 2 kaevandamisloa taotlust. Haapsalu linna üldplaneeringu lähteseisukohtade ja üldplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsuse dokumendi LISA 2 peatükis 17. Maavarad ja maardlad on kirjeldatud seisuga 20.06.2019 Haapsalu linnas olevad maardlad ja mäeeraldised. Ekslikult on kirjeldatud, et Haapsalu linna territooriumil on 5 mäeeraldi st (korrektne kehtivate kaevandamislubadega mäeeraldiste arv on 4). Palume täpsustada.	Lisa 2 on täiendatud vastavalt esitatud ettepanekule.
			Haapsalu linna üldplaneeringu dokumentide juurde kuuluva joonise Väärtused ja piirangud märkustes on kirjeldatud, et kaardi koostamisel on kasutatud Maa-ameti avaandmeid. Märgime, et joonisele Väärtused ja piirangud kantud maardlate piirid ei vasta keskkonnaregistris arvel olevate maardlate piiridele. Palume üldplaneeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvel olevate maardlate piire. Keskkonnaregistri seaduse § 6 kohaselt peab planeeringute koostamisel kasutama üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid.	Arvestame märkusega üldplaneeringu koostamisel.
			Peatükis 8.2 KOOSTÖÖ TEGIJAD JA KAASATAVAD on märgitud Maa ameti koostöö eesmärgi selgituseks riigi maareservi jäetud maade administreerija. Täpsustame, et keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 12/19/198 andnud Maa ametile volituse kooskõlastada üldplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osa I. Palume täiendada Maa ameti koostöö eesmärgi maardlatega seenduvalt.	Kaasatavate tabelit on täiendatud vastavalt ettepanekule.
			Palume üldplaneeringus anda mäetööstusmaa juhtotstarve kehtivate lubadega mäeeraldiste ja nende teenindusmaade aladele. Palume anda reserveeritava mäetööstusmaa juhtotstarbe nendele aladele, kus on menetluses maavara kaevandamise loa taotlus. Vajadusel võib	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel.

			mäetööstusmaa juhtotstarbest eraldada turbatööstusmaa juhtotstarbe.	
			KSH väljatöötamise kavatsuse dokumendi LISA 2 leheküljel 55, mäeeraldiste tabeli all on kirjeldatud: "Valgevälja liivakarjääri on moodustunud veekogu, mis on suveperioodil Haapsalu inimeste üks lemmiksupluskohtadest. Kaevandustegevus karjääris on hetkel peatatud, kuid liivavarusid seal veel leidub (vt Tabel 12). Haapsalu linna arengukava kohaselt on Haapsalu Linnavalitsuse eesmärk taotleda Valgevälja karjääri kinnistu riigi omandist munitsipaalomandisse ja rajada sinna avalik supluskoht." Selgitame, et Valgevälja liivakarjääri alal kehtib kuni 30.09.2027 kaevandamisluba nr L.MK/322407, loa omaja Maanteeamet, karjääris on arvel ehitusliiva 80,5 tuh m m3 ja täiteliiva 94,1 tuh m m3. Maa munitsipaalomandisse andmist saab kaaluda peale karjääri ammendumist ja korrastamise lõpetamist.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel.
		Avalikustamine, 10.08.2021 nr 6 3/21/11359 3	Valgevälja liivamaardla (registrikaart nr 899) ala on tegelikkuses väiksem kui veebikaardil ja joonistel kujutatud. Ekslikult on maardla piir märgitud suuremal alal asuva mäeeraldise teenindusmaa ulatuses. Palume mäeeraldise teenindusmaa piiri kasutada mäetööstusmaa juhtotstarbe määramisel, kuid maardla piiri palume korrigeerida ning lähtuda seejuures Maa-ametist saadud ajakohastest piiridest. Ajakohaste andmete saamiseks on võimalus kasutada WFS-teenust aadressil https://teenus.maaamet.ee/ows/maardlad?service=WFS&version=1.1.0&request=GetCapabilities või küsida andmete väljavõtte GIS-failidena.	Korrigeerime üldplaneeringu jooniseid.
			KSH aruande eelnõu peatükis 7.8. <i>Mõju maavaradele ja maardlatele</i> on kirjeldatud, et Haapsalu linna üldplaneeringuga ei määrata eraldi mäetööstusmaa juhtotstarvet. Üldplaneeringu veebikaardi ja jooniste kohaselt on mäetööstusmaa ala asemel määratud mäeeraldistele ja nende teenindusmaadele tootmise maa-ala, seejuures ei ole	Alale tootmise maa-ala määramine võimaldab ala kasutuselevõttu muul otstarbel kui mäetööstus ka pärast selle tegevuse lõppu. Üldplaneering kehtestatakse 10-15 aastaks ning tootmise maa-ala määramine ei halvenda ligipääsu maavarale. Annab see aga

			kõikide mäeeraldiste ja nende teenindusmaade ulatuses tootmise maa-ala märgitud. Selgitame, et korrektne on kasutada mõistet mäetööstusmaa, mitte tootmise maa-ala, kuna tootmise maa-alal on seletuskirja peatüki 2.5.5. <i>Tootmise maa-ala</i> järgi lubatud ka hooned ja rajatised, mis mäetööstusmaal, mis on maardla ala, ei ole lubatud. Lisaks märgime, et tootmise maa-ala on märgitud Pusku lubjakivikarjääri (loa nr LMKL-004; loa omaja OÜ Ungru Paekivi) mäeeraldise teenindusmaast suuremal alal. Tagamaks maavarale juurdepääsu ja kaevandamisväärsuse säilimist palume veebikaardil ning joonisel <i>Maakasutus</i> märkida kõigile kehtiva loaga mäeeraldistele ja nende teenindusmaadele mäetööstusmaa juhtotstarve (vajadusel lisada turbatööstusmaa juhtotstarve) ning käsitleda seda eraldi nagu on tehtud seletuskirja lisas 1 <i>Juhtotstarvete ja sihtotstarvete seoste tabel</i>.	alale pikas perspektiivis mitmekülgsema kasutuse.
			Seletuskirja lisa 1 <i>Juhtotstarvete ja sihtotstarvete seoste tabel</i>/kohaselt on mäetööstuse maa-alal kavandatava sihtotstarbena lubatud teiste seas tootmismaa, transpordimaa, jäätmeoidla maa. Selgitame, et mäetööstusmaa juhtotstarve on seotud kehtiva maavara kaevandamise loaga, mistõttu nendel aladel toimub maavara kaevandamine. Tööde ohutuse, maavara kaevandamisväärsuse säilimise ja maavarale juurdepääsu tagamiseks samaaegselt teisi tegevusi kaevandamisega samale alale ei ole võimalik lubada. Kaevandamiseks vajalike hoonete ja teede rajamine on lubatud mäetööstusmaa sihtotstarbe korral. Maakasutuse muutust transpordimaaks, jäätmeoidlaks või muuks tootmiseks ja sihtotstarbe muutmist saab kavandada alles kaevandamise lõpu perioodil seoses mäeeraldise ja selle teenindusmaa korrastamisega. Kui korrastamisega veel alustatud ei ole, kuna toimub veel aktiivne maavara väljamine, siis teiste lisas 1 märgitud sihtotstarvete mäetööstusmaale määramine takistab maavarale juurdepääsu ja maavara kaevandamisväärsust. Palume lisas 1 eemaldada tootmismaa, transpordimaa, jäätmeoidla maa sihtotstarbed mäetööstusmaa alal lubatud	Selgitame, et kõrvalotstarbed on lubatud üksnes juhul kui need ei kahjusta juhtotstarbe elluviimist. Küll aga annab see võimaluse ala kasutada muul otstarbel kui mäetööstuslik tegevus. Meie hinnangul ei kahjusta see maavaravaru kättesaadavust.

			sihtotstarvete loetelust või alternatiivselt palume üldplaneeringusse lisada tingimused, et: a) tootmismaa, transpordimaa, jäätmeoidla maa sihtotstarbe määramine mäetööstusmaa-alale on võimalik vaid peale maavara ammendumist või kui selleks on saadud MaaPS alusel muu sisuga kooskõlastus või luba. Käesoleva üldplaneeringuga sellist luba ei ole antud; b) kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldise ja selle teenindusmaa alale mäetööstusmaast erineva sihtotstarbe määramine eeldab kokkulepet kaevandamisloa omajaga.	
			Seletuskirja peatükis 2.2. <i>Hajaasustusala</i> on hajaasustuslal kehtivate tingimuste loetelus toodud (tsiteerin): „Väärtuslikel maastikel ja rohevõrgustiku tuumaladel tuleb 70% katastriüksuse territooriumist säilitada loodusliku alana.“ Märkime, et üldplaneeringu veebikaardi ja jooniste kohaselt asuvad hajaasustusaladel, väärtuslikel maastikel ja rohevõrgustikel ka maardlad, mäeeraldised ja nende teenindusmaad, kus ei ole võimalik loodusliku ala säilitamine, kui samal alal toimub maavara kaevandamine. Tagamaks maavarale juurdepääsu ja kaevandamisväärsuse säilimist palume tingimust täpsustada, et vastav nõue ei kehti aladel, kuhu on antud keskkonnaluba maavara kaevandamiseks.	Ettepanekuga on üldplaneeringu koostamisel arvestatud.
			Seletuskirja peatükis 2.2. <i>Hajaasustusala</i> on hajaasustuslalkehtivate tingimuste loetelus toodud (tsiteerin): „Kasutusest väljas oleva äri-ja tootmisala võib sobivate tingimuste korral täiendavalt kasutusele võtta ka muul otstarbel, nt elamu-, ühiskondliku hoone-või puhkealana, arvestades vastavate otstarvetega seotud tingimusi (vt jao-tis 2.5) ja otstarvete omavahelisi seoseid.“ Joonistel on märgitud maardlatega kattuvatele aladele tootmise maa-ala. Palume kehtivate lubadega mäeeraldistele ja nende teenindusmaadele märkida juhtotstarbeks mäetööstus-maa ning seletuskirjas selgitada, et nimetatud tootmis-alade, mis asuvad maardlatel, muul otstarbel kasutusele võtmine saab toimuda vaid pärast maavara	Üldplaneeringuga määratud juhtotstarve määrab ala kasutuse tulevikus. Üldplaneering kehtestatakse 10-15 aastaks. Kui alal mäetööstuslik funktsioon lõpeb, on mõistlik ala kasutusele võtta muul otstarbel. Seetõttu on üldplaneeringus ka vastav tingimus määratud. Ala senist kasutust see ei piira.

			ammendumist, kui ei ole saadud MaaPS alusel muu sisuga kooskõlastust või luba.	
			Veebikaardi ja joonise <i>Väärtused ja piirangud</i> kohaselt kattuvad maardlad väärtusliku maastiku alaga. Seletuskirja peatükis 2.3. <i>Detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ja juhud</i> on üheks detailplaneeringu koostamise kohustusega juhuks märgitud (tsiteerin): „Väärtuslike maastike (vt jaotis 4.2.4) ning võimalike konfliktalade (uute hoonestusalade, maakasutuse muutmise kavade, tuulikute (va jaotises 4.2.8 kirjeldatud mikrotootmise tarbeks rajatavad tuulikud) ja teiste maastikul domineerima jäävate objektide arendamise suunamiseks.“ Selgitame, et katastriüksusele, millele on välja antud maavara kaevandamise luba, määratakse kaevandamisloast tulenev mäetööstusmaa või turbatööstusmaa sihtotstarve. Detailplaneeringu koostamist ei nõua sellises olukorras ükski õigusakt. Detailplaneeringu koostamine oleks dubleeriv menetlus kaevandamisloa taotlemise ja andmise menetlusele, mis on samuti avalik menetlus. Tagamaks maavarale juurdepääsu osas olemasoleva olukorra säilimist palume üldplaneeringu seletuskirjas täpsustada, et detailplaneeringu koostamise kohustus ei laiene juhtudele ega aladele, kuhu on antud või taotletakse maavara kaevandamiseks luba.	Korrigeerime vajadusel üldplaneeringu jooniseid. Märgime, et üldplaneeringuga ei looda tingimusi tagasiulatavalt. Selgitame veel, et detailplaneeringu koostamine ei ole meie hinnangul dubleeriv kohustus kaevandamisloale, kuna kaevandamisloaga ei looda alale ruumilist terviklahendust vaid antakse luba kaevandamiseks ning sätestatakse selleks tingimused.
			Seletuskirja peatükis 2.5.10. <i>Puhke ja looduslik maa-ala</i> on kirjeldatud, et puhke-ja looduslikud maa-alad on ette nähtud säilitada looduslikuna, kus on lubatud tervise-ja matkarajad ning neid teenindavad väikesemahulised hooned, sh kioskid, tualetid, puhkamise maa-ala teenindavad väikeehitised, sh viidad, laudteed, pingid, prügikastid, vaatlustornid, parklad, kuni 20 m² suurused looduskeskonda sobituvad väikehooned jne. Puhke ja loodusliku maa-alal kehtivate tingimuste all on märgitud (tsiteerin): „Tagada kõrghaljastuse või metsa säilimine. Raiete kaevandamisel peab säilima ala puhke-ja loodusväärtus.“ KSH aruande eelnõu peatükis <i>Kokkuvõte</i> on kirjeldatud (tsiteerin): „Valgevälja liivakarjääri mäeeraldisele on ÜP-ga ette nähtud puhke-ja loodusliku maa-ala juhtotstarve.	Üldplaneeringu sõnastus ei vähenda maavara kättesaadavust. Seletuskirja sõnastust ei muudeta.

			Kuna mäeeraldisel on kehtiv kaevandamisluba, saab tuleb arvestada, et see saab realiseeruda pärast kaevandamisloa kehtivuse lõppu või pärast loa kehtetuks tunnistamist. Kui maavara ei ole selleks ajaks ammendunud, siis puhkealana on võimalik ala kasutada ka viisil, kus see ei ohusta maavara kaevandamisväärsena säilimist ja juurdepääsu maavarale." Sama mõtte leiab ka KSH peatükist 7.8. <i>Mõju maavaradele ja maardlatele</i>. Üldplaneeringu jooniste kohaselt asub puhke ja looduslik maa-ala Valgevälja liivamaardlal (registrikaart nr 899) ning Valgevälja liivakarjääri (loa nr L.MK/322407; loa omaja AS TREV-2 Grupp) mäeeraldisel ja selle teenindusmaal. Selgitame, et maardlatega kattuvat aladel on ehitusseadustiku mõistes püsiva iseloomuga ehitiste rajamine võimalik vaid peale maavara ammendumist, kui ei ole MaaPS alusel saadud muu sisuga kooskõlastust või luba. Lisaks ei ole aladel, kuhu on väljastatud maavara kaevandamiseks keskkonnaluba, võimalik kõrghaljastust ja metsa säilitada. Palume lähtuvalt eeltoodust üldplaneeringu seletuskirja täpsustada, kuna täpsustamata jätmise korral ei ole tagatud maavarale juurdepääs ega kaevandamisväärsena säilimine ja planeering on vastuolus MaaPS §-ga 14.	
			Veebikaardi ning jooniste kohaselt jäävad maardlad rohevõrgustiku alale. Seletuskirja peatükis 3.2.3. <i>Rohevõrgustik</i> on rohevõrgustiku alal kehtiva üldtingimusena toodud (tsiteerin): „Kõik tegevused tuleb kavandada selliselt, et rohevõrgustik jääb toimima. Vajalik on säilitada ja parandada võrgustiku terviklikkust, sidusust ja vältida looduslike alade killustamist“ ning „Rohevõrgustikul paikneva maakasutuse otstarvet ja üldplaneeringu kohast juhtotsarvet üldjuhul ei muudeta. Juhul kui on vajadus otstarvet muuta, peab kavandatav tegevus sobituma rohevõrgustikku ning selle toimimist mitte kahjustama.“ ja „Rohevõrgustiku tugevdamiseks säilitada põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad, kuna metsaalad on olulise tähtsusega ökoloogilistes protsessides ja inimese kultuurilises taustas ning elulaadis.“ ning „Ojade, jõgede ja järvede kaldad tuleb rohevõrgustiku alal säilitada võimalikult looduslikuna, et tagada bioloogiliselt mitmekesise	Täpsustame seletuskirja sõnastust.

		ökotoni olemasolu ja säilitada seisu- ja vooluveekogude tähtsus ökoloogiliste koridoridena. Veekogude kallaste hooldamine ja kasutamine peab olema selline, et see muudaks võimalikult vähe veekogude looduslikku seisundit. Veekogude kuju (voolusängi) muutmine (lihtsustamine) vähendab enamasti nende ökoloogilist tähtsust rohevõrgustiku osana." Ja „Rohevõrgustiku konfliktikohtades (nt kavandataval Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteel või Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla maanteel) on oluline rakendada meetmeid, et tagada rohevõrgustiku toimimine. Oluline on säilitada looduslikku taimkatet kogu rohekoridori ulatuses. Maanteetrassi või muu konfliktala lõikumisel rohevõrgustikuga tuleb rakendada erimeetmeid. Näiteks paigaldada alale kiirusepiirangud, hoiatavad liikluskorraldusvahendid vms. Loomade sõiduteele sattumise vältimiseks rajada nt võrkaed, ökodukt, ulukitunnel, truubid vms." Rohevõrgustiku tugialal kehtiva tingimusena on toodud (tsiteerin): „Olemasolevate karjäärade kasutamine jätkub kavandatud ulatuses nende ammendumiseni. Kaevandamistegevuse lõpetamise järel tuleb alad korrastada ja kujundada rohealadeks." Selgitame, et kaevandamise alustamiseks on vaja mets raadata, maakasutuse sihtotstarve muuta mäetööstusmaaks ning kaevandamisel ei pruugi olla veekogude kallaste kuju säilitamine võimalik. Maa-amet ei nõustu rohevõrgustiku alal tingimustega, mis halvendavad maavara kaevandamisväärsena säilimise ning maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda ja on vastuolus MaaPS §-ga 14. Lisaks märgime, et kaevandatud alade korrastamine toimub vastavalt korrastamistingimustele koostatud korrastamisprojektile, korrastamise suund määratakse keskkonnaloas. Võimalikud on ka muud kaevandatud maa edasise kasutamise otstarbed peale seletuskirjas nimetatud rohealade või KSH aruande eelnõupeatükis 9.8. Maardlate ja maavarade kaitse viidatud põllu-, metsamaa, puhkeala või ehitusala. Kohalik omavalitsus saab anda arvamuse kaevandatud ala korrastamise suuna suhtes kaevandamisloa andmisele arvamuse esitamise osana. Ka korrastamistingimuste kohta küsib loa andja kohaliku omavalitsuse arvamust. Palume seletuskirja ja KSH aruande eelnõud lähtuvalt eeltoodust	
--	--	--	--

			korrigeerida nii, et maavara kaevandamisväärsena säilimise ning maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ei halvene. Maa-amet nõustub, kui üldplaneeringu seletuskirjas kirjeldatakse, et „Maardlate kasutuselevõtul võimalusel vältida alasid, mis asuvad rohevõrgustikus. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt kaaluda kaasnevaid mõjusid rohevõrgustikule ja kavandada negatiivseid mõjusid leevendavad meetmed. Rohevõrgustiku säilimise vajadusega tuleb arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel.”	
			Veebikaardi ning joonise <i>Väärtused ja piirangud</i> kohaselt jäävad maardlad väärtusliku maastiku alale. Seletuskirja peatükis 3.2.4. <i>Väärtuslikud maastikud</i> on väärtuslike maastike säilitamise ja väärtuste suurendamise üldtingimusena märgitud (tsiteerin): „Maardlate kasutuselevõtul vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel maastikel. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt kaaluda kaasnevaid mõjusid väärtuslikele maastikukomponentidele ja kavandada negatiivseid mõjusid leevendavad meetmed. Väärtusliku maastiku väärtuste säilimise vajadusega arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel.” Palume seletuskirjas täpsustada, et maardlate kasutuselevõtul võimalusel vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel maastikel.	Täpsustame seletuskirja sõnastust.
			Veebikaardi ning joonise <i>Väärtused ja piirangud</i> kohaselt jäävad maardlad väärtuslikule põllumajandusmaale. Seletuskirja peatükis 3.2.5. <i>Väärtuslikud põllumajandusmaad</i> on väärtuslikule põllumajandusmaale kehtiva tingimusena kirjeldatud (tsiteerin): „Põldude läheduses olev looduslik taimkate, samuti üksikud puud ja puude grupid põldudel, hekid, metsaribad tuleb üldjuhul säilitada. Sellised loodusliku taimestikuga kaetud alad võimaldavad suurendada	Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja Ungru-Sepaküla maardlale jääva väärtusliku põllumajandusmaa eritingimusega – antud alal tuleb põllumajandusliku tegevuse realiseerimisel arvestada maavaravaru kasutuselevõtu võimalustega.

		põllumajanduspiirkondade bioloogilist mitmekesisust ja moodustavad kohaliku tasandi rohevõrgustiku. Nende alade metsastamine vms maastiku avatust kaotav tegevus peab olema põhjendatud ja läbi kaalutud." Sarnase mõtte leiab ka KSH aruande peatükist 9.9. <i>Väärtusliku põllumajandusmaa kaitse</i>. Palume loodusliku taimestikuga kaetud alade säilitamist käsitleda selgemalt soovitusena, nagu seda on tehtud KSH aruande eelnõu peatükis 7.9. <i>Mõju väärtuslikule põllumajandusmaale</i>. Lisaks on KSH aruande peatükis 9.9. <i>Väärtusliku põllumajandusmaa kaitsemärgitud</i> (tsiteerin): „Väärtusliku põllumajandusmaa alale ei tohi lubada muid tegevusi. Kaaluda võib seda vaid väga põhjendatud vajadusel, nt kui tegevuseks on ülekaalukas avalik huvi (oluline taristuobjekt) või on see vajalik konkreetse põllumajandusmaa majandamisega seoses ning kui selleks ei leidu ühtegi teist mõistlikku alternatiivi. Muu maakasutuse kavandamisel tuleb see planeerida selliselt, et see ei põhjusta massiivide põhjendamatu killustamist ning mõju väärtuslikule põllumajandusmaale on võimalikult minimaalne." Sarnase mõtte väljendiga „üldjuhul üksnes“ leiab ka seletuskirja peatükist 3.2.5. <i>Väärtuslikud põllumajandusmaad</i>. Palume sõnastada punkt ümber nii, et oleks selgelt aru saada, et kaalutlusotsuse tulemusena on siiski muud tegevused, sh kaevandamine väärtuslikul põllumajandusmaal võimalik. Käesolev sõnastus viitab pigem keelule, mis takistab maavarale juurdepääsu ning on seega vastuolus MaaPS §-ga 14.	
		Seletuskirja peatükis 3.2.6. <i>Maavarad</i> on märgitud (tsiteerin): „Üldplaneeringu väärtuste ja piirangute kaardil on esitatud maardlate ja mäeeraldiste paiknemine, kus on võimalik geoloogiliste uuringute läbiviimine arvestades üldplaneeringus toodud tingimusi." Täpsustame, et joonisel <i>Väärtused ja piirangud</i> on märgitud vaid maardlad, mäeeraldisi mitte. Lisaks selgitame, et geoloogiliste uuringute läbiviimine on võimalik kõikjal, kuhu on selleks antud vastav luba, mitte ainult joonisel kujutatud aladel. MaaPS sätestab, et geoloogiline uuring on lubatud geoloogilise uuringu loa alusel, välja arvatud kaevandamisloa alusel	Korrigeerime üldplaneeringu seletuskirja.

			mäeeraldise piires tehtav geoloogiline uuring ja selline geoloogiline uuring, kus välitöid ei ole kavandatud või need piirduvad looduslike või tehispaljandite kirjeldamisega ning kivimi uurimiseks paljandist või puursüdamikust võetud kivimi tükkide või maapinnalt kivististe kogumisega. Tagamaks juurdepääsu maavarale ja hoidumaks vastuolust MaaPS-ga palume seletuskirjas mitte piirata geoloogiliste uuringute tegemist maardlate ja mäeeraldiste aladega. Lisaks märgime, et tingimused geoloogiliste uuringute läbiviimiseks annab Keskkonnaamet. Geoloogiliste uuringute käigus kaevandite ja puuraukude rajamisel mõjutatakse keskkonda väikesel alal. Seletuskirjas olev sõnastus on piirava tähendusega ja halvendab maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda ning on seega vastuolus MaaPS §-ga 14. Palume seletuskirja korrigeerida.	
			Seletuskirja peatükis 3.2.6. <i>Maavarad</i> on maavaradega arvestamise tingimusena toodud (tsiteerin): „Kasutusele võetud maardlates tuleb varud maksimaalselt ammen-dada ning alad majandustegevuse lõppemisel korrastada, et võimaldada maade edasist kasutamist. Karjääri am-mendumisel tuleb koostada korrastamisprojekt ning see kooskõlastada kohaliku omavalitsuse ja Keskkonnametiga ning projekt ette nähtud aja jooksul ka ellu viia. Kaevan-datud maa korrastamisel tuleb tagada, et maa sobiks ümbritsevasse maastikku ega kujutaks oma iseärasuste tõttu ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele“. Sel-gitame, et kohalik omavalitsus saab anda arvamuse kae-vandatud ala korrastamise suuna suhtes kaevandamisloa andmisele arvamuse esitamise osana. Korrastamine toi-mub vastavalt korrastamistingimustele koostatud korras-tamisprojektile, ka korrastamistingimuste kohta küsib loa andja kohaliku omavalitsuse arvamust. Nõusoleku korras-tamisprojekti rakendamiseks annab Keskkonnaamet. Kor-rastamisprojekti kooskõlastamist kohaliku omavalitsusega ei toimu. Palume seletuskirja lähtuvalt eeltoodust täpsus-tada.	Selgitame, et üldplaneeringus on omavalitsu-sega kooskõlastamise vajadus sätestatud justnimelt seetõttu, et seda kohustust mujalt ei tulene, kuid selle otsuse tagajärjed puudu-tavad omavalitsuse haldusterritooriumi ning selle ruumilist arengut.

			Seletuskirja peatükis 3.2.6. <i>Maavarad</i> on maavaradega arvestamise tingimusena toodud (tsiteerin): „Uusi kaevandusi ei rajata elamu-, puhke- ja ühiskondliku objekti ning potentsiaalse turismipiirkonna vahetusse lähedusse.“ Märgime, et uusi kaevandusi saab rajada aladele, kus asub maavara ja kui maavara juhtub olema elamu-, puhke- ja ühiskondliku objekti ning potentsiaalse turismipiirkonna läheduses, siis on võimalik rakendada leevendavaid meetmeid kahjulike keskkonnamõjude vähendamiseks. Lauseline uute kaevanduste rajamise keeld vastavalt aladel on vastuolus MaaPS §-ga 14. Palume seletuskirja lähtuvalt eeltoodust täpsustada. Maa-amet nõustub näiteks, kui üldplaneeringu seletuskirjas kirjeldatakse, et elamu-, puhke- ja ühiskondliku objekti ning potentsiaalse turismipiirkonna vahetus läheduses maavara kaevandamise keskkonnamoju taotluse menetluse käigus tuleb kaaluda kaasnevaid mõjusid eelnimetatud objektidele. Kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel tuleb ette näha negatiivseid mõjusid leevendavad meetmed.	Korrigeerime seletuskirja sõnastust.
			Seletuskirja peatükis 3.2.6. <i>Maavarad</i> on maavaradega arvestamise tingimusena toodud (tsiteerin): „Karjäärade rekultiveerimisel uute tehisveekogude tekkimisel määrata veekogud avalikult kasutatavaks, et kohalikel elanikel oleks takistusteta võimalik neid puhkeotstarbel kasutada.“ KSH aruande eelnõu peatükis 9.7. <i>Pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitse</i> on ühe punktina märgitud (tsiteerin): „Karjäärade rekonstrueerimisel uute tehisveekogude tekkimisel tuleb eelistada veekogude määramist avalikult kasutatavaks, et kohalikel elanikel oleks takistusteta võimalik neid puhkeotstarbel kasutada.“ Palume seletuskirjas ja KSH aruande eelnõus täpsustada, et võimalusel tuleb eelistada ammendatud maardlate aladele puhkeotstarbelise veekogu rajamist. Avalikult kasutatavate puhkeotstarbeliste veekogude rajamine ei saa olla kohustus. Veekogu avalikuks kasutamiseks määramine ning selle puhkeotstarbel kasutamine eeldab kokkulepet maaomanikuga, seejuures asuvad karjäärid ka	Korrigeerime seletuskirja sõnastust.

			eramaadel, kus võidakse kaevandamise järgselt soovida arendada nt kalakasvatust, mitte puhkemajandust. Lisaks märgime, et MaaPS kasutab maa endisel või uuel otstarbel taas kasutuskõlblikuks muutmise tähenduses mõistet „kaevandatud maa korrastamine“, mistõttu teeme ettepaneku üldplaneeringus ja KSH aruandes kasutada väljendit „korrastamine“, mitte „rekultiveerimine“ või „rekonstureerimine“.	
			Joonise <i>Väärtused ja piirangud</i> kohaselt jääb Pusku lubjakivimaardlale (registrikaart nr 237) ning Pusku lubjakivikarjääri (loa nr LMKL-004; loa omaja OÜ Ungru Paekivi) mäeeraldisele ja selle teenindusmaale ilusa vaatega koht. Seletuskirja peatükis 3.2.8. <i>Ilusa vaatega kohad</i> on ilusa vaatega kohtadele kehtiva tingimusena toodud (tsiteerin): „Kavandada ilusa vaatega kohtadesse puhketaristu, nt puhkekoha, lõkkeplatsi, piknikukoha vms näol“ ning „Korrastada ja täiendada järjepidevalt viidasüsteemi ilusate vaadetega kohtadele.“ Selgitame, et maardlatel tuleb puhketaristu rajamiseks saada MaaPS alusel luba ja mäeeraldistel ning nende teenindusmaadel ei ole võimalik puhketaristut ning viidasüsteemi rajada kuni maavara ei ole antud alal ammendunud ja puhketaristu ning viidasüsteemi rajamisega on nõustunud kaevandamisloa omaja. Palume seletuskirja täpsustada.	Üldplaneeringuga määratakse maa-aladele tuleviku kasutussuunad. Viidatud puhketaristu kavandaja on omavalitsus, kes hoolitseb selle eest, et vastav taristu ei satuks konflikti muude maa-alal aset leidvate tegevustega.
			KSH aruande eelnõu peatükis 7.1.4. <i>Mõju kaitsealustele liikidele ja kivististele</i> on <i>Mõju kivististele</i> alapeatükis märgitud (tsiteerin): „Puuduvad suuremad aluspõhjalased paljandid, samuti pole alal lubjakivikarjääre.“ Märgime, et planeeringu alale jäävad kaks lubjakivikarjääri –Pusku lubjakivikarjäär (loa nr LMKL-004; loa omaja OÜ Ungru Paekivi) ja Sepaküla (loa nr KMIN-024; loa omaja OÜ Ungru Paekivi) ning palume KSH aruannet täpsustada.	Korrigeerime KSH aruannet.
			KSH aruande eelnõu peatükis 7.8. <i>Mõju maavaradele ja maardlatele</i> on kirjeldatud, et Haapsalu linnas leidub maavaradest ehituslubjakivi, meremuda, kruusa, liiva ja savi ning neist kaevandatakse ehituslubjakivi ja meremuda. Täpsustame, et maavaradest leidub Haapsalu linna	Korrigeerime KSH aruannet.

			territooriumil lubjakivi, meremuda, savi ja liiva ning kaevandatakse lubjakivi, meremuda ja liiva. Samas peatükis on tabelis 8 märgitud maardla nimeks Haapsalu ravimudamaardla, kuid õige nimetus on Haapsalu meremudamaardla. Palume korrigeerida.	
			KSH aruande eelnõupeatükis 9.8. <i>Maardlate ja maavarade kaitse</i> on märgitud (tsiteerin): „Maardlate kasutuselevõtul tuleb vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel ning üldjuhul väärtuslikel maastikel ja rohevõrgustiku aladel. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt kaaluda kaasnevaid mõjusid väärtuslikele maastikukomponentidele.” Ning „Turba kaevandamiseks tuleb eelistada juba kuivendusest rikutud alasid (vastavalt maapõueseadusele on turba kaevandamiseks lubatud kaevandamis-luba taotleda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal189).” Palume kasutada „tuleb vältida” või „tuleb eelistada” asemel väljendeid „võimalusel vältida” ja „võimaluseleelistada”.	Korrigeerime KSH aruannet.
			KSH aruande eelnõu peatükis 9.13.2. <i>Raudtee</i> on märgitud (tsiteerin): „Hoiduda tuleb raudtee kaitsevööndist väljaspool metsa raadamisest ja maakasutuse muutmisest.” Selgusetuks jääb kui kaugemale vastavat nõuet on mõeldud rakendada. Sõnastuse alusel kehtib vastav nõue kogu üldplaneeringu territooriumil. Selgitame, et üldplaneeringu territooriumile jäävad mitmed maardlad ning maa-vara kaevandamiseks maardlate aladel on vaja maa sihtotstarve muuta mäetööstusmaaks ning mets raadada. Palume KSH aruannet korrigeerida.	Korrigeerime KSH aruannet.
9	PÕLLUMAJANDUS- ja TOIDUAMET	10.08.2022 nr 6.2- 1/6239-2	Põllumajandus- ja Toiduameti Lääne regiooni Haapsalu esindus on tutvunud Haapsalu Linna üldplaneeringu 2030+ eskiisile esitatud ettepanekutega. Haapsalu Linna üldplaneeringu koostöötabelist riigiasutused ja omavalitsused ei leidnud Põllumajandus- ja Toiduameti (alates 01.01.2021 Põllumajandus- ja	Ettepanekuid on teadmiseks võetud ja nendega on arvestatud üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse dokumendis kui ka üldplaneeringu eelnõu koostamisel.

		Toiduamet; endise nimega Põllumajandusamet) ettepanekuid. Põllumajandusametile (edaspidi PMA) on saadetud Haapsalu linna üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele kiri nr 6-1/50/18-58 kuupäevaga 21.08.2019, millele on PMA dokumendihaldussüsteemist on saadetud 03.09.2019 vastuskiri nr 14.5-1/1477-1. Palume lisada PMA arvamused Haapsalu Linna üldplaneeringu koostöötabelisse. Põllumajandusamet (PMA) lähtub ettepanekute tegemisel maaparandusseadusest. Üldplaneeringu lähteseisukohtades kajastab maaparandussüsteeme peatükk 4 „Maaparandussüsteemide asukohta ja nendest tekkivate kitsenduste määramine“. Selles peatükis on kavandatud käsitleda ka teemasid, mis on küll seotud maa kuivendamisega, kuid ei ole seotud maaparandussüsteemidega. Soovitame teemasid: Herjava suvilate piirkonna kuivendussüsteemide korrastamise põhimõtete määramine; Haapsalu linna ja Uuemõisa aleviku sadevete kanalisatsiooni kavandamise põhimõtete määramine käsitleda mõnes teises peatükis. Maaparandussüsteem on rajatud eesmärgiga suurendada maatulundusmaa viljelusväärtust. Maaparandussüsteem võib paikneda ka muu sihtotstarbega maal, kui see on vajalik maatulundusmaal paikneva reguleeriva võrgu toimimiseks. Suvilate piirkonna kuivendussüsteemid täidavad muid eesmärgi ja kui need kuivendussüsteemid ei ole vajalikud suvilate piirkonnast väljaspool maatulundusmaal paikneva maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu toimimiseks, siis ei ole need ka maaparandussüsteemi osad. Samuti tuleb uute elamurajoonide ja arenduste rajamisel arvestada asjaoluga, et kunagi põllumaa kuivenduseks projekteeritud kuivendussüsteemid (kraavkuivendus ja drenaažkuivendus) pidid tagama põllukuivenduse normi, milles oli lubatud kuni seitsme päevane üleujutuse aeg. Põllukuivenduse norm ei taga elamuala piisavat kuivendust, mistõttu tuleb vastavatele aladele elamute planeerimisel projekteerida ja ehitada ümber ka kuivendussüsteemid. Üldplaneeringus käsitletud Haapsalu linna ja Uuemõisa	PMA arvamused Haapsalu linna üldplaneeringu koostöötabelisse lisatud Üldplaneeringu eelnõu avalikustamise järgselt uusi ettepanekuid ei laekunud. Seadusest tulenevad nõuded kehtivad maaparandussüsteemidele üldplaneeringust sõltumata. Põllumajandus- ja Toiduameti info ja ettepanekutega on arvestatud üldplaneeringus järgmiselt: Üldplaneeringus käsitleb maaparandussüsteeme jaotis 4.2.9. Maaparandussüsteemi maa-ala on ala, millel paikneb reguleeriv võrk. Maaparandussüsteemi reguleeriv võrk on veejuhtmete võrk liigvee vastuvõtmiseks või vee jaotamiseks. Maaparandussüsteemidega hõlmatud maa-alal tuleb arvestada maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmetega. Ajakohane maaparandussüsteemide info kajastub vastavas registris. Tingimused maaparandussüsteemide alale on sätestatud järgmiselt: •Ehitustegevuse kavandamine (sh projekteerimistingimused, detailplaneeringud, ehitusload) maaparandussüsteemide maa-alal kooskõlastatakse Põllumajandus- ja Toiduametiga. •Kuivendatud maa-alade kasutamisel tuleb tagada maaparandussüsteemide jätkusuutlik funktsioneerimine. Maaparandussüsteemide seisukorra parandamisel ja hoolduse kavandamisel on soovitatav lähtuda vastava vesikonna maaparandushoiukavast.
--	--	---	---

		aleviku sadevete kanalisatsiooni kavandamise põhimõtete määramine ei ole otseselt seotud maaparandussüsteemidega. Küll aga on vajalik PMA kooskõlastus juhul, kui kogutud sademevett juhitakse maaparandussüsteemi osaks olevasse eesvoolu. Maaparandussüsteemide maa-alad ja eesvoolud on nähtavad Maa-ameti kaardirakenduses Maaparandussüsteemide kaardirakendus (avalik). PMA hinnangul tuleks Haapsalu linna sademevee ja kanalisatsioonisüsteemid projekteerida ülepumpamise võimalusega, et vähendada merevee seisust tulenevat mõju süsteemi toimimisele. PMA jaoks on oluline, et üldplaneeringus on kajastatud olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist tagavad meetmed (sh maaparandussüsteemide terviklikkuse säilitamine) ning ruumilise planeerimise põhimõtted maaparandussüsteemide aladel, kus kavandatakse maa kasutuse muutmist ja ehitusõiguse laiendamist. Maakasutuses on oluline et maaparandussüsteemi maa-alale ei oleks määratud muud juhtfunktsiooni kui põllumajandusmaa (põllukuivendus) või metsamaa (metsakuivendus). Üldplaneeringu koostamisel arvestada alates 01.01.2019 kehtima hakanud uue maaparandusseaduse (eelkõige § 47 – § 54) nõuetega, milleks on eelkõige: 1. Muu ehitise ehitamine ja maaparandussüsteemi või selle eesvoolu kaitselõigu veetaseme reguleerimine Vastavalt MaaParS § 50 lg 1 võib maaparandussüsteemi eesvoolu kaitselõigu veetaseme reguleerida ja maaparandussüsteemi maa-alale ehitada muud ehitist, mis ei ole maaparandussüsteem, vaid PMA loal. Eesvoolu kaitselõik on kuivendussüsteemi suubla osa, mille veetaseme reguleerimine mõjutab maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist. Veetaseme reguleerimiseks mistahes ulatuses on vaja PMA luba. Vastavalt MaaParS § 48 lg 3 maaparandussüsteemi eesvoolu sh kollektoreesvoolu kaitsevööndisse võib muud ehitist ehitada vaid PMA loal. Väikesüsteemi puhul ei ole kooskõlastus vajalik (MaaParS § 50 lg 3). Väikesüsteem on maaparandussüsteem, mis paikneb ühel kinnisasjal või ühe omaniku mitmel kinnisasjal ja mille	•Maavaldaja ei tohi oma tegevusega takistada veevoolu maaparandussüsteemis ega tekitada muu tegevusega kahju teistele maavaldajatele. Kinnistul asuvad kraavid tuleb kinnistu omaniku poolt hoida korras, need puhastada ja võsa eemaldada. •Maaparandussüsteemide registrisse kantud kraavide hooldamisel tuleb järgida õigusaktides toodud nõudeid, registrisse mittekuuluvate kraavide korral tuleb kinnistu omanikul konsulteerida tegevuse osas omavalitsusega. Jaotis 3.2.7. Tingimus väärtuslikule põllumajandusmaale: • Väärtuslikel põllumajandusmaadel tuleb tagada maaparandussüsteemide toimimine. Jaotis 4.1.2. Põhimõtte eratee avalikuks kasutamiseks määramisel: Eratee võib määrata avalikku kasutusse, kui esineb üks või mitu järgnevat asjaolu: ... • tegemist on maaparandussüsteemi teenindamiseks rajatud teega või ühe lõiguga maaparandussüsteemi teenindavast teest. Jaotis 4.2.4. Tingimused sademevee ärajuhtimisele ja selle kavandamisele: •Viia Haapsalu linnastus läbi sademeveekanalisatsiooni mõõdistus ning seisukorra hinnang. •Sademevee ärajuhtimise lahendus tuleb leida igal konkreetsel juhul vastavalt olukorrale, ärajuhitava sademevee kogustele ja piirkonna eripärale. Arvestada tuleb liigniiskete aladega. •Üldplaneeringuga määratud tiheasustusaladel, endistes aiandusühistutes ning uushoonestusaladel on esmatähtis
--	--	---	--

		maa-ala suurus ei ületa 50 hektarit. 2. Lisavee juhtimine maaparandussüsteemi Vastavalt MaaParS § 53 lg 1 võib väljastpoolt maaparandussüsteemi koondatud vett juhtida maaparandussüsteemi vaid PMA loal. Vastavalt MaaParS § 47 lg 5 võib drenaaži maa-alale immutada heitvett vaid PMA loal ja vastavalt § 47 lg 4 võib kuivendusvõrgu maa-alusesse torustikku juhtida heit-, sade- või muud vett vaid PMA loal. Lisavee juhtimisega MPSi-i kaasneb ka kohustus osaleda maaparandussüsteemi hoiukulude katmisel, kui selle maaparandussüsteemi ühis- hoiuks on moodustatud ühistu. 3. Maakasutus Vastavalt MaaParS § 51 lg 1 võib kinnisasja sihtotstarvet muuta ja sellel kinnisasjal maakorraldustoimingut teha vaid PMA kooskõlastuse alusel. Väikesüsteemi puhul ei ole kooskõlastus vajalik (MaaParS § 51 lg 3). Kinnisasja sihtotstarbe muutumisel võib olla vajalik maatulundusmaale jääva reguleeriva võrgu rekonstrueerimine iseseisvalt toimivaks. Kui maaparandussüsteemi iseseisvalt toimivaks ei rekonstrueerita, siis jääb muudetud sihtotstarbega kinnisasjale maaparandushoiu kohustus (MaaParS § 51 lg 5 p 1 ja 2, lg 6). 4. Kinnisasjal maakorraldustoimingu tegemine Vastavalt MaaParS § 51 lg 1 võib kinnisasjal maakorraldustoimingut teha vaid PMA kooskõlastuse alusel. Väikesüsteemi puhul ei ole kooskõlastus vajalik (MaaParS § 51 lg 3). 5. Kinnisasja kasutusotstarbe muutmine Vastavalt MaaParS § 51 lg 2 võib kinnisasja kasutusotstarvet muuta vaid PMA loal. Kinnisasja kasutusotstarbe muutmine on haritava maa või rohumaa muutmine metsamaaks, metsamaa muutmine haritavaks maaks või looduslikuks rohumaks või siis haritavale maale või looduslikule rohumale puittaimedega istanduse rajamine. 6. Poldri kasutamise režiimi muutmine Vastavalt § 47 lg 8 võib poldri kasutamise režiimi muuta vaid PMA loal.	kokku kogutava sademevee hulga piiramine ja võimalusel vähendamine. Selleks tuleb hoiduda kõvakattega, vett mitte läbilaskvate pindade, rajamisest. Kõvakattega pindadega aladel tuleb rakendada tehnilisi lahendusi, mis vähendavad löökoormuseid eesvooludele ning mis tagavad sademevee nõuetekohase kvaliteedi. Võimalusel luua tingimused vee imbumiseks pinnasesse käsitletaval alal ja selle lähiümbruses. •Kui pinnase iseloom, sademevee kvaliteet, õigusaktid ja muud asjaolud seda lubavad, immutatakse sademevesi või vähemalt osa sellest samal alal, kus see tekib. •Planeerimisel ja/või projekteerimisel tuleb iga kinnistu sademeveesüsteem kavandada selliselt, et ei toimuks sademevee valgumist naaberkinnistutele. Selleks tuleb vajadusel planeerida ja projekteerida olusid arvestavad immutuslahendused. •Projekteerimisel arvestada kliimamuutustega kaasnevat prognoosi valingvihmade intensiivsuse suurenemise kohta, et tagada sademeveesüsteemi toimimine ja vähendada üleujutuste mõju erakorraliste ilmastikutingimuste korral. •Kokku kogutud sademevee säästlikul majandamisel on oluline keskkonnasäästlike lahenduste juurutamine – immutamine, kasutamine (nt kastmisveena) ja äravoolu ühtlustamine.
--	--	--	---

		7. Istanduse rajamine Vastavalt MaaParS § 48 lg 4 võib eesvoolu kaitsevööndisse ja vastavalt MaaParS § 47 lg 5 võib drenaaži maa-alale istandust rajada vaid PMA loal. 8. Lõhkamis-, puurimis-, kaeve ja muu selline töö Vastavalt MaaParS § 48 lg 8 võib kollektoreesvoolu kaitsevööndis teha lõhkamis-, puurimis-, kaeve- või muud sellist tööd pinnases vaid PMA loal. 9. Tegevused maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevööndis Uue maaparandusseadusega on kehtestatud maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevöönd (MaaParS § 48), kus tuleb hoiduda tegevustest, mis võivad kahjustada eesvoolu ja sellel paiknevat rajatist, takistada eesvoolu nõuetekohast toimimist või maaparandushoiutöö tegemist. Sealhulgas ei tohi rajada kõrghaljastust, püsivat piirdeaeda, tõkestada juurdepääsu eesvoolule või selle rajatisele. Maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevööndi ulatus on 7 -15 m sõltuvalt sellest, kas eesvool on avatud eesvool või kollektoreesvool, kas avatud eesvool asub tiheasustusalal ja eesvoolu valgala pindalast. Eesvoolu kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord on kehtestatud maaparandusseaduse § 48 lg 11 alusel määrusega nr 64 „Eesvoolu kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord”. Avatud eesvoolu kaitsevööndis ei tohi harida maad lähemal kui üks meeter eesvoolu perest. PMA loata ei tohi eesvoolu kaitsevööndis rajada muud ehitist ega istandust. Kollektoreesvoolu kaitsevööndis ei tohi maakasutus kahjustada kollektorit ega muud drenaaži ega tohi teha lõhkamis-, puurimis-, kaeve- ega muud sellist tööd pinnases. Muu ehitise ja kollektoreesvoolu kaitsevööndi kattumise korral ei tohi kollektoreesvoolu kaitsevööndis teha muu ehitise avariitööd ega plaanilist tööd. Maaparandussüsteemi maa-alale ülal loetletud tegevuste kavandamisel tuleb arvestada kuivendusrajatiste paiknemisega. Selleks küsida eelnevalt drenaaži plaane	
--	--	--	--

			Põllumajandusameti Lääne regiooni Haapsalu esindusest. Haapsalu linna üldplaneeringu LS ja KSH VTK lisa 2 peatükk 15 „Üleujutusohuga alad“ kajastab Haapsalu linna territooriumile jäävaid üleujutusalasid ja üleujutusalade riskipiirkondasid. Põllumajandusamet soovib siinkohal uurida 1970-80ndatel projekteeritud ja osaliselt ka rajatud meetmeid tulvavete ohjamiseks linna läbival Asuküla peakraavil. Nimetatud rajatised on praeguseks amortiseerunud, kuid nende rekonstrueerimine aitaks siseveekogudelt tuleva pinnavee paremale jaotumisele Asuküla pkr ja Ungu oja vahel.	
10	POLITSEI- JA PII-RIVALVEAMET	18.09.2019 nr 1.11-11/549-2	Ettepanekud lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamiskavatsusele puuduvad.	
11	LENNUAMET	03.09.2019 nr 4.6-10/19/3706-2	Palume vastavalt lennundusseaduse § 35 lg 2 ja 4 Kiltsi lennuväljaga seotud planeeringud ja ehitusprojektid Lennuametiga kooskõlastada.	Teeme üldplaneeringu koostamise käigus koostööd Lennuametiga.
12	MUINSUSKAITSE-AMET	01.10.2019 nr 1.1-7/2155-1	Haapsalu linna üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada riikliku kaitse all olevate kultuurimälestiste ja nende kaitsevöönditega. Mälestiste nimekiri on kättesaadav Kultuurimälestiste registris (www.register.muinas.ee), millel on olemas riskisutus Maa-ameti põhikaardiga – mälestiste ja nende kaitsevööndite täpne paiknemine on näha Maa-ameti põhikaardi kultuuriväärtuste kaardikihil. Muinsuskaitse põhimõtted on välja toodud Muinsuskaitseaduse (MuKS) § 3 ja kaitsevööndi eesmärgid § 14. Mälestiste piiride kohta tekkivate küsimuste korral palume ühendust võtta Muinsuskaitseameti kartograafianõuniku.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel.
			Riikliku kaitse all olevaid kultuurimälestisi tuleb käsitleda üldplaneeringu seletuskirjas eraldi peatükina. Muinsuskaitseamet soovib käsitleda üldplaneeringu seletuskirjas kultuurimälestisi tabeli vormis või nimekirjana (vt lisa nr	Kultuurimälestiste kasutuses hoidmine ja kasutuseeta kultuurimälestistele funktsiooni leidmine on kindlasti ka Haapsalu linna üldplaneeringu ülesanne. Märkime, et

		1), kus hinnatakse mälestise tehnilist seisundit, kasutusfunktsiooni, leevendusi ja kavandatavad tegevusi, jm. Mälestised näitavad piirkonna ning kultuurmaastiku ajaloolist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avalike huvidega. Mälestiste kasutuses hoidmine ja kasutusest mälestistele funktsiooni leidmine peab olema linna üldplaneeringus käsitletav teema. Korrastatud ja hoitud kultuuriväärtused loovad elamisväärsema ja atraktiivsema elukeskkonna, mis aitab kaasa elukvaliteedi tõusule, loob töökohti, elavdab majandust ja kasvatab piirkonna konkurentsivõimet. Üldplaneeringu kaartidel tuleb tähistada maa-alalised mälestised alana, üksikmälestis näidata punktina. Kaardimaterjali väljatrukil võivad mälestised olla tähistatud eris- tuva leppemärgiga.	üldplaneeringuga kavandatakse tuleviku arenguid, mitte ei fikseerita olemasolevat olukorda. Sellest tulenevalt ei fikseeri me üldplaneeringus eksisteerivate kultuurimälestiste nimekirju, vaid võtame need aluseks üldplaneeringu lahenduse koostamisel, sh arvestame kultuurimälestistega teiste arengute kavandamisel, seame maakasutus- ja ehitustingimusi, mis võimaldaksid kultuurimälestisi kasutuses hoida või näeme ette meetmeid kasutusest kultuurimälestistele funktsiooni leidmiseks, kui kultuurimälestised omavad mõju valla ruumis.
		Haapsalu linna territooriumil on riikliku kaitse all 46 ehitismälestist, 39 arheoloogiamälestist ja 22 ajaloomälestist. Kultuurimälestiste nimekiri on lisatud tabelina (lisa 2). Lisaks eelnimetatud mälestistele, asub planeeritaval alal Haapsalu vanalinna muinsuskaitseala, mistõttu tuleb koostada üldplaneeringu muinsuskaitse eritingimused vastavalt kultuuriministri 24. 04. 2019 määrusele nr 15 § 2 (2): Üldplaneeringu eritingimused koostatakse, kui planeeritaval maa-alal asub muinsuskaitseala või selle kaitsevöönd. Muinsuskaitseametiga kooskõlastatult ei pea eritingimusi koostama juhul, kui kavandatav tegevus ei muuda oluliselt väljakujunenud ruumilist olukorda või muinsuskaitseala säilimist ja vaadeldavust. Muinsuskaitseamet peab eritingimuste koostamist vajalikuks, sest pole teada, kuidas väljakujunenud olukorda muuta soovitakse. Haapsalu vanalinna muinsuskaitsealal tuleb linna planeerimisel ja projekteerimisel arvestada nii linnamüüri kui ka avalikkusele suunatud hoonete ja ruumidega (raekoda, tollihoone, apteek, kirikud ja kalmistud). Muuhulgas	Arvestame märkusega üldplaneeringu koostamisel. Haapsalu linna üldplaneeringu koostamise käigus koostatakse Haapsalu vanalinna muinsuskaitse eritingimused, mida võetakse arvesse linna ruumilise arengu kavandamisel ning maaksutus- ja ehitustingimuste määramisel. Haapsalu vanalinna ning selle kontaktvööndi ruumilise arengu kavandamisel teeme koostööd Muinsuskaitseameti ja ka SA-ga Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid. Viimased on lisatud ka kaasatavate tabelisse.

			arvestada vanema kihistusega näiteks kommunikatsioonitrasside rajamisel ning võimalusel kasutada vanu trasse uute planeerimise asemel. Kaevetöödel keskaegsete hoonete ja kivehitiste piirkonnas tuleb uued kaevetööd planeerida lahtise kaevega ning tagada arheoloogilised uuringud. Samuti tuleb arvestada ka välja tulnud müüride (sh linnamüüri) säilitamise ja nende eksponeerimise ning markeerimisega. Haapsalu vanalinna planeeringute koostamise käigus konsulteerida parimate võimalike lahenduste osas lisaks Muinsuskaitseametile ka Haapsalu ja Läänemaa Muuseumide sihtasutuse kui Haapsalu ajaloo uurimise keskusega.	
			Kaitse all olevatest arheoloogiamälestistest enamiku (15) moodustavad asulakohad, millest suurem osa paikneb tänapäeva külade vahetus läheduses või nende tuumikaladel. Lisaks sellele on teada 11 matmispaika (kalmistut või kivikalmet), 11 kultuspaika (ohverdamiskohad, ohvriallikas Laheva külas, ohvri- ja kultusekivid ning rahvapärismusega seotud kivi Panga külas) ja linnus „Tubrilinn“ Saanika külas. Arheoloogiamälestised paiknevad Haapsalu linna haldusterritooriumil asuvates maapiirkondades ja külades, välja arvatud Jaani kiriku kirikuaed, mis asub Haapsalu vanalinna muinsuskaitsealal. Muinsuskaitseametile on Haapsalu linnas teada lisaks riigi kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele infot mitmete võimalike asulakohtade, matmis- ja muude arheoloogiliste leiupaikade ning looduslike pühapaikade kohta, millest 13 muistist (asulakohad Emuvere, Vätse, Puiatu, Saanika, Vilula, Puise, Üsse ja Jõõdre külades, kultusekivi Suure-Ahli külas, ohvrikivi Mäekülas, kivikalme Nõmme külas ning kalmistu Puise külas) on võetud arvele. Kõiki varasemaid teateid kontrollitakse ning säilimise korral algatatakse nende mälestiseks või arheoloogiliseks leiukohaks tunnistamise menetlust. Kuna teadete kontrollimine on aeganõudev tegevus, siis Muinsuskaitseamet palub arheoloogiapärandi säilimise tagamise nimel meiega eelnevalt konsulteerida, kui Haapsalu linnas kavandatakse suuremaid maastikku muutvaid rajatisi, sh teed, karjäärid vms.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel arvestades objektidest tulenevat mõju ruumile ning üldplaneeringu täpsusastet. Üldplaneeringu koostamisel teeme kindlasti koostööd Muinsuskaitseametiga nii kaitse all olevate kultuuriväärtuslike objektide kui ka teadaolevate võimalike arheoloogiliselt väärtuslike alade kasutustingimuste määramisel või nendega arvestamisel.

		Arheoloogiapärandi seisundit ja säilimist mõjutab senise maakasutuse muutmine, eeskätt ehitus-, kaev- või muu mullatöö (nt kaevandused, suured taristuobjektid, ulatuslikud uued elamu- ja tööstusalad, jõesuudmete süvendamine jms). Aladel, kus üldplaneeringuga kavandatakse senise maakasutuse muutust, mis toob endaga kaasa ulatuslikke kaevetöid, on üldplaneeringu koostamise käigus vajalik ja põhjendatud markeerida ära tõenäolised arheoloogiliselt väärtuslikud alad, kus hiljem tuleb keskkonnamõju hindamisel läbi viia arheoloogiline uuring (leire või eeluuring², olenevalt planeeritavast ja planeeringuala suuruselt) (MuKS § 31 lg 3, ÜP nõustik ptk 4.7.1, samuti arheoloogiapärandi kaitse Euroopa konventsioonis toodud põhimõtted, millega soovitatakse konventsiooniga ühinenud riikidel hoolitseda, et mh arheoloogiapärandisse puutuv oleks arvesse võetud eri astme planeerimiskavades). Juhised veel avastamata arheoloogiapärandi prognoosimiseks sõnastatakse igakord, lähtuvalt linna või valla eripärast. Üldplaneeringu koostamise ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus arheoloogiliselt väärtuslike alade prognoosimiseks tuleb eriti silmas pidada riigi kaitse all olevaid arheoloogiamälestiste ja arheoloogiliste leiukohtade kontsentratsioonialasid, kuid lisaks allikakriitiliselt koondada arheoloogia arhiivides olevaid andmeid ja teha üldistav analüüs ajalooliste kaartide ning tänapäevase reljeefi- ja maakasutuskartide põhjal.	Haapsalu linna üldplaneeringu koostamisel, sh KSH läbiviimisel ei viida läbi täiendavat uuringut arheoloogiliselt väärtuslike alade prognoosimiseks. Teadaolevate arheoloogiliselt väärtuslike aladega arvestatakse uute arendusalade kavandamisel ning vajadusel sätestatakse ettevaatusmeetmed, millega üldplaneeringule järgnevates planeerimise etappides nendel aladel arvestada.
		Kohalikku kultuuripärandit silmas pidades võivad miljööväärtuslikud alad olla nii tüüpilised kui ka eriuimelised ehitatud keskkonnad. Miljööväärtuslike alade määramisel soovitame analüüsida väljakujunenud asustusstruktuuri ja teedevõrku ning muid paigale omaseid väärtusi: krundi suurusi, hoonestuslaadi, hoonestuse ja muid kujundamise elemente, ehitusmaterjale, maakasutust jms. Miljööaladele seatavad kaitse- ja kasutustingimused peavad tagama uue hoonestuse ja maakasutuse sobitumise vanaga, et olemasolevad väärtused säiliks ja tõuseksid esile (PlanS § 75 lg 1, p 16).	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel. Üldplaneeringu koostamisel kaardistatakse juba kehtivate üldplaneeringutega määratletud miljööväärtuslikud alad ning analüüsitakse uute miljööalade määramise vajadust ja aladele kaitse- ja kasutustingimuste seadmist.

			Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramisel saab kasutada varasemaid uuringuid, sealhulgas Muinsuskaitseameti tellitud valdkondlikke uuringuid. Need on leitavad Muinsuskaitseameti arhiivist (Pikk 2, Tallinn), enamik neist on digitaalselt olemas ka Muinsuskaitseameti kodulehel ja registris: 1. Maaehituspäränd (https://register.muinas.ee/public.php?menuID=rehemaja&action=list); 2. Matmispaikade register (https://register.muinas.ee/public.php?menuID=burialplace); 3. Muistised ja pärimuspaigad (https://register.muinas.ee/public.php?menuID=placeinfo); 4. 20. sajandi väärtuslik arhitektuur (https://register.muinas.ee/admin.php?menuID=architecture); 5. Koolimajad (https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/alusuuringud/Maakoolimajad/Maakoolimajad%20koos.pdf); 6. Vallamajad (https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/alusuuringud/Vallamajad/20saj.Vallamajad.pdf); 7. Palvemajad (https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/alusuuringud/Palvemajad/palve.pdf); 8. Raudteearhitektuur https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/alusuuringud/Raudteearhitektuur/Raudteearhitektuur.pdf 9. Militaarpäränd (https://register.muinas.ee/public.php?menuID=militaryheritage); Vajadusel viia läbi täiendavaid inventeerimisi ja/või koguda infot kohaajaloolastelt ning kohalikest muuseumidest (SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, Rannarootsi Muuseum).	
--	--	--	--	--

		Kaardistada mälestistest ja miljööväärtuslikest aladest välja jäävad ajalooliselt väärtuslikud hooned, monumendid, pühakohad, kalmistud, sillad, sadamakohad, teed, tähised jne, analüüsida nende seisundit ning lisada säilimiseks ja traditsiooniliseks kasutuseks vajalikud tingimused (PlanS § 75 lg 1 p 16). Kultuuriväärtust võivad kanda mitmesugused ajaloosündmustega ning kultuuritegelaste elu ja tegevusega seotud paigad, kohaliku või piirkondliku kombestikuga seotud kohad ja nähtused, samuti kohapeal tuntud muistenditega seotud paigad, mis on sageli kohalikele inimeste eneseteadvustamise, samastumise ja rekreatsiooni kohtadeks. Kultuuriministeeriumi ajalooliste looduslike pühapaikade arengukava raames on kaardistatud üle Eesti mitmesuguseid looduslikke pühapaiku (allikaid, puid, kive, hiiekohti jms). Üle Eesti on mitme piiriülese projekti raames Riigimetsa Majandamise Keskuse juhtimisel kaardistatud pärandkultuuri objekte nii metsas kui mujal. Infot piirkondlikult oluliste paikade kohta leiab: 1. RMK hallatavast pärandkultuuri kaardilt (https://geo-portaal.maaamet.ee/est/Teenused/Kaardirakendused/Parandkultuuri-kaardirakendus-p160.html); 2. Ajalooliste looduslike pühapaikade inventuuride kohta saab infot Muinsuskaitseametist.	Arvestame ettepanekuga üldplaneeringu koostamisel ning võtame kohapõhiselt väärtuslikke objekte ja alasid arvesse üldplaneeringu ruumilahenduse koostamisel, piirkondlike maakasutus- ja ehitustingimuste seadmisel.
		Analüüsida väärtuslikke vaateid maastikus ning merelt ja märkida vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridorid kanda kaartidele. Keskkonna kultuuristamisel on soovitatav väärtustada varasemate põlvkondade tööd. Ajaloolist väärtust omab maastikumuster, kus võib leida muinas-, mõisa-, talu- ja nõukogudeaegseid objekte. Väärtuslikud on maastikud, kus on kiviaiad, endiste hoonete vared, lahtised madalad kraavid, alleed, veskite paisud, teed, veskijärved jm kultuurilist eripära väljendavad objektid.	Väärtuslike maastike määratlemisel lähtutakse Lääne maakonnaplaneeringust, täpsustades ja täiendades maakonnaplaneeringus toodud alasid ja tingimusi. Kohaliku tähtsusega väärtuslikke vaated maastikus kaardistatakse üldplaneeringu lahenduse koostamise käigus ning vajadusel seatakse tingimused vaadete säilimiseks.

			Täiendavate küsimuste korral palume pöörduda Muinsuskaitseameti Läänemaa nõuniku, ameti valdkonna juhtide ja nõunike poole.	
	OMAAVALITSUSED			
13	LÄÄNE-NIGULA VALLAVALITSUS	20.09.2019 nr 7-1/19-109-2	Lääne-Nigula Vallavalitsusel pole täiendavaid ettepanekuid Haapsalu linna üldplaneeringu lähtesisukohtade ja Haapsalu linna üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse osas.	